

Speciale ved kandidatuddannelsen i Socialt Arbejde
Aalborg Universitet, København
Maj 2015

**En kritisk diskursanalyse af udsatte unge kvinders
beretninger om hvordan det er at være ung i dag i
forhold til seksualitet og kvindelighed**

Vejleder: Claus-Arne Hansen
Studienummer: 20120758
Antal anslag: 238.063

Linn Mina Paasche

Abstract

This thesis is a critical discourse analysis of 21 girls' descriptions of being a young woman in the big cities, in Nordic countries today. The project is an attempt to complement the many quantitative studies on youth sexuality, with more in-depth qualitative knowledge. The study reveals some of the social issues related to sexuality and femininity in a postmodern society. The data are collected in seven different focus groups and a qualitative depth interview. The interviews cover 21 young women between 14-25 years, respectively from Oslo and Copenhagen.

Through a social constructivist perspective and with a critical discourse analysis, I try to have a critical look on the woman's stories about the youth culture, both as a whole and in relation to the specific themes. The young women's opinions are analyzed through a creative theoretical framework that the girls' everyday life discourse order is seen conditional on both social facts and individual consciousness. The same time as the young women have a modern understanding of themselves they also stick to traditional elements. The study focuses on issues such as youth, image, body ideal, sexuality and social media. The young women's discursive understandings in relation to their sexuality and femininity is linked up on the media consumption- and promotion discourse. The analysis includes stereotypes and construction of identity in the way the women talk about their problems, as well as linking the use of social media in the postmodern time to the construction of identity and image.

Popular culture and medias impact on girls is worrying as it may have an effect on young women's identity. Several of the problems girls experience is related to individualization and cultural liberation in postmodern society. Post modernism may lead to identity problems, as confusion, ambivalence and duality. The high demands and expectations from society and from the girls themselves, can lead to feelings of shame and low self-esteem. Especially for vulnerable young girls, post modernity conditions in the youth discourse can lead to social problems. This social vulnerability is about the feeling of being outside in a society that places increasing demands on people's ability to mobilize personal skills and personal choice. The risks increase when we are handling young women, who are outside the community, are lonely and lacking self-esteem and networks.

The issues girls emphasize discussed against the post modernity of free choice imprisonment and girls as a minority under the pressure of a masculine dominance. As a contrast to the girls as free and autonomous individuals, from the minority perspective connect repressive mechanisms for it to be a young woman today. The masculine dominance in the traditional discourse affects their self-perception and can influence that they put aside their own sexuality. The young women's choices of words are to reproduce stereotypical and stigmatizing categories about themselves. Self-confidence, satisfaction and a focus on a healthy sexuality is therefore seen as relevant in work with these young girls.

INDHOLDSFORTEGNELSE

KAPITEL 1	6
INDLEDNING	6
PROBLEMFELT OG LITTERATURGENNEMGANG	6
FAKTA OM DANSKERNES SEKSUALITET	6
UNG 2006. 15-24-ÅRIGES SEKSUALITET	7
UNGES TRIVSEL ÅR 2008	7
SKOLEBØRNSUNDERSØGELSE 2010	8
NÅR DET ER SVÆRT AT VÆRE UNG I DK	8
LIVA UNDERSØGELSE 2010	9
ANDRE UNDERSØGELSER	10
OPSUMMERING	11
KAPITEL 2	12
SEKSUALITET SOM ET SOCIALFAGLIGT PROBLEM	12
SEKSUEL SUNDHED	12
SEKSUALITET OG SOCIALT ARBEJDE	13
PROBLEMFORMLERING	13
UNDERSPØRGSMÅL	14
BEGREBSAFKLARING	14
KAPITEL 3	16
UNDERSØGELSESDSIGN	16
VIDENSKABSTEORETISK TILGANG	16
UNGE SOM MINORITETSGRUPPE	17
INTERVIEW	18
FOKUSGRUPPER	19
VALG AF INFORMANTER	20
INTERVIEWGUIDE	22
TRANSSKRIBERING	23
ETISKE OVERVEJELSER	23
METODE KRITIK	24
KAPITEL 4	26
ANALYSE DESIGN	26
KRITISK DISKURSANALYSE	26
TRETRINSMODELLENS TRE FASER	27
DANERMARKS KRITISK REALISTISKE MODEL	28
INDUKTION	28
DEDUKTION	29
ABDUKTION	29
RETRODUKTION	30
MODELLENS BRUGSOMRÅDE	30

KODNING	31
TEORI OG BEGREBSRAMME	34
EMILE DURKHEIM (1958-1917)	34
THOMAS ZIEHE (1947)	35
ERVING GOFFMAN (1922-1982)	37
MARGARET MEAD (1901-1978)	39
PIERRE BOURDIEU (1930-2002)	39
POSTMODERNE SEKSUALITET	40
KAPITEL 6	42
ANALYSE DEL 1	42
1: TEKST	42
GENRE OG STILART	43
TEKSTENS EGENSKABER	45
UNGDOMSLIV	46
IMAGE	48
UDSEENDE	49
SKØNHEDSIDEAL	50
DISKURSIV KONTRAST	51
SEKSUALITET	53
PRES OG SEKSUALITET	55
DELKONKLUSION	58
KAPITEL 7	60
ANALYSE DEL 2	60
DISKURSIV PRAKSIS	60
HVERDAGSDISKURS	60
MODERNE DISKURS	62
MEDIEDISKURS	65
SUNDHEDSDISKURS	66
FORBRUGERDISKURS	68
TRADITIONELDISKURS	69
MEDICINSKDISKURS	70
POLITISKDISKURS	71
DEL KONKLUSION	72
KAPITEL 8	74
ANALYSE DEL 3:	74
SOCIAL PRAKSIS	74
KULTUREL FRISÆTTELSE	74
MASKULIN DOMINANS	77
KØNSROLLER	81
AFSLUTNING	83
DEL KONKLUSION	86

KAPITEL 9	88
KONKLUSION	88
KAPITEL 10	94
LITTERATURHENVISNINGER	94
KAPITEL 11	98
BILAG	98
BILAG 1: INTERVIEWGUIDE TIL FOKUSGRUPPERNE	98
BILAG 2: INTERVIEWGUIDE EKSPLOLATIVT INTERVIEW PIGEGRUPPEN.	100
BILAG 3: INTERVIEWGUIDE EKSPLOLATIVT INTERVIEW LOKK.	101

Indledning

Dette speciale tager udgangspunkt i otte fokusgruppeinterviews med samlet 21 unge kvinder i alderen 14-25 år fra Oslo og København. Projektet udspringer af en nysgerrighed omkring, hvordan postmoderniteten påvirker unge kvinder i dag i forhold til emner som identitet og seksualitet. Med et socialkonstruktivistisk perspektiv forsøger jeg at undersøge, hvordan informanterne betydningsætter, forhandler og positionerer sig i forhold til dét at være kvinde i dag og derved hvilke diskursive praksisser, de skriver sig ind i. Jeg ønsker at skabe en mere nuanceret viden om unges seksualitet ved kvalitativt at kunne supplere de mange kvantitative sundhedsfaglige undersøgelser, der findes på området.

Problemfelt og litteraturgennemgang

Der er foretaget en række undersøgelser omkring unge og seksualitet. Flere af disse har et overordnet sundhedsfagligt formål. Den tilgængelige viden på området fokuserer primært på børns seksualitet, seksuel sundhed, seksualitet og prostitution. Undersøgelserne dækker primært over større befolkningsmæssige spørgeskemaundersøgelser af hele ungdomsårgange med fokus på trivsel og sundhed. Jeg vil i nedenstående afsnit præsentere generel fakta om danskernes seksualitet, samt en litteraturgennemgang af de største undersøgelser der findes på området.

Fakta om danskernes seksualitet

Den gennemsnitlige alder ved første samleje er ca. 16 år, og debutalderen har været stabil gennem årtier (Sundhedsstyrelsen, 2012:4). Ca. 40 % af danskere født efter 1960 har haft mere end ti seksualpartnere. Ni ud af ti danskere i aldersgruppen 16-95 anser det for vigtigt, meget vigtigt eller særdeles vigtigt at have et godt sexliv (Graugaard et al., 2012:11). 11 % af seksuelt aktive danskere har oplevet en seksuel dysfunktion inden for det seneste år, mens ca. to tredjedele har haft mindre alvorlige seksuelle problemer (Ibid.). Kroniske sygdomme påvirker ofte seksuallivet negativt, og ved folkesygdomme som diabetes, kræft og depression er der ofte seksuelle bivirkninger og komplikationer. 5 % af drenge og 22 % af piger har inden deres 15-års fødselsdag haft seksuelle erfaringer med voksne og/eller uønskede seksuelle erfaringer med jævnaldrende (Sundhedsstyrelsen, 2012:7). LGBT-personer (homo- og biseksuelle samt transkønnede) har en række særlige sundhedsudfordringer, herunder øget forekomst af trivselsproblemer, alkoholmisbrug og visse kræfttyper. 10.000 hospitalsindlæggelser og 50.000 ambulante lægebesøg er følge af

seksuelt overførte infektioner og uønskede graviditeter. Ubeskyttet sex skønnes at forårsage omkring 300 årlige dødsfald, svarende til ca. 1.800 tabte leveår for mænd og ca. 5.000 for kvinder (Graugaard et al. 2012:18, Sundhedsstyrelsen, 2012:8-9). 50.000 smittes årligt med klamydia og en tredjedel af 25-årige har haft en sexsygdom (Graugaard et al., 2012:12, Sundhedsstyrelsen, 2012:9).

UNG 2006. 15-24-åriges seksualitet

- Viden, holdninger og adfærd, 2007

Ung 2006 er en internetbaseret spørgeskemaundersøgelse blandt 3695 unge i alderen 15-24 år. Formålet med undersøgelsen var at belyse unges holdning, viden og adfærd omkring sex for at kvalificere det fremadrettede forebyggende arbejde i forhold til prævention, sexsygdomme og ikke planlagt graviditet (Knudsen, 2007:3). Undersøgelsen belyser de unges seksuelle adfærd, deres viden om seksualitet, sexsygdomme og ikke planlagt graviditet samt deres holdninger til forskellige former for seksuel adfærd (Ibid.). De vigtigste undersøgelsesresultater er, at den gennemsnitlige debutalder ikke har forandret sig mærkbart efter 1980 (Ibid:7). Majoriteten i undersøgelsen havde sex første gang fordi de havde lyst. Flere kvinder end mænd var forelsket ved debuten (Ibid:61). Der er en større andel kvinder end mænd, der har følt sig pressede eller tvunget til deres første samleje, dog er dette samlet en 'meget lille andel' af deltagerne (Ibid.). Undersøgelsen kategoriserer tre risikogrupper af unge. Grupperne er: unge, der er inkonsekvente i brug af prævention, når de har sex med en ny partner, unge, der har haft mange partnere og mænd, der har sex med mænd. At de betegnes som risikogrupper skal forstås som, at de er i risiko for at smitte eller blive smittet med en kønssygdom eller for at bidrage til en uønsket graviditet (Ibid:95).

Unge trivsel år 2008

Denne undersøgelse har fokus på seksuelle overgreb og vold i barndom og tidlig ungdom og blev udført som en internetbaseret spørgeskemaundersøgelse blandt 3.976 unge 9. klasses elever (6 procent af aldersgruppen). Undersøgelsen er en opfølgning på trivselsundersøgelsen fra 2002. Formålet med undersøgelsen var at undersøge, hvor ofte seksuelle overgreb og vold mod børn og unge forekommer, hvilken karakter overgrebene har, hvilke børn og unge der rammes, hvem der står bag overgrebene, og hvad overgrebene kan betyde for de unges trivsel (Helweg-Larsen et al., 2009:8). Seksuelle overgreb defineres i rapporten som at omfatte, både uønskede seksuelle erfaringer med jævnaldrende og seksuel kontakt med voksne (Ibid:8, 158). Det er en betragtelig andel af unge, der har haft uønskede seksuelle erfaringer med jævnaldrende, dvs. hvor der højst er fire års aldersforskel, i alt 5 % af drenge og 18 % af piger. Seksuel kontakt med voksne, hvor

aldersforskellen har været mindst fem år, forekommer, men er mindre hyppigt forekommende (Ibid:11). 25 % af drengene og 50 % af pigerne, som har oplevet seksuelle handlinger mod deres vilje, mener, at der er tale om overgreb. Det er oftest en kæreste eller tidligere kæreste og/eller ven, der er krænkeren (Ibid:12). I undersøgelsen skrives der, at der er en markant sammenhæng mellem en række trivselsproblemer, familiære faktorer, de unges egen adfærd og risikoen for seksuelle overgreb (Ibid:8, 89, 111).

Skolebørnsundersøgelsen 2010

Dette er en spørgeskemaundersøgelse, der er en del af den internationale undersøgelse kaldt *Health Behaviour in School-aged Children*. Undersøgelsen er den ottende siden 1983. Rapporten baseres på 4922 brugbare besvarelser (Rasmussen et al., 2011:4). Formålet med rapporten var at beskrive en række vigtige emner i børn og unges liv relateret til sundhed, sundhedsvaner og trivsel (Ibid.). I undersøgelsen er der et afsnit om seksuel adfærd, hvor de har spurgt 9. klasse elever om de har haft samleje, hvor gamle de var ved første samleje og om prævention. Rapporten fra 2010 konkluderer, at der indenfor seksuel adfærd ikke er sket en ændring i forhold til debutalder, men der ses en ændring i brugen af kondom, som er faldende fra 2006 til 2010 (Ibid:94). Skolebørnsundersøgelsen skriver, at der findes en sammenhæng mellem tidlig seksuel debut og anden risikoadfærd, således at unge, der er tidligt seksuelt aktive, har større tendens til også at udføre andre former for risikoadfærd, fx drikke alkohol og ryge. Tidlig seksuel debut ses forbundet med en tendens til ubeskyttet eller dårligt beskyttet sex, som medfører risiko for uønsket graviditet og kønssygdomme (Ibid:64). Undersøgelsen lægger vægt på, at unges seksuelle adfærd bør være et opmærksomhedspunkt, da det er en del af det at være sund. Undersøgelsen argumenterer for, at en tidlig seksuel debut kan have konsekvenser for de unges helbred og trivsel (Ibid:64).

Når det er svært at være ung i DK

- Unges trivsel og mistrivsel i tal, 2010

Center for ungdomsforskning har foretaget en undersøgelse, der bygger på spørgeskema via telefoninterviews, blandt 3481 unge i alderen 15-24 år. Rapporten belyser både de unges egne vurderinger af, om de trives med sig selv og deres liv, og den trivsel og mistrivsel, der kan spores i deres adfærd og orienteringer i hverdagslivet (Nielsen et al., 2010:7) Undersøgelsen behandler temaer som mobning, ensomhed, krop og ydre og seksualitet. I kapitlet om seksuel sundhed har de spurgt de unge om deres seksuelle debutalder, seksuelle orientering, seksuelle partnere samt om en række forskellige seksuelle erfaringer. Undersøgelsen forsøger også at 'gå tæt på de unges

erfaringer med diverse seksuelle risici'. Seksuelle risici ses som 'sex uden beskyttelse, kønssygdomme og seksuelt pres' (Ibid:146).

Den seksuelle debutalder ligger lige under 16 år. Den mest udbredte seksualpartner er en kæreste, derefter kommer en ven eller veninde, mens en ukendt er nummer tre. Næsten 95 % definerer sig som heteroseksuelle, mens under 3% definerer sig som biseksuelle og under 1 % definerer sig som homoseksuelle (Nielsen et al., 2010:150, Nielsen & Sørensen, 2010:9). Næsten 70 % af de unge, der har debuteret seksuelt, har haft ubeskyttet samleje, 16 % har fået en kønssygdom, og 4 % af de unge kvinder har fået en abort (Nielsen & Sørensen, 2010:9).

"Lidt over en tredjedel af de unge, der har debuteret seksuelt, har på et tidspunkt fortrudt, at de har haft sex. Lidt over hver syvende har følt sig billige dagen efter, de har haft sex, og ca. hver tiende har følt sig presset til at gøre noget, de ikke ville. Næsten 3% har selv presset andre til at gøre noget, de ikke ville" (Ibid.). Unge, der har haft sex med en, de ikke kender, er langt mere tilbøjelige til at have disse erfaringer end andre unge (Nielsen & Sørensen, 2010:9, Nielsen et al., 2010:153). (...) *En større andel af de unge kvinder end af de unge mænd har prøvet at fortryde, at de har haft sex, har følt sig billige dagen efter sex, og er blevet presset til at gøre noget, de ikke havde lyst til"* (Nielsen & Sørensen, 2010:9, Nielsen et al., 2010:53).

Det er positivt, at det er en klar minoritet, der har haft de ovenstående negative oplevelser i forbindelse med sex. Undersøgelsen trækker en sammenhæng mellem at have oplevet alle tre negative oplevelser, og dét at være utilfreds eller meget utilfreds med sin krop, udøve cutting, blive mobbet eller føle sig ensom (Nielsen et al., 2010:156-162).

Liva undersøgelsen 2010

Afdelingen for Virus, Hormoner og Kræft, Institut for Epidemiologisk kræftforskning, Kræftens bekæmpelse, Statens institut for folkesundhed, Syddansk Universitet og Rigshospitalets gynækologiske Klinik, har samarbejdet om at lave en kvantitativ befolkningsundersøgelse af kvinders seksualvaner også kaldt *Liva undersøgelsen*. Spørgeskemaundersøgelsens formål var at undersøge om tidlig seksuel debut, mange seksualpartnere og 'aldrig brug af kondom' er associeret med skoleuddannelse og urbaniseringsgrad. Formålet ved undersøgelsen var at bidrage til øget viden på området, da det er væsentlig for forebyggelsestiltag i relation til kvinders reproduktive sundhed (Olesen et al., 2010).

Undersøgelsens konklusion er, at sandsynligheden for tidlig seksuel debut næsten var dobbelt så høj for kvinder med 9. klasse afgangsbetegnelse eller lavere klassetrin, sammenlignet med kvinder med

gymnasial uddannelse. En kortere skoleuddannelse er associeret med tidlig seksuel debut og 'aldrig brug af kondom'. Videre fandt de, at dét at være bosat i de tættest befolkede områder i Danmark er associeret med et højere antal seksualpartnere (Ibid.). Danske og udenlandske undersøgelser peger på, at uddannelsesniveau og socioøkonomisk position har indflydelse på, hvornår kvinder initierer deres seksuelle liv (Ibid.).

I relation til antal seksualpartnere er der en tydelig stigning i forhold til stigende urbaniseringsgrad. I andre danske og udenlandske undersøgelser har man ligeledes fundet, at kvinder i større byer havde flere partnere end kvinder i landområder (Ibid.). En mulig forklaring på dette fund kan være, at kvinder i hovedstaden og andre større byer i Danmark, såvel som i andre europæisk lande, etablerer sig i et fast parforhold senere end kvinder i landområder og af den grund akkumulerer flere partnere henover livsforløbet (Ibid.).

Liva undersøgelsen konkluderer, at en kortere skoleuddannelse er associeret med tidlig seksuel debut og 'aldrig brug af kondom', og at kvinder i de tættest befolkede områder i Danmark har et højere antal partnere end kvinder i landområder (Ibid.). Årsagen til den sociale ulighed i forekomst af livmoderhalskræft kan skyldes lavere deltagelse i screening i lavere socialklasser, men kan også skyldes sociodemografiske forskelle i kvinders seksualvaner. For at fremme kvinders reproduktive sundhed og tilstræbe størst mulig lighed i sundhed er det vigtigt at tage højde for disse forskelle (Ibid.).

Andre undersøgelser

Det findes også mindre undersøgelser, om unge der lever i meget udsatte positioner, som handler om seksualitet og prostitution. *Unge og prostitution - et overset problem, 2003, I den grå zone. Om betalt sex og prostitutionstruede unge, 2004* og *Anbragte unge, seksualitet og prostitutionslignende relationer, 2004*. Undersøgelserne er gennemført som spørgeskema til ungdom, samt interview og fokusgrupper med professionelle. Undersøgelserne omhandler prostitutionslignende adfærd blandt unge på anbringelsessteder. Her beskriver Pædagogisk personale, at de unge, som der er bekymring for værende ude i en eller anden form for prostitution, også er unge med sociale, familiemæssige eller økonomiske vanskeligheder (Christensen, 2003 & Thomsen, 2004).

Opsummering

Ovenstående er en kort redegørelse af den forskning, der ses relevant at diskutere i forbindelse med mit speciale. Gennemgangen rummer: Forebyggelsespakke om seksualitet og sundhed 2012, Vidensråd for forebyggelses rapport om seksuel sundhed 2012, Ung 2006, 15-24-åriges seksualitet - viden, holdninger og adfærd (2007), Trivselsundersøgelse 2008, Skolebørnsundersøgelse 2010, Når det er svært at være ung i DK - unges trivsel og mistrivsel i tal (2010), Liva undersøgelsen som er en større kvantitativ befolkningsundersøgelse omkring kvinders seksualvaner fra 2010 og undersøgelser som, Seksualitet og Sundhed 2012. Undersøgelserne har det til fælles, at de fokuserer på seksuel sundhed og trivsel og beskriver risikoadfærd omkring seksualitet. De fokuserer på emner såsom sexsygdomme, abort, debutalder, prævention, vurdering af oplevelser med sex, og antal af seksualpartnere.

Seksualitet er undertematiseret i både forskning og klinik, og det forebyggende arbejde på området begrænser sig til indsatser mod overgreb, sexsygdomme og provokerede aborter (Graugaard et al. s.16). Efter litteratursøgningen har jeg en forståelse af, at seksualitet og ungdom, fra et socialfagligt perspektiv, er relativt uudforsket. Som snart færdiguddannet kandidat i socialt arbejde vil det være relevant at kunne afdække relativt uudforskede og uberørte problemområder i samfundet. Forskning i forbindelse med seksualitet, der går udover spørgeskemaundersøgelser om seksuel sundhed, omhandler temaet prostitution. De undersøgelser, der siger noget om unge pigers forhold til seksualitet, handler om prostitution og er baseret på ekspertudtalelser af pædagogisk personale og ikke på pigernes egne udtalelser, hvilket derfor giver et ufuldstændigt billede af virkeligheden. Disse pågældende undersøgelser konkluderer, at der er brug for mere kvalificeret viden på området. Temaet præsenteres kort ovenfor, men uddybes ikke senere i undersøgelsen, da det ikke blev italesat af informanterne.

Jeg har gennemgået undersøgelserne for at få en baggrundsviden om feltet. Undersøgelserne har betydning for mit studie, da de har inspireret mig til at inddrage pigerne i højere grad end hvad der ellers er gjort. Jeg vil bruge dem til at diskutere dele af mine kvalitative data i forhold til de kvantitative data fra undersøgelserne.

Kapitel 2

Seksualitet som et Socialfagligt problem

I et bredere sundhedsperspektiv spiller seksualitet en rolle. Jeg vil i nedenstående argumentere for, hvorfor seksualitet er relevant som et socialfagligt problem.

Seksuel sundhed

Sundhed har de seneste år blevet en del af den socialfaglige agenda. I takt med at befolkningen generelt går op i dét at skulle være sund og have en sund livsstil, er borgernes sundhed blevet et tema på socialrådgiverens handlingsplan for at hjælpe borgere til et bedre liv.

I og med at målgruppen for denne undersøgelse er unge kvinder, ses det som relevant, at sundhed bl.a. har lovfæstet sig i det sociale arbejde gennem Barnets Reform fra 2011. Sundhed er et af fem nye punkter under servicelovens § 46 også kaldt formålsparagraffen (Servicestyrelsen, 2011:12). Lovændringernes formål er at støtte børn og unges muligheder for at trives og at udvikle deres personlige og faglige kompetencer. Derudover sætter Barnets Reform fokus på, at børn og unge skal styrkes i den nødvendige forberedelse til et liv som voksen (Ibid:7). En undersøgelse af seksualitet og unge er derfor relevant for socialrådgivere i Børn og familiecentre rundt omkring i landet og for samtlige socialarbejdere, der er i kontakt med unge.

Omtrent hver tiende voksne dansker har oplevet en seksuel dysfunktion indenfor det seneste år. Forekomsten af seksuelle problemer stiger med alderen, og det er påvist, at seksuelle dysfunktioner forekommer hyppigst hos socioøkonomisk mindre privilegerede (Graugaard et al., 2012:12). Der er ifølge Graugaard god evidens for sammenhænge mellem på den ene side seksuel mistro, stigmatisering, seks sygdomme og seksuelle overgreb og på den anden side nedsat velvære, livskvalitet og sundhed. Seksuelle problemer kan resultere i mindsket behandlingsmotivation og yderligere sygdom (Ibid.).

”Seksualitet kan påvirke sundhed og livsstil i positiv retning. Litteraturen peger på, at et tilfredsstillende sexliv bidrager positivt til livskvalitet og psykosocial trivsel. Ved kronisk sygdom kan et velfungerende sexliv desuden udgøre et eksistentielt ”helle”, som giver livsmod og ressourcer til, at mestre en vanskelig situation. Litteraturen på dette område er sparsom, men enkelte studier peger på, at patienter, hvis sexliv medinddrages i behandling og rehabilitering, har bedre behandlingsmotivation og adhærens end patienter med ubehandlede seksuelle problemer og dysfunktioner” (Ibid.).

Ifølge Vidensråd for forebyggelse er der gode grunde til konsekvent at medtænke den seksuelle dimension i både forebyggelse, sundhedsfremme og forskning (Ibid:18). Derfor vil seksualitet blive anskuet som et relevant folkesundhedsanliggende.

Seksualitet og socialt arbejde

Seksualitet som mere end en sundhedsfaglig del af det sociale arbejde er et relevant og vigtigt fokuspunkt i kraft af 'underliggende forskningsresultater'. Unges trivsel 2008 præsenterer en sammenhæng mellem at være socialt- og økonomisk udsat og risikoen for at blive udsat for seksuelle overgreb, samt en sammenhæng mellem en tidlig seksuel debut og en negativ udvikling i unges helbred og velbefindende (Helweg-Larsen et al., 2009:8, 158). Unges seksualitet er en del af de unges frihed og derigennem et aktuelt tema i Norden og for det nordiske samarbejde på det sociale område især i forbindelse med æreskonflikter og udfordringer i æreskultur (Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, 2013). En af grundstenene i det sociale arbejde er, at man skal kunne anlægge et helhedssyn på sociale problemer. Fx nævnes der i den tidligere omtalte formålsparagraf stk. 2, at der skal gives tidlig og helhedsorienteret støtte til barn og unge (Servicestyrelsen, 2011:12). Menneskets seksuelle dimension nævnes ikke i forbindelse med det socialfaglige helhedssynet, men ses relevant i kraft af, at sundhed er blevet en stor del af socialt arbejde.

Det er vigtigt at forstå grupper, som er anderledes end vores egen, da de henviser til alternative måder at adressere almindelige sociale problemer og spørgsmål på (Ragin, 1994:42). Jeg ønsker i undersøgelsen at undersøge ungdomslivet ud fra unge kvinders eget perspektiv, med fokus på emner som ungdomsliv, krop, seksualitet og sociale media. For at kunne supplere de allerede eksisterende undersøgelser på området ønsker jeg at bruge en kvalitativ metode, der tager udgangspunkt i de unges eget perspektiv. Dette speciale skal ikke ses som en endegyldig sandhed, men præsenterer et øjebliksbillede af den virkelighed, der konstrueres af de unge i interviewene.

Problemformulering

Ovenstående litteraturgennemgang og det indkredsede problemfelt har ført til følgende problemformulering:

- Hvilke diskursive forståelser har udsatte unge kvinder i dag, i forhold til seksualitet og kvindelighed, og hvilke socialfaglige bekymringer kan dette medføre?

Underspørgsmål

- Hvordan italesætter informanterne det at være ung kvinde i dag, og hvilke diskurser skriver de sig dermed ind i?
- Hvilke problemstillinger lægger pigerne vægt på som vigtige?
- Hvordan får den måde informanterne italesætter seksualitet betydning for identitet og identitetsdannelse?

Begrebsafklaring

Diskursive opfattelser: Diskurs ses om interaktion mellem dét mennesker eller grupper siger og gør. Interaktionen indikerer væsentlige forskelle mellem de betydninger, de tilskriver forskellige fænomener (Payne, 2006:22). De forskellige diskursive opfattelser af seksualitet og kvindelighed kan være historisk eller politisk forankret. Konstruktionerne varierer afhængigt af tiden, de sociale forhold og de kulturer, hvor vi stiller spørgsmål (Ibid:26).

Udsatte unge: Udsatte unge defineres som sårbare unge der på grund af alvorlige problemer bevæger sig i udkanten af det sociale fællesskab (Rådet for socialt udsatte, 2009:8). Socialt udsathed skabes i et krydsfelt mellem den enkeltes adfærd og ressourcer, sociale vilkår, samfundets indretning samt omverdenens reaktioner og holdninger (Ibid.). Det centrale ved social udsathed er en kombination af flere problemer eller sårbarhedstræk (Ibid:10).

Ifølge Ploug (2007) opstår socialt udsathed hos unge, når risikofaktorer i bestemte kombinationer optræder over længere tid (Larsen, 2009:27). Hvis man lider af en psykisk sygdom, er hjemløs og udenfor fællesskabet er risikoen for at være socialt udsat meget stor. Udsathed i forhold til de unge kvinder i denne undersøgelse ses i forhold til følelsen af at være uden for i et samfund, der stiller stadig større krav om menneskers evne til at mobilisere personlige kompetencer og træffe personlige valg (Ibid:24). Tiden som ung indeholder en stor åbenhed og mange muligheder, som skaber en betydelig sårbarhed og udsathed (Nielsen et. al, 2010:12). De begreber vi bruger, når vi taler om socialt udsatte, har en afgørende betydning for, hvordan vi opfatter og forstår problemerne. Kategoriseringen som socialt udsat kan være med til at øge udsathed (Larsen, 2009:17). Det er derfor vigtigt at pointere, at de unge i denne undersøgelse er udsatte i vidt forskellig grad, da de er påvirket af forskellige risikofaktorer. Jeg har valgt at lægge vægt på en generel udsathed i kraft af, at de er unge, og at de er kvinder.

Socialfaglig bekymring: Problemformuleringens begreb om 'social faglige bekymringer' er inspireret af Søren Juuls hermeneutiske fortolkning trods mit socialkonstruktivistiske udgangspunkt. Det er et begreb, der på den ene side understreger, at socialarbejdere handler i historisk konkrete sammenhænge, som sætter grænser for, hvad det er muligt for dem at tænke og gøre, og på den anden side indrømmer muligheden for at forholde sig reflektivt til institutionaliserede praktikker og tænkemåder (Juul, 2009:69-70).

Levinas (1996), understreger, at hvis vi udelukkende møder mennesker med metoder og regler, som kategorier eller problemtyper, der skal behandles efter bestemte principper, så handler vi totalitært eller umenneskeligt. Det totalitære møde har til formål at tilpasse mennesker efter metoder og kategorier (Ibid:29). I det menneskelige møde mødes vi ansigt til ansigt. Vi opfatter menneskelivet som uendeligt og accepterer, at intet menneske passer ind i færdigsyede diagnoser, kategorier eller metoderegler. Totalitetstilgangen tilstræber at få mennesker og menneskelige problemer til at fremstå som faglige. Dette vil sige som 'de samme' eller som noget velkendt, der kan imødegås med evidensbaserede metoder. (Ibid.) Jeg ønsker at respektere mennesket, som noget jeg ikke kan kende på forhånd, som noget der ikke kan standardiseres. Det er ifølge Jørgen Elm Larsen problematisk at definere socialt udsathed ved hjælp af risikogrupper eller risikofaktorer, da det er tale om risici og ikke nødvendigvis om faktisk social udsathed. Det er ifølge Larsen (2009) ikke alle prostituerede eller alkoholikere, der er socialt udsatte, selvom de har en større risiko for at blive det end andre (Ibid:20).

Ud fra et dømmekraftsbegreb vil en socialfaglig bekymring handle om professionens fornuft, som er bygget på fagets traditioner, viden og selvforståelse. Ifølge Krogstrup (2003) søger det sociale arbejde at tæmme 'vilde' og komplekse problemer, så de kan gøres til genstand for rationel planlægning og kontrol (Ibid:27). En socialfaglig bekymring vil derfor indeholde helhedssyn og etikken og omsorgen for det enkelte menneske. En socialfaglige dømmekraft vil sige en dømmekraft, hvor anerkendelse og helhedssyn har større autoritet i praksis og er retningsgivende for, hvordan socialarbejdere forvalter deres faglighed og metoder (Ibid:30). Jeg ønsker ved brug af begrebet at synliggøre de unge piger ud fra et helhedssyn og behandler dem som en moralsk autoritet, fremfor at producere en liste der opremser forskellige typer af risici.

Undersøgellesdesign

Videnskabsteoretisk tilgang

Udgangspunktet for specialet er socialkonstruktivistisk, som er en interpretivistisk, postmoderne teori, der siger, at indsigter i verden udspringer af interaktion mellem mennesker, som led i mange udvekslinger i en social, kulturel og historisk kontekst. Ifølge socialkonstruktivismen udspringer viden og indsigt vedrørende verden af sociale interaktioner mellem mennesker. *"Viden er således noget, der konstrueres i kulturelle, historiske og lokale kontekster gennem det sprog vi bruger til at fortolke sociale oplevelser. Dette kommer til at forme og repræsentere sociale oplevelser, fordi det er den eneste måde som disse oplevelser kan forstås på"* (Payne, 2006:84).

I tråd med anden socialkonstruktivistisk forskning ønsker jeg at inddrage de mennesker, der er forskningens genstand, i et ligeværdigt forhold med mig som forsker. Således at det er muligt at udforske komplekse menneskelige opfattelser af situationer fra forskellige synsvinkler. Resultaterne bør repræsentere et så komplet billede af komplekse menneskelige situationer som muligt (Ibid.). Et vigtigt begreb for denne forskning er ifølge Polanyi (1959) 'tavs viden': den praktiske forståelse af hvordan tingene fungerer i vores sociale arrangementer, som ofte ikke omdannes til formel, forskningsbaseret viden (Ibid.).

I opgaven refererer et socialkonstruktivistisk perspektiv til en viden om de unge og deres livsverden, der afhænger af prædispositionerne i en bevidsthed, som er formet af vores sociale, politiske, historiske og moralske kontekster (James et al., 1999:41). En medfølge af moderniteten og dens nedbrydning er, at vores tilpasningsdygtige hverdagsstrategier drejer sig omkring en række af diskurser, som både er en følge af moderniteten og gennemtrængt af tidligere tænkemåder (Ibid:17). Således kan historiske diskurser og livssyn have betydning for, hvordan vi ser verden i dag. Socialkonstruktivismen er relativ åben og forkynder et åbent og kreativt forskningsdesign. Med en socialkonstruktivistisk tilgang er det menneskers definitionsprocesser, der udgør den generative mekanisme. Det er den subjektive definitionsproces på samfundsniveau, som indenfor dette perspektiv er den mest betydningsfulde generative mekanisme (Ejrnæs & Guldager, 2010:161). Svagheden ved denne tilgang er, at den er egnet til at beskrive og analysere processer, der fører til, at sociale problemer 'sættes på dagsordenen' i det offentlige liv, men den afdækker kun, hvad der allerede er italesat og dermed åbenbart (Ibid:162). Denne svaghed vil i specialet blive opvejet ved,

at jeg komplementerer den socialkonstruktivistiske tilgang, med teoretikere med andre teoretiske forankringer.

Med en socialkonstruktivistisk tilgang ønsker jeg at opnå forandring ved videnskabelig dokumentation af, hvordan samfundsmæssige opfattelser, traditioner og institutioner er historisk kontingent og betinget af samfundsmæssige faktorer. Dette vil jf. Collin (2012) underminere deres autoritet og give samfundets medlemmer inspiration til at ændre dem (Collin, 2012:339). At se på virkeligheden som en social konstruktion vil sige at fokusere på fortolkning og forhandling af den sociale verdens betydning (Kvale & Brinkmann, 2010:71). Data produceres i samspillet mellem interviewer og interviewperson, og de betydninger, som produceres, bliver igen rekonstrueret i senere faser af undersøgelsen (Ibid:303). Min rolle som forsker bliver påvirket af deltagerne i projektet og visa versa.

Unge som minoritetsgruppe

Historisk set er børn ved begyndelsen af en proces i retning af individualisering, hvor mænd længe har haft en etableret position, og kvinder har opnået en fra slutningen af forrige århundrede og i stigende grad i dette (James et al., 1999:34). I dag bliver børn identificeret, registreret, evalueret og behandlet som voksne individer i nogle kontekster, men ikke i andre. Ifølge Mayal (2004) viser ny barndomsforskning af magt og ressourceforskelle mellem børn og voksne, at børn som samfundsgruppe har svært ved at komme til orde. Warming (2011), blandt flere, pointerer i sin artikel, at der ud fra et demokratisk rationale burde gøres en særlig indsats for at sikre børns stemme (Warming, 2011:20). Jeg ønsker derfor i dette speciale at sikre de unges stemme og at inddrage dem i såvel udformning og afholdelsen af undersøgelsen.

Børn kan ifølge Wirth (1945) klassificeres som en minoritetsgruppe i kraft af det underordnede forhold børn har til den dominerende voksengruppe. Dette udelukker børn fra fuld deltagelse i samfundslivet (Qvortrup, 1994:22). Mine informanter er ikke helt børn, men de regnes heller ikke altid som voksne og i kraft af, at de også er kvinder, kan de ses fra et minoritetsperspektiv. Denne synsvinkel tilsiger, at undersøgelsen bestræber sig på at se diskurs fra pigernes eget perspektiv. Undersøgelsen vil bruge et nedenfra perspektiv, hvor sociale fænomener studeres med afsæt i undersøgelsespersoners egne erfaringer, hvor informanterne afgør, hvad der er vigtigt (Olsen, 2003:70,94). Et minoritetsperspektiv på børn og unge ses stadig relevant, da der fortsat er lang vej før, unges individualisering bevæger sig mod at blive ligestillet med fx kvinders position i samfundet. De unge kvinder ses, på baggrund af dette perspektiv, som en gruppe af subjekter, hvor

deres subjektivitet hverken er bevidst eller styret af tilfældigheder. Subjektiviteten er bestemt af samfundet, og dermed bliver ungdomslivet et eksempel på et socialt fænomen (James et al., 1999:51). Ved at jeg tilskriver deltagerne i undersøgelsen status som minoritetsgruppe, forsøger jeg at udfordre mere end at bekræfte det eksisterende magtforhold mellem børn og voksne (Ibid:47). Eller i dette tilfælde de unge, der ikke nødvendigvis, hverken regnes for hverken børn eller voksne. Det er derfor vigtigt for mig ikke at bidrage til undertrykkende og stigmatiserende processer i undersøgelsen.

Ungdomsmiljøet er et af de fællesskaber eller subkulturer, der hidtil er blevet betegnet som destruktive, og som nu kan transformeres til objekt for socialt arbejde (Villadsen, 2003:212). Jeg ønsker at anskue kulturen i gruppen i nutid frem for i fortid og pigernes adfærd studeres på overfladen snarere end som et symptom på bagvedliggende psykosociale strukturer. Jeg har fulgt Villadsens råd om, at ungdomskulturen anskues med udgangspunkt i ligeværdighed og på pigernes egne præmisser for ikke kun at betragte deres umiddelbare fremtræden (Ibid:214, 212). De unge er på baggrunden af et minoritetsperspektiv inddraget i udformningen af undersøgelsen ved, at de selv står for gruppedannelsen, og de selv sætter rammerne for interviewet. De er alle spurgt til råds og har haft mulighed for at præge interviewguiden undervejs i undersøgelsesforløbet. Jeg følger en empirinær strategi i undersøgelsesdesignet for at sikre, at fænomenet anskues ud fra informanternes synsvinkel (Olsen, 2003:73). Hele undersøgelsen fra start til slut er bygget op omkring de unges eget perspektiv, hvilket uddybes i afsnittet om analysedesign.

Interview

Jeg har afholdt to etnografiske eksplorative interviews med professionelle, der arbejder med seksualitet og socialt arbejde. Et etnografisk interview er udviklet af Spradley (1979) og defineres som en særlig form for 'speech event' - en bestemt form for samtalebegivenhed, der adskiller sig fra andre samtalebegivenheder. Et etnografisk interview er ikke helt så uformelt som en samtale, men heller ikke så formelt som et interview. Forskellen på en almindelig samtale og det etnografiske interview er, at formålet med interviewet ekspliciteres og der er forberedt etnografiske spørgsmål (Kristiansen & Krogstrup 1999:147). Målet er, at samtalen skal beholde noget af karakteristikkene og u-formaliteten ved en samtale. Formålet med disse interview var at få indsigt i de professionelle kulturelle viden og øge mit kendskab til feltet. Jeg har interviewet en socialrådgiver fra LOKK's¹ etnisk ung afdeling og en socialarbejder fra Pigegruppen på Vesterbro. Interviewerne handlede bl.a.

¹ LOKK er en forkortelse for Lands organisationen for Kvinde Krisecentre

om, hvordan man som professionel kan inddrage seksualitet i sit arbejde med unge mennesker, hvilke socialfaglige problemstillinger der arbejdes med på de to steder, og hvilke bekymringer de to professionelle har i forhold til målgruppen. De eksplorative interviews havde til formål at indhente nødvendig viden om feltets sociale og kulturelle dynamikker. Interviewerne med de professionelle var informative, samt satte rammen for nogle af de temaer jeg tog op i fokusgrupperne. De professionelle tænkte også som 'gatekeepers' til potentielle informanter (Ibid:139). Desværre var der ikke mulighed for at interviewe nogle af de piger, der arbejdes med på stederne. Interviewerne refereres til som: Ekspert interview 1: Pædagog i pigegruppen Vesterbro og Ekspert interview 2: Socialrådgiver i etnisk ung afdelingen i LOKK.

Fokusgrupper

Min primære data er 349 sider transskription fra otte interviews, med samlet 21 forskellige kvinder fra henholdsvis Oslo og København. Fokusgrupper som forskningsmetode, vil sige at data produceres via gruppeinteraktion omkring de emner, jeg som forsker har bestemt (Halkier, 2008:9). Fokusgrupper er en form for gruppeinterview, men alle gruppeinterviews kan ikke regnes som fokusgrupper (Ibid.). Forskellen fra et gruppeinterview er at fokusgrupper fokuserer på emner i stede for at stille spørgsmål og interaktionen mellem interviewpersonerne er vigtig. Fokusgruppeinterview som metode, kan ud fra et diskursteoretisk synspunkt bringe i spil vigtige diskurser, som mennesker bruger til at etablere social tilknytning og identitet (Kvale & Brinkmann, 2008:179).

Ifølge Schatzki (2001) foregår betydningsdannelse i hverdagslivet som en del af menneskers sociale erfaringer. Disse sociale erfaringer bliver mere eller mindre selvfølgelige repertoire, som mennesker bruger, når de fortolker og handler i dagligdagen og i samspil med andre (Halkier, 2008:10). Jeg har brugt fokusgruppe som metode for at kunne producere empirisk data, der siger noget om betydningsdannelser i pige grupper, som igen siger noget om, hvilke diskurser de trækker på. Bloor et al. (2001) mener, at fokusgrupper er gode til at producere data om sociale gruppers fortolkninger, interaktioner og normer, hvorimod de er mindre velegnede til at producere data om individers livsverdener, da fokusgruppeinterview metodisk gør, at den enkelte deltager får sagt mindre end ved et individuelt interview. Forskeren har større mulighed for at spørge ind til den enkeltes for forståelse og erfaringer i det individuelle interview end i fokusgruppen (Ibid:13). Ifølge Bloor vil atypisk individuel praksis eller atypiske individuelle forståelser have en tendens til at blive underrapporteret i fokusgrupper (Ibid.). Det vil sige, at den sociale kontrol i fokusgruppen kan

hindre, at alle forskelle i erfaringer og perspektiver kommer frem. Da jeg har et socialkonstruktivistisk udgangspunkt og antager, at mennesker altid konstruerer deres individuelle beretninger og forståelser i forhold til deres sociale relationer, behøver dette ikke at påvirke min undersøgelse. Min erfaring er også, at pigerne der interviewes har været gode til at give plads til hinandens forskelligheder.

Fokusgruppen er valgt som metode for at kunne producere koncentrerede data om et bestemt emne på en relativt tilgængelig måde, der ikke er særlig påtrængende over for deltagerne sammenlignet med feltarbejde og deltagende observation (Ibid:14). Til gengæld kan jeg gå glip af andre interessante ting, der er til stede i folks sociale kontekst. Videre kan fokusgruppens styrede form hindre en passende grad af åbenhed fra forskerens side over for hvilke sociale relationer, fortolkninger og processer, som er vigtige i konteksten (Ibid:15). En diskursanalytisk tilgang til interview betoner den lokale og dynamiske betydningsproduktion i selve interviewsituationen i modsætning til en idé om uforanderlig betydning. Parker anbefaler, at man betragter interviewpersonen som medforsker i form af en samarbejdende diskursanalytiker, hvor vi tager del i en samtale med nogen og ikke sidder og spekulerer over en eller anden fastlagt tekst (Kvale & Brinkmann, 2008:179). Derfor vil det med et diskursanalytisk sigte være relevant, at forskeren interagerer mere med interviewpersonerne end i et traditionelt fokusgruppe interview.

Valg af informanter

Fokusgruppens produktion af viden afhænger af deltagernes sociale interaktion med hinanden, hvorfor jeg har gjort mig tanker om sammensætningen af grupper. Hvis der er for stor forskel i folks erfaringsgrundlag, kan det være svært at kommunikere med hinanden (Halkier, 2008:29). Hvis det er for store ligheder og alle deltagerne er i samme livssituation, kan dette overskygge andre forskelle i social baggrund (Ibid:29). Jeg har valgt at bruge allerede eksisterende venindegrupper for at skabe et trygt rum for deltagerne. Gruppedynamikker og den sociale interaktion påvirkes af om mennesker kender hinanden eller ej (Ibid.). Både indenfor sociologiske undersøgelser og kommunikationsforskning argumenterer man for brugen af netværksgrupper til fokusgrupper (Ibid:30). Fordelene er bl.a. at deltagere der allerede er i socialt netværk sammen, i højere grad kan opnå det samme som ved deltagende observation, da det sociale rum i fokusgrupper er mere sammenligneligt med de unge kvinders hverdag.

Det har ikke været muligt at rekruttere informanter gennem de professionelle gatekeepers. Alle informanterne er derfor rekrutteret gennem mit og pigernes netværk og via Facebook. Det kan være

vanskeligt at interviewe folk, man kender, hvorfor det har været vigtigt, at finde folk jeg ikke direkte kender gennem folk fra mit eget netværk. I de otte grupper jeg har interviewet, har jeg haft kendskab til en af deltagerne i tre af dem. Mit kendskab til et par af informanterne har været en fordel i kraft af, at det kan gøre samtalerne i grupperne lettere, da det handler om et måske for nogen ømt tema, og at det øger chancerne for at pigerne møder op (Ibid:33). Deltagernes aldersforhold og sociale baggrund har været tilfældigt. Valget er truffet på baggrund af både praktiske og etiske hensyn.

For at bibeholde en vis form for kontrol, blev en række krav opstillet for udvælgelsen af respondenter, bl.a. at de skulle være i alderen 15-25 år, samt på forhånd kende hinanden. Aldersspredningen er inspireret af Ung 2006 undersøgelsen og er bred for at øge mine muligheder for informanter. Fordelen ved at jeg har en bred aldersspredning i undersøgelsen er, at jeg kan henvise til en stor variation og forskellighed i beskrivelserne. Ulempen er at den indsamlede viden spænder over et bredt spekter. Da de unge selv sammensætter grupperne, har alderstrinnet i en af grupperne gået fra 14 år og i den ældste gruppe i Oslo var en af deltagerne 28 år. Ved at jeg har valgt at lægge vægt på inddragelse af deltagerne som en del af metoden, er aldersforskydning er en præmis. I et af interviewene i København var der tale om, at en af deltagerne skulle være en transseksuel pige, der har gået fra at være kvinde til nu at definere sig selv som mand. Her igen lod jeg det være op til informanterne, om de syntes personen var vigtig for undersøgelsen og fokusgruppen. I dette tilfælde faldt personen udenfor screeningsprocessen, da han angiveligt ikke længere ønsker at perspektivere emner ud i fra sit tidligere 'kvindeperspektiv', og de andre piger anser ham mere som en kammerat end en veninde. Ovenstående er et godt eksempel på, at jeg tidligt i forskningsprocessen skulle forholde mig til problemstillinger omkring definition af køn, og at køn i dag er meget mere end bare kønsdele.

Fokusgrupperne har haft få deltagere, da dette har været et ønske fra pigerne. Mindre grupper anbefales i forbindelse med samtaler om sensitive emner (Ibid:34). Mindre grupper giver mulighed for at arbejde mere i dybden med datamaterialet med hensyn til sociale forhandlinger, sproglige udtryk og betydningsdannelser. Antallet af grupper er bestemt af mulighedsstrukturen undervejs i undersøgelsen, og jeg har afholdt fire grupper i Oslo og fire grupper i København. Rent tilfældigt er grupperne omtrent fordelt på de samme alderstrin. Jeg ønsker dog ikke at lave en komparativ undersøgelse men hellere at præsentere forskellige synspunkter.

Oslo: 1; 3 piger 16 år, 2; 2piger 17-18 år, 3; 3 piger 22-23 år, og 4; 3 piger, 25-28 år.

København: 1; 2 piger 14-16 år, 2; 4 piger 17-18 år, 3; 1 pige 21 år og 4; 3 piger 24-25 år.

Gruppeinterview er særligt egnede til at synliggøre processer, hvor betydninger forhandles, mens individuelle interview gør det muligt i højere grad at udforske særlige erfaringer og temaer (Olsen, 2002:31). Interview 3, med Aurora er et kvalitativt dybdeinterview og forholder sig mere personligt, samt kommer mere i dybden end fokusgrupperne. Derfor kan disse citater fremstå mere voldsomme end den øvrige empiri. Aurora har tidligere haft nogle udfordringer og har haft kontakt til det sociale system. Hun beskriver selv sin nuværende situation som god, og at hun her i København endelig er ved at få styr på sit liv.

Jeg har ønsket at afholde interviewene med tanke på størst deltagelse og bekvemmelighed for deltagerne. Derfor er de afholdt, der hvor deltagerne selv har ønsket det. Et interview er gennemført hjemme hos mig, et interview på en cafe på Christianshavn, et interview i Frederiksberg have, et interview hjemme hos min veninde i Oslo (hun var ikke tilstede) og de andre hjemme hos en af deltagerne. Ved interviewet med de 16 årige piger i Oslo blev jeg inviteret ind på pigeværelset, hvor vi alle fire sad blandt dyner og puder, tøjbunker og magasiner og spiste kiks. Jeg kiggede på mens pigerne ivrigt diskuterede emnerne. Kun afbrudt af mobiltelefonlyde og en nysgerrig mor, der kom med mere beværtning. Interviewsituationen minder derfor om en hverdagssituationen, og diskussionerne minder om samtaler gruppen kunne haft til daglig.

Interviewguide

Jeg har efter Halkiers anbefalinger foretaget et pilotinterview for at øve mig i praksis, afprøve øvelserne og for at tilpasse interviewguiden (Halkier, 2008:48). Dette pilotinterview er også blevet brugt til den samlede empiri. Interviewguiden er udformet med inspiration fra tragtmodellen, som starter åbent og slutter i en stram styring. Dette giver både plads til deltagernes perspektiver og interaktion med hinanden, samtidig med at jeg sikrer at få belyst egne forskningsinteresser (Ibid:40). I forskningsprocessen har interviewguiden været dynamisk og foranderlig. Som overordnede emner har den dog hele tiden haft omdrejningspunkter omkring ungdomsliv, seksualitet, kropsideal og sociale medier. En af deltagerne valgte at blive interviewet alene. Her har jeg brugt den samme interviewguide som til fokusgrupperne, men rent forskningsmæssigt og metodisk er jeg mere over i et semistruktureret kvalitativt interview, hvor temaerne bliver stillet som åbne spørgsmål (Kvale & Brinkmann, 2010). Dette interview går mere i dybden og er mere personligt end fokusgrupperne.

Etik har i høj grad at gøre med mellem menneskelige relationer. Derfor har jeg indfriet de etiske krav til forskning ved at følge de normer, som er gældende for almene relationer mellem personer (Fossåsskaret, 1997:206). Etiske refleksioner omkring fokusgruppeminterviewerne har været at sikre deltagerne anonymitet, gennemsigtighed i forhold til projektets formål samt hvad resultaterne skal bruges til. Deltagerne har underskrevet en interviewkontrakt, hvor de garanteres anonymitet, og hvor de garanterer at bidrage til de andre deltagers anonymitet. Efter interviewerne har de fået tilsendt transskriptionerne og haft mulighed for at kommentere på dem. Informanterne er informeret om, at de endelig skal kontakte mig, hvis de har nogle spørgsmål eller trænger til at tale mere om emnerne fra interviewet. Derved sikres, at deltagerne har mulighed for at vende nogle ting uden, at de andre i gruppen er tilstede og i forhold til om de trænger råd og vejledning på et senere tidspunkt.

Transskribering

Transskriptionerne er skrevet i et mundtlig sprog og følger transskriberings regler fra Bloor et al. (2001), hvor jeg går i detalje med lyde, pauser, latter, afbrydelser etc. (Halkier, 2008:72). Jeg har bestræbt mig på at få en så loyal gengivelse af interviewerne som muligt. Dette er for at sikre, at transskriptionerne kan bruges til flere typer af analysedesign. De citater, der bruges i analysen, er på anbefaling af Kvale & Brinkmann (2010) gengivet i en korrekt skriftlig dansk form fremfor den mundtlige form i transskriptionerne, for at kunne behage både informanter og læseren. Lydoptaget af interviewet indebærer en første abstraktion fra de samtalende personers direkte fysiske tilstedeværelse, og det medfører tab af kropssprog, fx kropsholdning og gestik. Transskriptionen af interviewet til en skriftlig form indebærer også en abstraktion, hvor stemmeleje og åndedræt går tabt. Transskriptioner er kortsagt svækkede, dekonstruerede gengivelser af direkte interviewsamtaler. Transskriberingerne er en konstrueret gengivelse af virkeligheden, og trods mine anstrengelser er der vigtigt at påpege, at transskriptionerne aldrig kan regnes for en fuldstændig gengivelse af interviewet (Kvale & Brinkmann, 2010:187).

Etiske overvejelser

Via fokusgruppe interviewene er jeg, som forsker, del af den kultur, jeg undersøger og deler mange af de selvfølgeligheder, som ligger i materialet. Det kan være svært at undersøge de diskurser, man selv er tæt på. Jeg er via diskursanalysen interesseret i, hvordan nogle udsagn helt 'naturligt' bliver accepteret som sande og andre ikke (Jørgensen & Phillips, 1999:31-32). Da det netop er selvfølgelighederne, der er relevante at gøre til genstand for analysen, har jeg efter Jørgensen & Phillips (1999) anbefaling bestræbt mig på at sætte parentes omkring min egen viden, således at

mine egne vurderinger ikke overskygger analysen. Jeg har kendskab til flere af temaerne i dette speciale, jeg er selv pige og har selv været ung i hhv. både Oslo og København. Videre har jeg også kendskab til en af pigerne i et par af grupperne. En af fordelene ved at jeg har kendskab til feltet er, at det kan skabe en tillidsfuld situation, og at jeg kan have værdifuld baggrundskundskab. En af begrænsningerne ved at 'forske i eget felt' kan være, at man bare er i stand til at anlægge et frøperspektiv på forholdene, nærsynet fra der man står (Nielsen & Rye, 1993:26). Da jeg på nogle områder er tæt på forskningsfeltet, har jeg været opmærksom på, at jeg ikke kommer til at sanere fra analysen de træk ved enkeltpersoner, som faktisk kan have en essentiel del at sige for, hvordan det er at være ung i dag (Ibid:31). Hvis jeg ikke så det som en styrke at have kendskab til informanterne, ville det være muligt at vælge at fokusere analysen på de interview, hvor jeg ikke kendte nogen.

"Ethiske spørgsmål opstår ofte i interviewforskning på grund af den asymmetriske magtrelation mellem interviewer og respondent, da forskeren, som regel er den relativt stærkeste part" (Kvale & Brinkmann, 2010:93). Af etiske årsager har jeg et mundtlig informeret samtykke med alle informanterne. Jeg har lavet en skriftlig interviewaftale, som deltagerne har skrevet under på, hvor jeg også oplyser om underretningspligt, afværgepligt og vidnepligt. Alle er informeret om anonymisering i transskriptionerne og i selve opgaven. Stedsnavne, stillingsbeskrivelse og navne på personer i teksten sløres endvidere, således jeg så vidt muligt undgår at medtage detaljer, hvorigennem informanterne kan identificeres. Det er desværre ikke muligt fuldstændigt at anonymisere deltagerne i transskriptionerne, idet det kan forekomme indikatorer. For at anonymisere de 21 informanterne har jeg givet de unge kvinder fiktive navne. Det har været vigtigt for mig at drage omsorg for informanterne, og jeg har derfor brugt tid på korrespondance med deltagerne før, under og efter undersøgelsen.

Metode kritik

Kvalitativ forskning kritiseres ofte ud fra en positivistisk tradition, der mener, at kvalitativ forskning ikke er betinget af metodekrav som, at resultaterne kan testes i forhold til deres gyldighed, pålidelighed og generaliserbarhed. Jeg vil derfor kort forholde mig til dataenes tilfældighed, repræsentativitet, gyldighed og pålidelighed. Kritikken siger at resultaterne ikke kan være pålidelige, da de er skabt ved ledende interviewspørgsmål, og at data ikke er generaliserbare, da der er for få interviews og interviewresultaterne ikke kan være gyldige, da man ikke kan vide hvorvidt, man nærmer sig hvad personen 'virkelig mener' (Sabroe & Christensen, 1995:145). Som

modargument til ovenstående er, at der intet er, der tyder på, at fokusgruppeinterview i højere grad end andre metoder indeholder en tendens til verifikation af forudfattede opfattelser hos den eller de forskere, som udfører studiet. I et gruppeinterview kan det tværtimod også tendere til at indeholde en tendens til falsifikation af forudfattede opfattelser i højere grad end en tendens til verifikation (Launsø & Rieper, 2005:98). Fundene kan være fremprovokeret af ledende spørgsmål, dog har informanterne mulighed for at protestere og komme med modsigelser under interviewet, hvilket de også har benyttet sig af. For at skabe større pålidelighed er interviewpersonerne tilfældigt udvalgt i forhold til hvem, der havde lyst og mulighed for at deltage. Dette skaber større pålidelighed, idet man ikke bevidst har søgt i forvejen dårligt stillede interviewpersoner og derfor mindskes chancen for fejlkilder. Dog er det sjældent, at de mest svage eller udsatte frivilligt melder sig til interviews. Der skal tages højde for, at eksperter ofte er vandt til at blive interviewet og kan mere eller mindre have forberedt 'indlæg', som kan fremme synspunkter, de ønsker at kommunikere gennem interviewet (Kvale & Brinkmann, 2010:159).

Ved kvalitative data er det ikke muligt, at dataene er repræsentative. Derfor supplerer jeg projektet med andres kvantitative forskningsresultater. Hvorvidt dataen er gyldig, skal der tages højde for, at et fokusgruppeinterview er en iscenesat begivenhed, med den kontekst, rammer og redigering det fører med sig. Jeg får derfor kun fremført en lille del af pigernes verden, som er konstrueret og forhandlet i interaktionen mellem mig og de andre piger. Pigerne fra mine fokusgrupper behøver ikke at have noget tilfælles med andre piger på samme alder. Hvad der er sandhed for informanterne på daværende tidspunkt, og i den kontekst vi befandt os i under fokusgruppeinterviewet, er ikke nødvendigvis det samme, som hvis jeg havde udført undersøgelsen i dag. Antallet af deltagere i undersøgelsen er for lille og aldersspredningen er for høj til at kunne generalisere, og det vil ikke være muligt at teste hypoteser om forskellene mellem grupper.

Jeg kan ifølge Launsø og Rieper (2005) vurdere gyldigheds- og pålidelighedsspørgsmålet ud fra en gylden middelvej. Det vil sige, at jeg ud fra socialkonstruktivismens videnskabsteoretiske udgangspunkt, kan vurdere empirien ud fra den sociale kontekst resultaterne er skabt i, og ikke i forhold til en afprøvning om hvorvidt resultaterne er i overensstemmelse med en endegyldig sandhed. At resultaterne er overførbare, menes om de kan overføres fra én kontekst til en beslægtet kontekst, fx andre piger, venindegrupper eller andre med samme holdninger og i samfundet i øvrigt (Launsø & Rieper, 2005:29). Resultaterne i undersøgelsen er generaliserbare i kraft af overførbare. Launsø og Rieper mener, at det gode eksemplets magt er undervurderet, og at der vil være mulighed for at kunne generalisere ud fra en enkelt case (Ibid:97).

Kapitel 4

Analyse design

Jeg har i analysedesignet brugt analysetriangulering, hvor jeg kombinerer Faircloughs kritiske diskursanalyse med Danermarks kritisk realistiske model. Jeg vil i dette kapitel kort gøre rede for den diskursanalytiske tilgang, de begreber jeg bruger i analysen, samt Faircloughs tretrinsmodel, efterfulgt af refleksioner omkring induktion, deduktion og abduktion i analysen i forhold til Danermarks kritisk realistiske model.

Kritisk diskursanalyse

Kritisk diskursanalyse interesserer sig jf. Potter (1996) for hvordan beskrivelser i fokusgrupperne kan konstrueres, så de opfattes som 'sande' eller 'fakta'. Jeg ser på hvordan deltagerne i fokusgruppen konstruerer fakticitet, og hvordan dette kan få konsekvenser for deres identitet (Halkier, 2008:97). En kritisk diskursanalyse er en anerkendelse af, at vores sociale praksis generelt, og vores sprogbrug i særdeleshed, er bundet op på årsag-virkningsmekanismer, som vi under normale omstændigheder ikke er opmærksomme på (Fairclough, 2012:120). Forbindelserne mellem sprogbrug og magtudøvelse er ofte ikke tydelige for folk, selv om de ved nærmere analyse synes at være af vital betydning for den måde magt fungerer på (Ibid.). Ideologiske antagelser som rettigheder, relationer, viden og identitet tages ofte for givet. Disse praksisser og deres tilhørende almene antagelser formes i overensstemmelse med fremherskende magtrelationer mellem grupper af mennesker. Det forhold, at praksisserne normalt er uigennemskuelige for dem, der er involverede i dem, og at de ideologiske antagelser og de magtrelationer, som ligger under praksisserne normalt er usynlige, bidrager til at opretholde magtrelationerne (Ibid.).

Jeg har valgt denne tilgang, da projektet involverer diskursive repræsentationer af, hvordan det er at være ung kvinde i dag. Sproget, og den måde vi taler med mennesker på, er et godt sted at starte, når man vil forstå kønsroller og de forestillinger, vi gør os som kvinder og mænd (Meaidi, et al., 2013:35). Diskurspsykologien anerkender, at der kan være betydning til stede i samtaler, som rækker ud over selve situationen (Halkier, 2008:96). Dette udgangspunkt tilsiger, at sproget betyder noget.

Diskurs defineres som en bestemt måde at tale om og forstå verden, eller et udsnit af verden på (Jørgensen & Philips 1999:9). Når jeg bruger ordet diskurs, betyder det, at sproget er struktureret i forskellige mønstre, som vores udsagn følger, når vi agerer inden for forskellige sociale domæner

(Jørgensen & Phillips, 1999:9). Diskurs ses jf. Laclau & Mouffe (2009), ikke alene som sprog i den gængse forstand dvs. tale eller skrift, men at de omfatter den materielle, handlingsmæssige praksis, som sproget indgår i (Collin, 2012:361).

Udover diskurserne i snæver forstand som repræsentationer inddeler Fairclough også i stilarter og genre (Jensen, 2008:11). Stilarter er sproglige måder at være på, mens genre er de sproglige måder at handle på (Jensen, 2008:11, Fairclough, 2008:97). Stilart og genre vil kun blive brugt i analysen om tekstens egenskaber og ikke diskurserne som sådan.

Faircloughs tretrinsmodel er en begrebsliggørelse af diskurs. Modellen indeholder den lingvistiske tradition for tæt sprog- og tekstanalyse. Den makrosociologiske tradition for at analysere social praksis i sammenhæng med sociale strukturer og den fortolkende eller mikrosociologiske tradition, hvor man ser social praksis som noget, folk aktivt producerer og tilskriver mening på basis af fælles 'almen viden' procedurer (Fairclough, 2008:29). I denne model forenes tre analytiske traditioner, som hver især er nødvendige for at kunne udføre diskursanalysen.

Jeg vil bruge tretrinsmodellen for at kunne påpege hvilke diskurser, der er gældende i teksten i forbindelse med det at være ung kvinde i dag. Jeg bruger modellen som en analytisk ramme for at kunne sige noget om kommunikationen i empirien og om det samfund, vi lever i.

Tretrinsmodellens tre faser

Analysen er delt ind i tretrinsmodellens tre faser. Først behandles 1. Tekst, derefter 2. Diskursiv praksis og til sidst 3. Social praksis.

1. 'Tekst' betyder både det mundtlige og det skrevne sprog (Ibid:26). Når jeg bruger ordet tekst i analysen, referer jeg ikke kun til teksten som empiri, men også det mundtlige sprog, fortællingerne stammer fra. Denne del er induktiv og beskrivende, hvor der afdækkes de måder, pigerne taler om dét at være ung i dag. Analysen fokuserer på tekstens egenskaber, tekstproduktionen og fortolkning. Jeg har lagt vægt på personernes ordvalg frem for grammatik, kohæsion og tekststruktur. Udgangspunktet er at vokabularer svarer til forskellige domæner, institutioner, praksisser, værdier og perspektiver. Sprog og ordvalg er med på at konstruerer verden. Samtidig som verden konstrueres forskelligt i forskellige epoker, på forskellige steder og for forskellige grupper af mennesker (Ibid:33).

2. diskursiv praksis handler om, hvordan tekstforfattere trækker på allerede eksisterende diskurser og genre for at skabe en tekst, og om hvordan tekstmodtagere også anvender

forhåndenværende diskurser og genre i konsumtion og fortolkning af teksten (Jørgensen & Phillips, 1999:81). Diskursiv praksis vil sige tekstens produktions, distributions og konsumptionsprocesser (Ibid:35). I denne anden del af analysen vil jeg præsentere de forskellige diskurser, som er del af de unge kvinders hverdagslivs diskursorden. Når jeg beskæftiger mig med tekstens egenskaber (del 1), beskæftiger jeg mig også med de diskursive praksisser (del 2) og omvendt. Det kan derfor være dele af begge i både første og anden del af analysen.

3: Social praksis: begrænses til diskursordenens interdiskursivitet. Diskursorden er summen af diskursive praksisser i en institution og relationerne imellem dem. Hvor sproget ses som socialt formet - men også socialt formende (Ibid:121). Interdiskursivitet vil sige at bruge teori til at se på diskursive kampe og forandring i den diskursive praksis. Når man ser sprogbrug som en socialpraksis, indebærer det, at sprog er en form for handling. Derfor vil jeg se på relationerne mellem de forskellige diskurser i de unge kvinders hverdagslivs diskursorden i en større samfundsmæssig og historisk kontekst. Jeg tager udgangspunkt i en diskursorden frem for en enkelt diskurs, for at fremme spillet mellem diskurserne. Ifølge Jørgensen og Philips er det i dette spil, at de sociale konsekvenser bliver mest synlige, og man kan komme nærmere hvilke konsekvenser, det vil få hvis den ene udlægning accepteres frem for den anden (Jørgensen & Phillips, 1999:151). Sidste del undersøger konkurrerende diskurser indenfor det samme område. Dette skaber forståelse for, hvor den ene eller den anden diskurs er fremherskende, hvor der er kamp mellem forskellige diskurser og hvilke selvfølgheder alle de pågældende diskurser deler.

Danemarks kritisk realistiske model

Olsen (2003) pointerer vigtigheden af at reflektere over, hvorvidt analysen sigter mod at være induktiv, deduktiv, eller blandet også kald abduktiv (Olsen, 2003:75). Begreberne induktion, deduktion, abduktion og retroduktion er gældende på forskellige tidspunkter i forskningsprocessen. Det er vigtigt ikke at blande induktiv og deduktiv logik med en induktiv eller deduktiv forskningstilgang (Ibid). Jeg har både en induktiv logik igennem socialkonstruktivismen og en induktiv forskningstilgang ved, at jeg kigger nedenfra igennem gruppens perspektiv og konstruktioner. Fokusgruppeinterview som forskningsdesign er induktivt, mens analysen vil pendle mellem induktion og deduktion, og derfor kategoriseres som en blandingsform.

Induktion

Induktion foregår på et empirisk niveau og vil sige, at man ud fra et antal observationer trækker universelle konklusioner om en hel population (Danermark et al., 2002:80). Induktionen i denne

undersøgelse skal ses i lyset af at jeg har sat parentes omkring min egen forforståelse og bestræbt mig på at starte med relativ fordomsfrie observationer af pigerne uden at være bundet af specifik teori. Derefter udvikles forskellige kategori ud fra data (Ibid:81). Induktion har mulighed for at generalisere og trække slutninger over tid. Begrænsninger ved en induktiv tilgang kaldes interne og eksterne begrænsninger. Interne begrænsninger handler om, at der forefindes en risiko for at drage forkerte slutninger, selv om præmissen er sand. Dette grunder i, at konklusionerne afhænger af, hvordan virkeligheden der undersøges er. Den sociale virkelighed kan være ustabil især i forhold til økonomisk struktur, politik og personers handlinger, holdninger og værdier, hvilket kan forandre sig gennem tid (Ibid:86). Selv om jeg har en induktiv logik og har haft et ønske om en induktiv forskningstilgang, har jeg været nødt til at udforme en interviewguide og sætte en ramme omkring fokusgruppeinterviewene. Interviewguiden starter med en åben diskussion af ungdomslivet for at styrke pigernes eget perspektiv. Begrænsninger ved induktion handler om, at igennem denne tilgang vil der altid være konklusioner, vi ikke har mulighed for at drage (Ibid:86). Det har derfor været nødvendigt at spørge ind til udefra kommende tanker for at få et tydeligere billede af hvad der er gældende i pigernes diskurs.

Deduktion

Deduktive analysestrategier forudsætter eksplicit forforståelse, hvor forskeren starter med sin egen teori om, hvad der er på spil og derefter formulerer indikatorerne fra empirien, som vil kunne støtte denne teori (Olsen, 2003:74). Deduktion er at trække logisk valide argumenter ud fra givne præmisser fx teori. Her skaber man viden om individuelle fænomener ud fra universelle love (Danermark et al., 2002:80). A sandsynliggør automatisk B. Deduktiv forskning tager udgangspunkt i allerede eksisterende teorier, og i næste skridt bliver teorierne testet ud i fra det empiriske materiale. Deduktion er normalt præsenteret som det modsatte af induktion, da deduktion starter med dét, som er konklusionen af induktion (Ibid:83). Styrken med en deduktiv logik er, at den giver regler for, hvad der er en logisk valid konklusion baseret på de givne præmisser. Begrænsninger ved denne logik er, at den ikke vil kunne fortælle os noget nyt om virkeligheden (Ibid:84). De dele af analysen der indeholder andres teori indeholder deduktive aspekter.

Abduktion

Abduktion adskiller sig ifølge Collins (1995) fra induktion, da den ikke er en ren empirisk generalisation eller logisk stringent som deduktion (Ibid:90). Habermas (1972) mener, at deduktion beviser, at noget må være på en bestemt måde, mens abduktion viser hvordan noget kan være

(Ibid:91). Abduktion er at bevæge sig fra en opfattelse til en alternativ, måske mere udviklet eller dybere, forståelse af problemet. Abduktion betyder at fortolke og rekontekstualisere individuelle fænomener indenfor en kontekstuel ramme eller et set af ideer. At være i stand til at forstå noget på en ny måde ved at observere og fortolke dette noget i en ny kontekstuel ramme (Ibid:80).

Rekontekstualisering er, at man giver ny mening til et allerede kendt fænomen. *"Abduktive konklusioner er af den natur, at vi ikke nødvendigvis kan bedømme hvorvidt de er sande eller falske"* (Ibid.). Ungdomsliv og den senmoderne seksualitet i ungdomsmiljøer er ikke nye begivenheder ingen har opdaget før. Abduktionen i undersøgelsen opstår i kraft af, at jeg vil forstå og forklare temaerne blandt unge kvinder på en ny måde. Denne forståelse og forklaring skal komme af opgavetilslutninger og relationer, der ikke direkte er observerbart, men opstår i empirien.

Retroduktion

Retroduktion vil sige, at ud fra beskrivelser og analyse af et konkret fænomen kunne rekonstruere de grundlæggende betingelser for disse fænomener til at være, hvad de er (Ibid). For at opnå retroduktion i analysen må jeg fokusere på 'hvad der må eksistere for at noget skal være muligt'. Retroduktion giver viden om tilstande, strukturer og mekanismer, der ikke direkte kan observeres gennem kun det empiriske (Ibid:110). Retroduktion tager skridtet videre fra abduktion, hvor retroduktion er en form for følgeslutning, hvor man prøver at nå frem til, hvad der er det karakteristiske og konstituerende ved disse strukturer (Ibid:80). Følge slutningerne af de unge kvinders diskursive praksis behandles i tredje del af analysen hvor jeg viser hvilke moderne tanker samt historisk forankrede værdier og holdninger der må eksistere for at problemstillingerne i pigernes hverdag kan eksistere.

Modellens brugsområde

Danermark blander abduktion og retroduktion i sin analyse model (Ibid:109). Jeg har brugt modellen som en tjekliste i de forskellige dele af tretrinsmodellen for at kvalitetssikre analysens kvalitative resultater. Modellen inddeler analyseprocessen i beskrivelse; analytisk resolution, Abduktion; teoretisk rebeskrivelse, retroduktion; sammenligning mellem forskellige teorier og abstraktioner og kontekstualisering. Induktion foregår under fokusgruppe interviewerne da pigerne undervejs præger interviewguiden med de temaer de synes relevante. Kodningen af interviewet og beskrivelserne i første del af analysen har induktive elementer. Den teori jeg har valgt er deduktiv og producerer viden om de individuelle fænomener gennem universelle love. Hvilket udvider perspektiveringen. Jeg pendler mellem induktion og deduktion i analysen. Dette vil sige at den

'tabte' kontekst erstattes med en anden (Olsen, 2003:91-92). Teorierne bruges for at kunne opnå rekontekstualisering (Scheuer, 2008:35). Faircloughs tretrinmodel pendler mellem induktion og deduktion og betegnes som et teorifortolkende studie, hvor formålet er at generere ny empirisk viden. Denne pendlen er også kaldt abduktion og bruges i analysen for at kunne re-beskrive og re-kontekstualisere de unge pigers konstruktioner i interviewet. Analysen af social praksis viser hvad der er karakteristisk og konstituerende for den diskursive praksis og bevæger sig derfor mod Danemarks retroduktion. Igennem en kreativ brug af teoretikere som ramme prøver jeg at se koblinger, der ikke nødvendigvis er indlysende. Jeg har i opgaven bestræbt mig på at se ungdomslivet på en ny måde gennem kvindernes hverdagsdiskurs.

Kodning

Kodning i kvalitativ forskning er at identificere og kategorisere koncepter og fraser i transskriptionerne og felt noterne (Olesen, 2003:69). Kodning kan ses som dekontekstualiserende reduktion af data (Ibid:76). Jeg er inspireret af Grounded Theory, som tilsigter at teoretiske begreber bør dannes ud fra empirisk data også kaldt 'grounding' af teorierne (Halkier, 2008:73). Min kodning har sigtet på at udvikle begreber og kategorier. Jeg har valgt at bruge en induktiv kodning i håb om at kunne afdække sociale fænomeners mangfoldighed (Olsen, 2003:77).

Kodningen har foregået ved at begreber, der relaterer sig til de samme sociale fænomener grupperes i kategorier på et højere abstraktionsniveau (Ibid:77-78). Denne proces er kaldt 'constant comparisons' og sigter på at rekontekstualisere empirien. Selv om jeg har bestræbt mig på en induktiv kodning, er kodning en vedvarende pendling mellem induktion og deduktion (Ibid:79). Min kodning er betinget af materiale, der er konstrueret ud af en interviewguide, der igen er konstrueret ud fra forundersøgelsen og de samme undersøgelser, der præsenteres i indledningen til specialet. Induktiv kodning har deduktive aspekter i kraft af, at hypoteser genereres undervejs i analyse processen. Deduktiv kodning har også induktive aspekter, da forskere ellers ikke ville kunne afdække nye sociale eller andre fænomener (Ibid:73).

Kodning handler om at se efter mønstre i data således, at jeg kan lave generelle antagelser om det fænomen, jeg undersøger (Ibid:74). Kodningen har foregået ved gentagne læsninger af interviewudskrifter, med farvekodning, notation og identifikation af overordnede interviewtemaer. Den åbne kodning af interviewerne er startet under empiriindsamlingen, da informanterne var med til at præge interviewguiden gennem de temaer, de lagde vægt på som vigtige. Dette kaldes

meningskondensering og meningskategorisering og indebærer, at de meninger, interviewpersonen udtrykker, gives en kortere formulering (Kvale & Brinkmann, 2008:227).

Analysen har omfattet flere trin. Først har jeg læst hele interviewet igennem, hvorved en helhedsfornemmelse er opnået. Interviewguiden har været med til at synliggøre de overordnede temaer i empirien. Pigerne har fokuseret på temaer som: ungdomslivet, modernitet, image, kropsideal, udseende, tøj, mode, seksualitet, sociale medier, postmoderne seksualitet fremfor den senmoderne seksualitet og egen seksualitet, spiseforstyrrelser, mobning, pres. Flere af temaerne overlapper hinanden og har gjort det svært at inddele udsagnene i kategorier.

Udsagnene er tematiseret så enkelt som muligt ud fra interviewpersonernes synspunkt. Jeg har valgt at kategorisere meningerne med udgangspunkt i hovedtemaerne ungdomsliv, image og seksualitet som opstillet i analysens del 1. Derefter har jeg stillet spørgsmål til teksten i forhold til underspørgsmålene i problemformuleringen samt de diskursanalytiske elementer i analysemodellen. De emner, som pigerne har fokuseret på som vigtige, er undervejs blevet en del af interviewguiden og er behandlet i de forskellige dele af analysen. Til analysens anden del har jeg spurgt ind til hvilke diskurser, der præger deres ordvalg og talemåder? Samt, hvilke diskurser jeg som forsker har bragt ind i undersøgelsen. I den tredje del fokuserer jeg på hvilke samfundsmæssige tendenser, pigerne er en del af, og er mere teori end empiri baseret.

Kodningen i analysens anden del tog udgangspunkt i en midlertidig diskursramme, hvor jeg var åben for at finde elementer fra mediediskurs, politiskdiskurs, medicinsk diskurs, professionel diskurs, traditionel diskurs, moderne diskurs, historisk diskurs, feministisk diskurs, kulturel diskurs og religiøs diskurs. Induktionen havde dog tydeliggjort, at pigernes diskursorden forholdt sig anderledes. I stedet lægger denne del af analysen vægt på pigernes hverdagsdiskurs, mediediskurs, sundhedsdiskurs, forbruger diskurs og traditionel diskurs. Videre er også en medicinsk og en politisk diskurs inddraget i analysen. Disse diskurser stammer ikke fra kodningen, men er en del af den sekundære empiri, som introduceres i specialet. Til sidst i kodningsprocessen knytter jeg de væsentlige temaerne i interviewerne sammen til et deskriptivt udsagn (Ibid:228). De samlede deskriptive udsagn pendler mellem pigernes citater og den valgte teori, heraf en abduktiv tilgang.

Triangulering

Analysedesignet indeholder forskellige former for triangulering. Trianguleringen er en kvalitetssikrende procedure, hvor jeg anvender forskellige dataformer og metoder til analyse af samme sociale fænomen (Olsen, 2003:92). Jeg har brugt metodetriangulering, datatriangulering,

analysetriangulering og teoretisk triangulering. Trianguleringen inkluderer også interview med yderligere informanter i kraft af, at jeg også har ekspertinterviews indover analysen. Triangulering er anvendt for at sikre kvaliteten af de kvalitative data, men er ikke en garanti herfor (Ibid.). Jeg tjekker og støtter mine kvalitative data, med resultater fra de kvantitative undersøgelser fra bl.a. sundhedsstyrelsen og Liva undersøgelsen og omvendt. Dette kaldes også datatriangulering. I undersøgelsen er der anvendt metodetriangulering ved både at bruge Faircloughs tretrinsmodel og Danemarks kritisk realistiske analyse model, for at forbedre metoderne gensidigt. Videre vil jeg i tillæg til datatriangulering og metodetriangulering også kvalitetssikre undersøgelsen ved teoretisk triangulering ved brug af forskellig teori, der præsenteres i næste kapitel. Den videnskabelige gyldighed fremmes ved at arbejde med et dobbelt blik. På den måde kan man som forsker både leve sig ind i informanternes kulturelle forståelser, samtidig som man distancere sig, så man kan se mønstre i de kulturelle forståelser, som informanterne ikke selv kan se (Halkier, 2008:19).

Kapitel 5

Teori og begrebsramme

Ifølge Fairclough er tekstanalyse ikke alene tilstrækkelig som diskursanalyse, idet den ikke belyser forbindelserne mellem teksterne og de samfundsmæssige og kulturelle processer og strukturer (Jørgensen & Phillips, 1999:78). Jeg vil derfor inddrage elementer fra andre tilgange end de diskursanalytiske, da forskellige perspektiver giver forskellige former for indsigt i et område og tilsammen danner en bredere forståelse (Ibid:12). Først vil jeg introducere de fem teoretikere, som jeg lægger vægt på i analysen, samt de begreber jeg kommer til at bruge. Jeg har valgt at inddrage, Emile Durkheim, Thomas Ziehe, Erving Goffman, Margaret Meads kønsforståelse og Pierre Bourdieus begreb om maskulin dominans og tanker om postmoderne seksualitet for at supplere diskursanalysen.

Emile Durkheim (1858-1917)

Durkheims sociologi indeholder teori om det moderne samfunds grundlag og udviklingstendenser (Gunteriusen, 2007:71). Jeg vil bruge Durkheim for at påvise at sociale mønstre og institutioner ikke alene kan forklares ud fra egenskaber ved og psykologiske tilstande i enkelt individerne (Gunteriusen, 2007:73). Durkheims teori om solidaritet bruges til at kigge på gruppekultur i forbindelse med produktion af empirien. Kultur vil blive diskuteret som forskellige former for kulturelle dynamikker, der indgår i blandingsforhold til hinanden, så man ikke længere taler om kulturer som sammenhængende ting eller komplekser (Halkier, 2008:16).

Ungdomsgrupper kan ses som samfund, der består af klart begrænsede fælleskaber præget af homogenitet og ligheder mellem individerne indenfor de adskilte fælleskaber også kaldt primitive samfund. Lighederne og nærheden mellem individerne i sådanne primitive fælleskaber virker som social 'lim' eller 'bindemiddel'. Mennesker tiltrækkes af hinanden, når de ligner hinanden, og den sammenbinding mellem aktørerne, som opstår på dette grundlag, kaldes for mekanisk solidaritet. Hvis ungdomsgrupper ses som sådanne primitive samfund, kan fokusgrupperne være præget af kollektivism (Gunteriusen, 2007:80). Mekanisk solidaritet er en følge af lighed mellem samfundsmedlemmerne (Østerberg, 2002:50).

Primitive samfund kan ifølge Durkheim besidde, hvad han kalder en 'organisk solidaritet'. Organisk solidaritet knytter individet til samfundet via samfundets særskilte dele og er en formidlet solidaritet (Ibid:52). Fælleskabet ved organisk solidaritet er præget af specialiserede funktioner og

tillid. Et kritisk blik på fokusgruppernes kollektivism, og organiske solidaritet ses relevant, da det siger noget om den kontekst, empirien er produceret i. Dette er relevant for min diskursanalyse, da Faircloughs tretrinsmodel tilsiger, at man skal være kritisk til tekstproduktionen og konsumptionsprocesser.

Durkheim bruges til at anlægge et kollektivistisk perspektiv på fokusgrupperne. Ved at jeg har fokus på inddragelse af de unge og har valgt fokusgruppe som metode ønsker jeg at studere pigerne 'indefra', med udgangspunkt i aktørernes subjektive perspektiv og ikke 'udefra' som et objekt (Guneriusen, 2007:74). Durkheim får derfor en birolle med sit udefra perspektiv sammenlignet med Ziehe og Goffmans teori på individ niveau, men er relevant i forhold til, hvordan jeg forstår de kulturelle betingelser i gruppen.

Durkheim hævder, at sociale fænomener gentager sig fordi de udfylder en samfundsmæssig funktion, der realiserer sig gennem individuelle handlinger; fremtvunget af kollektive kræfter, som opererer i overensstemmelse med 'den sociale organismes lov' (Held, 2003:28). Pigerne ses som en del af en gruppe og en diskurs, hvis stabilitet, effektivitet og overlevelse sikres gennem feedback processer og kommunikation individerne imellem. Pigerne skaber og opretholder mening i gruppen som selvrefererende system. I den sociale organismes lov anskues fx seksualitet som betinget af, at personer eksisterer og handler ud fra deres positioner i sociale systemer (Payne, 2006:186). Jeg vil kort bruge Durkheims teori om social integration og den 'sociale organismes lov' for at forstå kulturelle betingelser i kvindernes hverdagsdiskurs.

Jeg vil lig med Durkheim studere de kollektive fakta i fokusgrupperne for at finde funktionssammenhænge i disse. Ungdom forklares fra hans teori både fra sociale kendsgerninger og den individuelle bevidsthed (Outhwaite, 2007:24). Jeg vil i analysen se på både de sociale aktørers egen forståelse og deres forskellige individuelle motiver (Guneriusen, 2007:74), for at kunne øge en helhedsforståelse for ungdomslivet. Årsagssammenhængen for det pres pigerne beskriver ses derfor som betinget af ydre krav og forventninger, som er internaliseret i pigerne fra barndommen af og derfor er blevet en del af deres indre krav og forventninger.

Thomas Ziehe (1947)

Analysen diskuterer de unge kvinders fortællinger, i forhold til Thomas Ziehe's begreb om senmoderniteten og hvordan det siges, at det senmoderne samfund kan påvirke ungdom i dag. Når jeg taler om ungdommen, er det tale om ungdom, der lever i usammenlignelige liv, hvor forskellige livsstile, engagement og projekter skifter med stor hastighed (Jacobsen, 2008:267). Ziehe bruger

'det moderne samfund' og det senmoderne samfund om hinanden. Jeg har valgt at bruge begreberne om senmodernitet og postmodernismen i forhold til nutiden og 'det moderne samfund', og modernisme bruges om det samfund, der var tidligere.

Ifølge Ziehe, er der i det senmoderne samfund ikke længere noget, der er helt sikkert og fastlagt (Ziehe, 2011:38). Ungdommen i dag vokser derfor op i et mindre faststruktureret hverdagsmiljø. Ziehe mener, at ungdommen reagerer på forældrenes strukturopløsninger med modbehov – med behov for stabilitet sikkerhed og tilhørighed i nærmiljøet. Disse strukturopløsninger fører ifølge Ziehe til, at individerne skaffer sig regelsystemer og strukturer, som skal befri dem fra tilfældighederne og sikre oversigt (Ibid). Disse strukturopløsninger kalder Ziehe for 'kulturel frisættelse'. Kulturel frisættelse betyder, at far og mor ikke længere fungerer som relevante rollemodeller. Den sociale baggrund, familien og bostedet giver ikke længere den unge selektionshjælp i udformningen af værdier og målsætninger. De unge har i dag mulighed for at flygte ind i traditionalistiske, lukkede fælleskaber eller at kreere sit liv forfra (Jacobsen, 2004:14).

Jeg bruger Ziehes begreb om individualisering som en institutionaliseret forventning om en bestemt adfærd rettet mod individet. Individualisering er en måde at være i samfundet på, der giver individet anledning til selv at leve sit liv. Individualisering ses som en socialiserende ramme, der fortæller hvilke valg et individ må træffe for sit liv (Ziehe, 2004:205). Individualisering handler også om samfundets forventninger til den enkelte og betyder, at man skal være sig selv. Den potentielle frihedsforøgelse medfører derfor også altid nye krav (Ibid.).

Individualisering er for nogen synonymt med tab af fælleskab og solidaritetsfølelse. Ifølge Ziehe kan individualisering inddeles i minimum fire teoretiske vinkler. Individualisering kan ses som institutionaliseret adfærdsforventning: at individet er tvunget til at være sig selv. Individualisering som biografisk selvfortolkning. Individualisering som symbolsk selvforståelse: at ville være forskellig – sammen med andre. Individualisering som intersubjektiv selv fodring: at ville realisere sig selv – med anerkendelse af andre (Ibid:174). Bag individualiseringen ligger en kulturel ændringsproces fra normreguleret til præferenceorienteret hverdagsliv (Ziehe, 2011:39). Individualisering kan således opfattes som et indre personligt filter, som 'afgør' hvilke sociale forventninger eller påbud en person tager indover sig eller ikke (Ibid:38). Jeg fokuserer primært på institutionaliserede adfærdsformer i forhold til, at individet er tvunget til at være sig selv i de forskellige diskursive praksisser.

Dele af ungdomskulturen ses som subkultur. Subkultur er et symbolsk felt, hvor der optræder en række bestemte livsstilskomponenter, som igen bliver evolutionært succesrige (Ziehe, 2004:189). Subkulturer er grænsenedbrydende og er ikke kun udtryk for en livsfølelse, men en dybdegribende subjektivering. Denne subjektivering handler ifølge Ziehe om blidhed og androgynitet, åbenhed og legelyst, spontanitet og offentlig delt lykke, rus og realitets glemsel. I en subkultur er alt mere åbent, befriet for angst, utvungen, spontant, emotionelt, fantasifuldt og kommunikativt (Ibid:188). Disse forskellige subkulturer kan have de samme eller forskellige tegn og menneskestilskrivning, sprog og slæng. Tatoveringer, piercinger og modificering af udseendet er en del af en stil og en 'uniformering' af ungdommen som 'bevis' på, at de er en del af ungdomskulturen. Pigerne i denne undersøgelse er del af forskellige ungdomskulturer, hvor noget af miljøet bliver beskrevet som subkultur i analysen.

Jeg diskuterer Ziehes teori om senmodernitet og individualisering op mod min empiri for at beskrive hvad for en tid, informanterne lever i og hvilke problemer, der kan være knyttet til den postmoderne æra. Jeg vil lægge vægt på kulturel frisættelse, individualisering og subkultur som tre forklarende og problemskabende faktorer ved at være ung i dag. Første del af analysen og beskrivelser af hverdagsdiskursen i pige grupperne tager udgangspunkt i ungdomssubkulturen.

Erving Goffman (1922-1982)

Selvet er ifølge Goffman et resultat af de udprojiceringer og responser, der finder sted i sociale møder (Jacobsen & Kristiansen 2011:51). *Selvet* består af overflader eller optrædener og er et socialt produkt der ikke eksisterer udenfor samhandlingen (Ibid:65). Jeg ser individet fra Goffmans interaktionistiske perspektiv, som tilsiger, at en person ikke er opbygget af indre psykologiske processer, men at identitet stammer fra moral og regler, som er indprentet i personen udefra. Mennesker udvikles gennem socialt samspil, der indebærer kontinuerlige rolleovertagelsesprocesser og refleksioner herover. Den enkeltes identitet udvikles kontekstuelt og gennem hele livet. Goffman mener, at vi optræder for hinanden i hverdagslivet og forsøger at skabe og videregive et bestemt indtryk af os selv hos vores omgivelser. Alle mennesker ønsker at formidle et bestemt billede af, hvem de selv er og vil gerne opfattes som. Det gør man ifølge Goffman gennem en 'optræden', som finder sted i samarbejde med andre (Ibid:56).

I det seneste årti er anvendelsen af sociale medier eksploderet i form af Facebook, Twitter, tumbler, Instagram, snapchat, whatsapp, datingsites, tinder, apps, interaktive computer spil osv. En stadig større del af den interaktionsorden, som kendetegner nutidens samfund, finder sted på

internettet og gennem andre informationsteknologier og medier. Her har Goffmans begrebsapparat en særlig prægnans og mulighed for at underbygge interessante analyser (Ibid:67). Goffmans dramaturgiske *selv* inkluderer aktiv selvrepræsentation og kreativ indtryksstyring, samtidig som det er iscenesat med henblik på at få sociale situationer til at lykkes. Dermed er selvet noget, man så at sige aktivt gør, men det er også noget, der indgår i og finder sin plads i hverdagslivets forskelligartede og kulturelt indrammede sociale møder (Ibid:56). Jeg vil bruge teori om det dramaturgiske selv til at kigge på pigernes selviscenesættelse og forhandling af kvindelig identitet i de forskellige diskurser. Denne fremstilling kan også kaldes en performance. Goffman ser performance som opførelse af sociale forventninger, der knytter sig til en social position. Denne performance er som regel idealiseret, så den inkluderer almene sociale forventninger (Goffman, 1967:2).

Det ses videre relevant at inddrage Goffmans stempelingsteori, da alle fokusgrupperne har brugt ord som 'stemple' og 'at blive stemplet' i forbindelse med, hvornår den kvindelige seksualitet kan gå hen og blive et problem. Jeg vil bruge Goffmans begreb stigmatisering, om hvilke konsekvenser stempeling får for adfærd og selvopfattelse hos pigerne. Stigmatisering handler om en uddifferentiering og kategorisering af personer med bestemte træk eller adfærdsformer. I dette tilfælde 'at blive stemplet som billig'. Stigmatisering betyder stempeling: at blive påduttet en afvigerrolle mod sin vilje (Jacobsen & Kristiansen, 2010:22).

"Et 'stigma' er ifølge Goffman en egenskab, der er dybt miskrediterende, og som bedst kan forstås som en diskrepans mellem en persons tilsyneladende og faktiske sociale identitet – altså mellem det en person opfattes som, på den ene side og det, vedkommende så reelt er, på den anden side" (Jacobsen & Kristiansen, 2011:64).

Jeg vil se på hvordan pigerne knytter bestemte stereotypiske og personlige karakteristika til det at være ung kvinde og deraf uddifferentierer andre unge. Jeg vil bruge et moderne stigma begreb, som betegner den personlige skam og vanære mere end personens rent fysiske kendetegn eller 'mærker' (Jacobsen & Kristiansen 2010:21). Stigmatisering tiltrækker sig omgivelsernes opmærksomhed og resulterer i social afvisning og manglende anerkendelse af øvrige potentielt set positive egenskaber (Jacobsen & Kristiansen 2010:21).

Jeg vil bruge Ziehes begreb om *risikobetonede dispositioner* (selviagttagelse, skam, afhængighedsstruktur og viljeproblemer) samt den *risikobetonede egenverden* (internet/media og gruppe relation) (Ziehe 2011:41), sammen med Goffmans begreb om stigmatisering, det

postmoderne selv og det virtuelle selv. For at se på hvordan den *risikobetonede egenverden* indeholder elementer af *risikobetonede dispositioner* i forhold til fokusgrupperne. Jeg vil bruge Goffmans begrebsapparat og teori til at kigge på, hvordan pigerne i empirien konstruerer sociale identiteter, og betydningssystemer i diskurs (Jørgensen & Phillips, 1999:78). Fokus vil være på selvfølgeligheder og hvad vi tager for givet både i og udenfor sproget.

Margaret Mead (1901-1978)

Specialet tager en kønsmæssig forståelse inspireret af Margaret Mead (1967), hvor køn ikke ses som en naturgiven essens, og noget man er, men som noget man 'gør' (Davies, 1992:70). Ifølge Mead er kønsroller kulturelt bestemte, og der findes forskellige opfattelser af, hvad der er 'naturligt' kvindeligt eller mandligt (Mead, et al., 2013:33). Hun mener, at der til enhver kultur hører en typisk personlighed, som dannes gennem opdragelsen; personlighedstræk er derfor mere bestemt af kultur end af biologi (Ibid.). Jeg vil bruge Meads kønsforståelse som baggrund for at kigge på problemer i ungdomslivet som primært betinget af kultur og ikke menneskets natur. Jeg anlægger et kønsperspektiv på pigernes beskrivelser og kigger på idealiserende og herskende former for femininitet i forhold til det at være ung pige i dag. Når køn er noget man *gør* og ikke noget man *er*, vil jeg igennem informanternes beskrivelser om væremåder, egenskaber, interesser og idealer se femininitet som handling i diskurs. På baggrund af det socialkonstruktivistiske udgangspunkt ses køn som en social konstruktion og noget foranderligt.

Pierre Bourdieu (1930-2002)

I forlængelse af Margaret Meads kønsforståelse mener Bourdieu at 'kvindelighed' og 'mandlighed' skal forstås i relation til hinanden. Han mener, at disse relationer kan forstås som dominansrelationer, dvs. hierarkier mellem dominerede og dominerende (Bourdieu, 2007:159). Pierre Bourdieu mener, at der er en maskulin dominans så forankret i vores underbevidsthed, at vi ikke længer bemærker den. Maskulin dominans er en del af, hvad han kalder, symbolsk vold; en stille umærkelig vold, usynligt selv for dens ofre, og som hovedsageligt udøves af de rent symbolske veje for kommunikation (Bourdieu, 1998:8). Dominansen er i overensstemmelse med vores forventninger og svær at stille spørgsmålstejn ved. Maskulin dominans kan være et sprog eller en udtale, en livsstil, eller en måde at tænke og tale på. Mere generelt er det en karakteristisk særegenhed, et emblem eller stigma, hvoraf det, der har størst symbolsk virkning, fx er det kropslige særkende som hudfarve eller køn (Ibid.).

Med maskulin dominans mener Bourdieu historiske mekanismer, som er ansvarlige for eviggørelsen af strukturen i den kønslige opdeling. Hvor mændenes universelt anerkendte forrang gør sig gældende gennem objektiviteten i de sociale strukturer og de produktive og reproduktive aktiviteter. Disse aktiviteter bygger på en kønsopdeling af det biologiske og det sociale arbejde med produktion og reproduktion, hvor mændene tildeles den bedste del (Ibid:47). Bourdieu mener, at kvindelighed og mandighed altid er defineret i forhold til hinanden og i relation til hinanden (Ibid:59). Bourdieu fokuserer på objektive sociale strukturer indenfor, hvis grænse menneskelig handling finder sted indenfor som dominansrelationer. Dominansrelationer er hierarki mellem dominerede og dominerende (Ibid:159).

For at analysere den bredere sociale praksis er diskursanalyse ikke tilstrækkelig, da social praksis både har diskursive og ikke diskursive elementer; man skal her bruge sociologisk teori og kultur (Jørgensen & Phillips, 1999:82). Jeg vil tilføje kritiskteori til minoritetsperspektivet og diskutere hvilke undertrykkende mekanismer de unge piger, i denne undersøgelse, lider under. Derfor vil jeg inddrage Bourdieus begreb om maskulin dominans. Det postmoderne ungdomsliv diskuteres i tredje analyse i forhold til pigerne som undertrykt minoritet som kontrast til Ziehes teori om deres position som moderne og frie individer. I den tredje del af analysen om social praksis vil pigernes italesættelser af seksualitet og kvindelighet blive sat ind i en større historisk kontekst.

Postmoderne seksualitet

Jeg vil i opgaven se på seksualitet som noget foranderligt, der konstrueres og defineres gennem sociale processer, normer og holdninger. Seksualitet kan sættes i forbindelse med 'seksuel orientering', som handler om, hvem man retter sin seksualitet imod. WHO² karakteriserer det seksuelle som et centralt menneskeligt aspekt, der inddrager fænomener som køn, kønsidentiteter og roller, seksuel orientering, erotik, nydelse, intimitet og forplantning (Graugaard et al., 2012:20). Specialets seksualitetsbegreb er bredt og rummeligt. Seksualitet forstås ikke blot som samleje og anden genital kontakt, men også den nærhed, ømhed og fortrolighed, som for mange udgør seksualitetens væsentligste kvaliteter (Ibid:18).

Jeg har valgt at bruge Vidensråd for forebyggelses definition af seksualitet og ser derfor seksuel sundhed som en tilstand, hvor et menneske oplever seksualiteten som en meningsfuld og berigende del af tilværelsen, og under givne livsomstændigheder kan realisere sine seksuelle lyster og behov, alene eller i et ligeværdigt samspil med andre (ibid:20). *"For at opnå og opretholde seksuel*

² World Health Organisation

sundhed må ethvert individs seksuelle rettigheder respekteres, beskyttes og opfyldes” (Ibid:10). Derfor vil oplevelser, hvor den seksuelle sundhed ikke er opnået være bekymrende.

I analysen vil jeg bruge nogle af professor i sexologi ved sexologisk forskningscenter ved Aalborg Universitet, Christian Graugaards tanker om den senmoderne seksualitet. Den senmoderne seksualitet vil ifølge Graugaard sige den ’enorme frihed’ vi har i Norden i dag på kønnets og seksualitetens område. Begrebet knytter sig tæt op af Ziehes tanker om senmoderniteten, hvor mange mennesker kan blive forvirrede over, de ikke ved, hvordan de skal agere, når de stilles over for de mange valgmuligheder. Populærkulturen og officielle sundhedsdiskurser er leverandører af voldsomme idealer (Syberg, 2012). Denne senmoderne seksualitet diskuteres i empirien for at teste, om dette kan være en del af ungdomsdiskursen og/eller eventuelt opleves som problemskabende for pigerne.

Jeg har nu udbredt de teorier og begreber, jeg vil bruge i analysen. Den indsamlede empiri analyseres ud fra Faircloughs kritiske diskursanalyse med Danemarks model i mente. Empirien diskuteres i forhold til hvordan Durkheims strukturbetingede gruppedynamikker påvirker tekstsproduktionen. Ziehes tanker om senmodernitet og individualisering og Goffmans dramaturgiske rolleteori og begreb om stigma bruges til at fortolke de forskellige udsagn og diskursive praksisser. Meads kønsforståelse ligger som en overordnet socialkonstruktivistisk perspektivering på køn og kvindelighed i forhold til diskussionen om de unge kvinder, som minoritetsgruppe undertrykkes af Bourdieus maskuline dominans.

Kapitel 6

Analyse del 1

Formålet med analysen er at kaste lys på den lingvistisk diskursive dimension af sociale og kulturelle fænomener og forandringsprocesser i senmoderniteten (Jørgensen & Phillips, 1999:73). Samt at bidrage til social forandring i retning af mere lige magtforhold i kommunikationsprocesserne og i samfundet som helhed (Ibid:76). Kritisk diskursanalyse adskiller sig fra andre diskursteorier ved at den laver konkret lingvistisk tekstanalyse af sprogbrug i social interaktion. Min analyse vil være et systematisk empirisk studie af sprogbrug (Ibid:75). Diskurs omfatter i denne forbindelse ikke kun tale- og skriftsprog, men også billeder (Ibid:73). Sproget er vigtig, samtidig som det er vigtigt at være opmærksom på, at meget af det, som er væsentlig at observere, ikke produceres verbalt (Kristiansen & Krogstrup, 1999:147). Det vil derfor være relevant at tage hensyn til det visuelle særlige egenskaber og relationer mellem sprog og billeder. I denne forbindelse inkluderer jeg 'det visuelle', som en del af ungdomsdiskursen i kraft af pigernes tøj, stil og andre udtryksmåder - både det de selv har italesat, og som jeg har observeret dem.

1: Tekst

Når man analyserer diskurs skal man fokusere på to dimensioner: *den kommunikative begivenhed* – et tilfælde af sprogbrug – i dette tilfælde mine fokusgruppeinterviews og *diskursordenen* – summen af de diskurstyper der bruges indenfor dette sociale domæne (Jørgensen & Phillips, 1999:80). Jeg vil i denne første del tale om pigernes diskurs i den kommunikative begivenhed. For i del to om diskursiv praksis, at præsentere flere diskurser og en diskursorden om ungdommen, som min empiri er en del af. Min kommunikative begivenhed har tre dimensioner. Den er en tekst og et interview, som er en blanding af det sproglige og det visuelle. Den er en diskursiv praksis, som indebærer produktion og konsumtion af andre tekster. Samtidig som den er en social praksis. Det er vigtigt at fremhæve, at når jeg beskæftiger mig med del 1 tekst, beskæftiger jeg mig også med del 2 produktion og konsumtionsprocesser som er forbundet med teksten (diskursiv praksis) og omvendt (Ibid:81). Når jeg bruger ordet 'tekst', refererer jeg til den samlede empiri. Som første led i Faircloughs tretrinsmodel starter jeg med at kort præsentere og analysere den genre og stilart teksten er en del af, for at forklare hvorfor teksten er interessant.

Genre og stilart

Teksterne indeholder syv fokusgruppeinterviews med 20 piger i alderen 14-28 år, et kvalitativt dybdeinterview, og to ekspertinterview. Jeg har valgt at fokusere på de yngste informanter i analysen, da undersøgelsens fokus er på udsatte unges perspektiv. Teksterne er transskriptioner af mundtlig tale og er indsamlet som en del af dette speciale. Teksterne er en del af en interviewgenre og indsamlet i forhold til en bestemt social praksis - det sociale arbejdes. Opgaven er skrevet til en kandidat i socialt arbejde. Dette skaber en ramme omkring tekst og teori, der gør nogle vinkler og perspektiver tydeligere end andre.

Empirien er indsamlet i både Oslo og København. Selv om begge byer er storbyer og hovedstader i to nordiske lande er det vigtigt at pointere at der er flere forskelle mellem de to lande der har indflydelse på empirien. Demografiske forskelle, som areal og indbyggertal har betydning for kulturen i byerne. København har et befolkningstal på 1.753.976, mens Oslo har 634.463³ indbyggere. Geografisk er landet decentraliseret til forskel fra både Danmarks og Sveriges centralisering af indbyggerne. København er en del af kontinentet og en international by, hvor Oslo mere kan sammenlignes med en provinsby. Det ville derfor måske være mere relevant at sammenligne Oslo med en af de mindre byer i Danmark, som Aarhus eller Odense. Andre relevante forskelle er fundamentale forskelle i holdninger og brug af rusmidler og våben. Danmark er kendt for at være liberale og frisindede, hvor nogen vil sige at Norge tenderer mod gammelmodighed og dyrker tradition og nationalisme. Det kan være forskelle i den seksualundervisning pigerne har fået på baggrund af de to landes forhold viden og holdninger i forbindelse med seksualitet. Holdningsforskelle der kan knyttes til de forskellige lande i forbindelse med seksualitet og kvindelighed er dog ikke noget der bemærkes i empirien. I analysen vil det videre fokus ikke rettes mod at sammenligne de to lande, men i stedet at finde ligheder og forskelle mellem pigerne, uafhængigt af hvilket land de er fra. Jeg har nogle steder i analysen valgt, at henvise til det sted pigerne er bosat, hvilket ikke nødvendigvis er det samme sted som hvor de er født. Stedsanvisningerne er medtaget, da jeg ser det socialfagligt relevant, at nogle af pigerne er bosat i såkaldte 'udsatte boligområder'.

Teksterne ses som del af en kommunikativ begivenhed og hører under kategorien interviewgenre. Denne genre kan påvirke produktionen af teksten, både i interviewerne, og i bearbejdningsprocesserne. En diskursiv opfattelse betragter holdninger og selvet som

³ Befolkningstallene er opgjort på hhv. www.regionh.dk/topmenu/omRegionH/faktaOgTal/Befolkning/ og www.utviklings-og-kompetanseetaten.oslo.kommune.no/oslostatistikken/

interrelationelt konstitueret, og et resultat af diskursive handlinger og præstationer i sociale samspil. Interviewet er derfor en sensitiv metode til at udforske de skiftende sociale præsentationer af selvet (Kvale & Brinkmann, 2008:252). Empirien er skabt i fokusgrupper og situationen er derfor en 'unaturlig' og iscenesat sætning for pigerne. Alle de forskellige pige grupper er veninder og kender derfor hinanden. Dette gør, at gruppen allerede er en del af en kultur, som jeg ikke er en del af. Pigerne er en del af en gruppe og en diskurs, hvis stabilitet, effektivitet og overlevelse sikres gennem feedbackprocesser og kommunikation individerne imellem. Pigerne skaber og opretholder mening i gruppen som selvrefererende system.

Gruppen kan ifølge Durkheim være styret af 'organisk solidaritet'. Organisk solidaritet som styringsmiddel handler om, at gruppen kan være styret af gensidig tillid til hinanden (Østerberg, 2002:52). En forudsætning for at deltage i undersøgelsen var tillid, og tillid var et vigtigt element i gruppesammensætningen. Tillid kan være en af de ting der holder gruppen sammen. Den organiske solidaritet kan ses hos pigerne ved, at de har fælles værdier og mål og i stor grad er enige med hinanden i interviewsituationen. Tillid behøver fra et forskningsperspektiv ikke at være entydigt positivt. Pigerne kan have en stærk gensidig tillid til hinanden, hvor der er uskrevne regler om at man ikke skal 'sladre om nogen' eller udlevere andre. De kan styre hinanden i forhold til hvad der bliver sagt, hvornår og af hvem. Dette kan påvirke empirien og derfor også mine forskningsresultater.

Ifølge Goffman genereres interaktion og samspil både ved personers handling og som en sammenhæng folk automatisk passer ind og justerer deres line hen imod. Dette kaldes en *performance*, og er skabt både af kontekst og publikum. Mennesker vil i interaktion med hinanden prøve at opretholde deres selv-fortællinger. Folk samarbejder ofte i grupper, for at opføre socialt accepterede roller (Halkier, 2008:90). Teksterne kan derfor ses som en performance pigerne skaber, for og i interaktionen med mig. Jeg møder pigerne *front stage*, men det er ikke nødvendigvis sådan de ville være *backstage* eller i en anden kontekst med andre veninder.

Transskriptionerne er en 'hybrid' mellem en mundtlig diskurs, der udfolder sig i tid, ansigt til ansigt i en levende situation og en skreven tekst der er skabt for et ikke tilstedeværende publikum (Kvale & Brinkmann, 2008:214). Det der siges i den mundtlige diskurs, er henvendt til en bestemt tilhører (mig) eller i fokusgruppesammenhæng til de andre piger. Det er vigtigt at ikke tage resultaterne af det sociale samspil for givet, da man kan glemme den oprindelige diskurs i den sociale konstruktion af de endelige resultater (Ibid:215). Transskriptionerne kan ses som en

tingsliggørelse af interviewerne, hvor en uforanderlig skriftlig form tager magten, og det oprindelige samspil ansigt til ansigt i interviewsituationen fortoner sig. Derved overses interviewerens rolle som medproducent og medforfatter til interviewet (Ibid.).

Diskurs kan være styret af anonyme kollektive mekanismer, som paradigmer, markedsmekanismer, professionsinteresser, bureaukratiske regler og interesser (Ragin, 1994:10). Tekster er skabt af tidligere diskursiv praksis, der er kondenseret til konventioner, hvori der er indlejret betydningspotentialer (Fairclough, 2008:31). Herigennem kan man sige, at de unge kvinder i empirien bærer spor af kulturelle og historiske diskurser. Deres udsagn kan derfor indeholde fragmenter af andre tidligere stemmer. Jeg vil i mindre grad diskutere hvorvidt, og hvor meget pigerne er influeret af diskurser udenfor ungdomsverdenen. En relevant professionsinteresse der dog er værd at nævne, er min egen. Pigerne er bevidste om, at de interviewes i forbindelse med en kandidat i socialt arbejde og kan have et ønske om at tilfredsstille mig som forsker, og derfor forsøge at levere emner jeg kan have brug for. De kan også have en egeninteresse ved at deltage i projektet, hvis de synes det er vigtigt, at der kommer fokus på nogle bestemte emner.

Undersøgelsen er fra et socialkonstruktivistisk perspektiv ikke en søgen efter virkelige indre betydninger eller objektive præstationer af den ydre virkelighed. Analysen vil i stedet fokusere på den diskursive produktion af en social episode (Kvale & Brinkmann, 2008:253). Jeg har valgt at fokusere på pigernes egne ord og fortællinger om hvordan de synes, det er at være ung kvinde i Norden i dag. Selvom oplysningerne i empirien er redigeret og anonymiseret, ser jeg pigernes fortællinger og diskussioner, som repræsentative tanker og perspektiver for hvad de tænkte om emnerne, på daværende tidspunkt, i den givne fokusgruppe. Teksterne repræsenterer derfor et konstrueret øjebliksbillede fra beskrivelser af ungdomslivet i to nordiske storbyer.

Tekstens egenskaber

Som et andet led i denne del af analysen vil jeg koncentrere mig om de formelle teksttræk, herunder vokabular, grammatik og sammenhænge mellem sætninger, som konstruerer diskurser og genererer lingvistisk. En sproglig analyse kan undersøge en interviewpersons brug af aktiv og passiv form, personlige og upersonlige pronomener, temporale referencer⁴, underforståede taler og lytterpositioner og brugen af metaforer (Kvale & Brinkmann, 2008:243). Jeg har valgt at rette hovedfokus på

⁴ Temporale referencer vil sige at kunne skifte fra præsens til præteritum. At undersøge hvornår informanterne skifter fokus.

indhold og sammenhænge gennem: ordvalg, talemåder, modsigelser, aktiv og passiv form, ordmening og metaforer.

Jeg vil først analysere tekstens egenskaber, i forhold til hvordan informanterne taler om det, at være ung kvinde i dag og hvilke problemstillinger, de ser i forbindelse med dette. Jeg ønsker at undersøge hvilke normer, værdier og holdninger der findes i empirien. Grammatikken vil vise, hvordan overbevisninger om det at være ung kvinde i dag udtrykkes i ordvalg og sætningskonstruktioner. Disse overbevisninger danner grundlag for forskellige diskurstyper, hvilket beskrives yderligere i analysens andre del.

Pigerne promoverer en bestemt identitet gennem deres normaliseringer og teksterne indeholder modsætningsfyldte interpersonelle betydninger svarende til de forskellige diskurser der artikuleres (Jørgensen & Phillips, 1999:96). Jeg vil se på tekstens egenskaber, og fokusere på hvad pigerne siger om sociale problemer i forhold til ungdomsliv, image og seksualitet for herigennem at afdække konstruktioner af identitet og sociale relationer i teksterne. Pigerne beskrivelser bliver holdt op mod Ziehe's teori om senmoderniteten og Goffmans rolleteori.

Ungdomsliv

Nogle emner i empirien fylder mere end andre. I gruppernes diskussioner om nutidigt ungdomsliv beskriver alle grupperne 'pres' og at der stilles mange krav til dem, som noget af det første. Dette pres beskrives at være i forhold til skole, fritid, udseende, popularitet, krop etc. (Interview 5, 2014:2, Interview 7, 2014:2, Interview 6, 2014:2).

"Du skal helst være aktiv og bare. Man skal gøre alt. Man skal række alt, man må række. Du skal få nok søvn. Du skal få nok venner, du skal på fest og du skal også få drit bra karakterer og du skal træne" - Solfrid, 17 år, Oslo (Interview 6, 2014:2).

Solfrid remser en del ting op, som hun føler sig nødsaget til at gøre. Måden hun siger dette på er som om, at andre siger, at det er ting, hun er tvunget til at gøre, og som om at hun ikke har noget valg. Ofte når pigerne italesætter det pres de føler, opremser krav til sig selv, som ud fra en liste dikteret af nogle 'andre'. *"Du skal faktisk gøre noget hele tiden, du kan ikke bare sidde å slappe af hjemme. Hvis du har siddet to dage og sluppet af så er du øhm, da er du skikkelig lad"* – Halldis, 22 år Oslo (Interview 7, 2014:9). Problemerne beskrives som sammenhængende, og pigerne føler en forventning om at de skal være dynamiske, hurtige, aktive og hoppe fra den ene aktivitet til den anden. Blandt de 20 årige i Oslo er det ikke socialt acceptabelt og 'bare lave ingenting'.

De unges lidelser handler ifølge Ziehe ikke så meget om hvad man ikke må, det er snarere det man ikke når, der står i centrum (Ziehe & Stubenrauch, 2008:49). Måden hvorpå pigerne taler som deres liv, viser at problemerne ikke er som tidligere følelsen af afsavn, men derimod som følger af manglende tid. Hurtige skift kan have indflydelse på unge der 'ikke kan hænge med i tiden' og/eller tager del i en kultur eller normer der ikke er 'godkendte' eller anses for 'normale' af resten af gruppen/samfundet, og her især måske af andre unge.

"Jeg har jo i så mange år tænkt, at jeg var totalt inkompetent fordi at jeg ikke kunne finde ud af folkeskolen. Og altså det er det så mange mennesker der kan føle mig i. Indtil man kommer ud og faktisk finder ud af, at det reelt er en anden verden, hvor du faktisk kan blive værdsat for de ting du kan. Sidde på en skolebænk, det er det jo de færreste der kan finde ud af" – Aurora 21, København (Interview 3, 2014:8).

For at de unge trives er det vigtigt, at de føler sig accepteret og at de oplever, at de kan indfri de krav og forventninger som stilles til dem. Det kan handle om at klare sig godt i skolen eller på uddannelsen, men handler i bredere forstand om at kvalificere sig til voksenlivet, lære at klare sig selv og tage ansvar for sit eget liv (Nielsen et. al, 2010:12). Skellet mellem længsel efter subjektivering og erfaring om, hvor vanskeligt det faktisk er at indløse den, bliver stadig større. (Ziehe & Stubenrauch, 2008:33). Auroras italesættelse af hendes erfaringer med skolesystemet, er et eksempel på en ung der kan have oplevet den samlede virkelighed som krav, forventningsinstanser og en alt for stor udfordring. Følgerne kan ifølge Ziehe, være en forøgelse af ambivalens og føre til modstridende følelser i en selv (Ibid.).

Ungdomstiden består jf. Illeris et. al (2009) af en række skift og overgange, hvor de unge løbende må integrere sig blandt både jævnaldrende og voksne i nye sammenhænge med nye spilleregler (Nielsen et. al, 2010:12). Ungdomstiden er en tid, hvor man undergår nogle store forandringer. Kroppen udvikler sig, seksualiteten spirer, følelseslivet ændrer karakter, og man oplever nye og ukendte sider af sig selv, der skaber oprud i ens selvforståelse og identitet (Ibid.). I nutidens samfund hvor mulighederne forekommer uendelige, og der er et enormt fokus på den enkeltes evne til at manøvrere i disse muligheder. De unge oplever således i stigende grad, at de står alene med ansvaret for at skabe sig selv og deres eget liv (Ibid:13).

Ifølge Ziehe, kan det øgede spillerum for valg og afgørelser være en risiko for ikke at finde sig til rette med den finde-mig-selv-proces der eksisterer i dag (Ziehe, 2011:39). Ambivalente følgevirkninger af det moderne, som kontingens og abstraktionsgevinster, kan frigøre et irritations og angstpotentiale hos de unge. Hvor kontingensudvidelsen kan opleves som tab af mening og

abstraktionsgevinster som tab af tilhørsforhold (Ziehe, 2004:165). En af pigerne sammenligner senmodernitetens identitetsforvirringer som om at 'du har titusinde outfits og du har stadigvæk intet tøj at tage på' (Interview 3, 2014:7). Hun kritiserer senmodernitetens frie valg, for at der reelt set ikke findes så mange valg, da valgene er betinget af systemer og samfundsstrukturer. Hun ser blandt andet begrænsninger i forhold til at børn institutionaliseres fra de går i børnehave og op gennem skolesystemet, hvilket fører til at, de unge mangler mulighed for, at udforske alle de milliarder af muligheder, som de ved eksisterer (Interview 3, 2014:8). Identitetsforvirring er ikke nødvendigvis kun et problem for de unge. Aurora fortæller, at hendes mor har været i Indien i et stykke tid for at 'finde sig selv'. *"Hvilket gør at mig og min lillesøster, ikke rigtigt kan forholde os til hende, og ikke har lyst til det, fordi det gør for ondt"* – Aurora, 21 år, København (Interview 3, 2014:13). Senmoderne identitetsforvirring kan og skønnes som et problem, i kraft af at den også har indvirkning på voksne.

Image

"Det er helt vildt meget hype omkring det her med Facebook og det her med at være populær og det at være køn og det her med at åbne en hel masse ting og opfylde en hel masse krav" – Lærke, 17 år, København (Interview 2, 2014:2). De unge beskriver det som at de oplever et pres på at de skal 'se bra ud', 'have de nyeste klærne' og 'kuleste alt muligt' (Interview 7, 2014:2). *"Vi klæder os på for vores veninders skyld (...) fordi det er jo dem som dømmer os alder mest"* – Stine, 18 år, Oslo (Interview 2, 2014:9). Teksterne viser, at det at være kvinde ofte er knyttet til, at en pige skal gå i pænt tøj. Image er vigtigt for flere af pigerne, og det er vigtigt at 'vise at du er noget'. Dette kan ifølge Ziehe betyde at venindegruppen fungerer som en værdibank. Hvori hverdagens fremskridt vurderes og symbolske præmier tildeles eller tabes. Sådan bliver succes i andres øjne den vigtigste valuta for selvbevidstheden. Dette skaber derfor, bekymring for egen udvikling og anerkendelse fra gruppen (Ziehe, 2011:39). Det værste der kan ske for de unge piger vil være, at blive taget i pinligheder eller adfærdsfejl (Ibid:40). Ungdomskulturen ses som afhængig af kollektivism, hvilket pigerne er bevidste omkring. Dette øger ifølge Ziehe behovet for vejledning fra omverdenen.

Gruppesammenhæng fungerer som et spejl for den unges egen selv-vurdering. Det gamle identitetsspørgsmål 'hvem er jeg' er nu ændret til 'hvem har jeg tilhørighed til'. Gruppen bliver til en *reputationsbørs* der viser i hvilken retning det går med anerkendelse og popularitet. Det at kunne være sig selv i hverdagen, bliver mere sjældent (Ibid:41). Pigegruppen på 22-23 år i Oslo var meget

optaget af sine og andres 'grejer'. Ziehe mener, at denne type af *egenverden* danner en frasortering af hvad der er ønskeligt og attraktivt. Det som mentalt ligger udenfor denne frasortering virker fremmed, utilgængeligt og meningsløst (Ibid:39). Ved at orienterer sig efter egne præferencer, bygger den unge sin egen mentale verden op. En sådan *egenverden* må ikke forstås som et sted, men som en mental konstruktion der omfatter alt det den unge synes er velkendt, plausibelt og 'jag nært', så at sige det som er 'hans greje' (Ibid.). For dagens ungdom er det derfor en liberaliseringsgevinst, at kunne orientere sig i så stor grad som mulig efter den aktuelle *egenverden* (Ibid.). Til forskel fra de tidligere generationers mentale *egenverden*, der skulle beskyttes mod for store krav fra de voksnes verden.

"Det første jeg møder i København, det er mine venner og det skal være mærke tøj, det skal være noget dyrt tøj og det skal være på mode. Det var jo også på mode i Odense at se lidt trashy ud, men det handlede ikke så meget om penge og det gør det mere i København" - Lærke, 17 år, København (Interview 2, 2014:34).

Symbolisering gennem tøj, bevidsthed om forholdet til andre, flertydighed i måden at fremstille sig selv på, er handlingsdimensioner som unge i dag har mere erfaring i end tidligere generationer (Ziehe & Stubenrauch, 2008:42).

Udseende

En stor del af det presset pigerne føler drejer sig om udseende og kropsideal. Stine (18) går så langt som at si *"Jeg er jo bange for at blive gammel faktisk, jeg gider ikke leve længe for så er jeg bange for at blive grim"* (Interview 2, 2014:7). Ziehe forklarer ungdommens irrationelle angst for at blive ældre i sammenhæng med den øgede hastighed i forandringsprocesserne, erfaringer med slitage og den kulturelle forældelsesproces. Angsten for at ældes fører til længsel efter autonome muligheder i fremtiden, koblet sammen med bestræbelsen på aldrig at stagnere og ikke på nogen måde at ældes i sine ytringer eller virke ældet på andre (Ziehe & Stubenrauch, 2008:51).

"Man kan føle sig vældig presset. For at nå beautyidealet; så skal jeg have virkelig langt hår og perfekt hår og være slank og have hele Matas ind i ansigtet" – Faiza, 16 år, København (Interview 1, 2014:18). Igen er det hurtigt for pigerne at opremse forskellige krav til, hvordan de føler deres krop skal se ud. Disse meningskonstruktioner kan tolkes som at en perfekt krop er lig med en perfekt kvinde. Der er stadig mange forventninger til hvad der er en 'rigtig kvinde', hvordan den 'rigtige kvinde' ser ud og opfører sig, og hvad hun laver. Samtidig med, at der er de samme forestillinger om 'den rigtige mand'. Stereotype opfattelser af mænd og kvinder betyder, at der er

rigtig mange der føler sig forkerte, fordi de ikke lever op til forestillingerne om, hvordan kvinder og mænd skal opføre sig eller se ud (Meaidi, et al., 2013:23).

”Som kvinde er det vældig vanskelig å leve i 2014, men det er grejt at være seksuel aktiv, det er lov, så længe man har sprettrompe og faste lår” – Josephine, 22 år, Oslo (Interview 7, 2014:60). De unges ansvar handler ikke blot om at vælge den rigtige uddannelse og få sig et godt job, det handler også om at finde den rigtige stil og udforme sin krop i overensstemmelse med tidens snævre massemedierede idealer. Nogle unge trives med denne situation, mens andre oplever den også som et stort pres og føler sig ofte utilstrækkelige (Nielsen et. al, 2010:13). Ordvalg i forbindelse med kropsideal er bl.a. ’du må være tynd’, ’du må være fit’, ’du må have en fin rumpe’, ’stor rumpe’ (Interview 5, 2014:2). *”flad mave, god røv, store bryster, leve op til formerne”* (Interview 2, 2014:8) osv. *”Eller titsa er også grejt, men da kan man ikke være chubby”* - Inez, 16 år, Oslo (Interview 5, 2014:2). I ovenstående citat bruger Inez et engelsk slang for bryster, ved ordvalget: ’titsa’. Hun omtaler her kvindekroppen på samme måde som drengene i hendes klasse ville gøre det. Pigerne fortæller, at fokuset på krop er opstået ’når drengene kom ind i billedet’ (Interview 5, 2014:3). I et af de andre fokusgruppinterview blev ordet ’silli patter’ flittigt brugt (Interview 2, 2014:12). Ordet silikonepatter har sammenhæng med pigernes fordømmelse samtidig med at store bryster regnes som et ideal. Pigernes snak om hvad fyre vil have, kan være et ønske om en slags personlig ’navigerings’ kundskab (Ziehe, 2011:40).

Skønhedsideal

”Store pupper, store læber, store rumper, små midjer. Det skal være falske vipper, falske negle, falske bryn, falskt hår, falsk farve, ehm ja du skal ligesom være så nærme som muligt en Barbie. Man skal være så uægte som muligt” - Gül, 25 år, Oslo (Interview 8, 2014:2). Metaforer i forbindelse med at kvinden er som en Barbiedukke handler om udseende, og bringer associationer om plastik, uægthed og falskhed, selv om et Barbiedukkeudseende præsenteres som noget pigerne skal leve op til. Der følger karaktermæssige fejl ved denne kategorisering, som at man er uintelligent. Mangel på intelligens kan som sådan blive et middel for at opnå Barbiedukke looket. Hvor unge kvinder ønsker at fremstå som mere uintelligente end de er. Metaforer kan indeholde ideologiske og politiske betydninger, og have betydning for konflikter mellem alternative metaforer (Fairclough, 2008:34). Pigerne tager afstand fra Barbiedukkeidealet og ønsker ikke at denne beskrivelse skal bruges om dem selv. Samtidigt med at flere af beskrivelserne viser, at de ønsker sig flere af de elementer der følger et ’Barbieudseende’. Generelt handler beskrivelser om udseende om

krop og accessoarer. Faiza og Minerva benytter Barbiedukke metaforen som noget negativt om 'de pæne piger'. *"Det gør ikke så meget hvad de tænker på, hvis man ser det fra drengenes synsvinkel. Selvfølgelig ikke alle vel, men størstedelen her i Ishøj"* – Minerva, 14 år, København (Interview 1, 2014:5). De beskriver drengene som nogen der har megen indflydelse på, hvad folk gør i ungdomsmiljøet.

"Jeg tror det er vældig vigtigt å være den dama alle vil have sex med. Man må nødvendigvis ikke have sex med alle. Men jeg ser jo på lillesøsteren min til eksempel. Hun er 10 år yngre end mig og jeg ser jo det at det er vældig vigtigt for henne å være dejlig, å få den bekræftelsen" – Gül, 25 år, Oslo (Interview 8, 2014:15).

Pædagogen fra pigegruppen på Vesterbro fortalte om, at en af deres piger hvis kæreste havde sagt til hende, at hun skulle beholde sin makeup og sine falske øjenvipper på når de gik i seng om aftenen, da hun var smukkere på denne måde (Ekspert interview 1, 2014:18). Hvilket er et illustrativt udsagn for hvor meget udseende betyder i nogle ungdomsmiljøer i dag. Flere af de unge kvinder jagter anerkendelse og bekræftelse, gennem ydre virkemidler.

Diskursiv kontrast

Pigerne fra Ishøj har et lidt andet ordvalg i sine beskrivelser af ungdomslivet i deres by.

"Ishøj er måske ikke den pæneste by i verden, den er måske lidt ghettoagtig. Så man skal være lidt hård for at klare sig ude på gaden, hvis det giver mening – Sån' hvis man skal være sammen med alle drengene, der er her så skal man være lidt, gå i Adidas tøj og sweatpants" – Minerva 14 år, København (Interview 1, 2014:1).

De to piger fra Ishøj er undersøgelsens yngste gruppe og det kan være derfor deres beskrivelser adskiller sig lidt fra de andre grupper. Jeg ser dog en sammenhæng mellem deres beskrivelser og talemåde og de 16 årige piger fra Kolbotns beskrivelser og talemåde. Kolbotn og Ishøj ligger begge i udkanten af Oslo og København. Pigerne fra Ishøj talte en del om joggingstøj hvilket får mig til at huske, at alle tre piger fra Kolbotn var iført sweatpants. Sprogligt findes der en del slang i begge disse interview samt en lidt hårdere maskulin udtryksmåde i beskrivelserne af ungdomslivet.

"Hvis man skal have drengenes opmærksomhed, så skal man være sådan lidt, dullete og gå i Adidas" – Faiza 16 år København (Interview 1, 2014:1). Pigerne fortæller, at de synes ungdomsmiljøet er overfladisk og at man også skal være med på at lave ulovlige ting for at få drengenes opmærksomhed (Interview 1, 2014:2). De inddeler deres verden i 'dullete' og 'hårde typer' med nogle flinke folk, hvis man leder længe nok. De flinke folk beskrives som dem der ikke

kun kigger på overfladen, men også ser på indre kvaliteter (interview 1, 2014:2). Bekymringerne handler meget om skolen og fremtiden. En af de andre grupper definerer også sig selv gennem beskrivelser af andre. Her knyttet til geografiske forhold. *"Vi er så fucking forvirrede som unge, ikke også. Og det er fordi at, de er rige – de er snobbede. Eh og så er vi en klasse her, på KG og vi er lidt slækkeagtige"* – Lærke, 17 år, København (Interview 2, 2014:32). *"Sydhavnen det ved de godt hvad er – eller tror de, ikke"* – Stine, 18 år, København (Interview 2, 2014:33). Pigerne fra Sydhavnen beskriver sig selv ved at vise modsætninger mellem dem, og de unge der kommer fra Hellerup. De fortæller også, at de ønsker at tage en uddannelse, da de føler man bliver stemplet som mindre værd uden.

Sandhed konstitueres gennem dialog. Gyldig kundskab opnås når modstridende fortolkninger og handlemuligheder diskuteres og forhandles blandt medlemmerne i fællesskab (Kvale & Brinkmann, 2010:252). Parker (2005) definerer diskurs som organiseringen af sprog i bestemte former for sociale bånd (Kvale & Brinkmann, 2008:250). De sociale bånd i teksten knyttes til tøj, gruppering, geografi, udseendet osv. Beskrivelser om andre områder siger noget om, hvad pigerne ikke ønsker, eller hvad de eventuelt ønsker at tager afstand fra. Beskrivelserne er fremført som noget modsat, af hvordan de tænker deres egen identitet. Hvis vi ser ungdomsgrupper i forhold til Durkheim, vil der hver gang, to grupper af individer med ikke jævnbyrdig kultur får fortløbende kontakt med hinanden, udvikles visse følelser, som gør den gruppe, der er mest kultiveret, eller som tror, den er det, tilbøjelig til at udøve vold mod den anden (Østerberg, 2002:164). Det vil ifølge Østerberg være svært at undgå at føle et vist storhedsvanvid dukke op i sig, når man til stadighed omgås personer, der moralsk og åndeligt står under en selv (Ibid:165). Det at pigerne fra Sydhavnen er kommet i en alder, hvor de rykker ud i byen, og kommer i kontakt med unge fra andre dele af hovedstaden, kan have betydning for denne 'os og dem' følelse.

Dette kan ses i Auroras beskrivelser af Aarhus som *"en ghetto provinsby et eller andet sted i Rusland, bare man skruer lidt ned for det"* (Interview 3, 2014:5). Ordvalget i beskrivelserne lyder som: 'usselt', 'ikke så mange penge', 'kontanthjælp', 'psykiske sygdomme', 'bumset miljø'. Hvor det i beskrivelserne af København er modsat, og det handler om at udføre og udrette noget (Interview 3, 2014:5). København bliver herigennem et symbol for muligheder og en ny fremtid, hvor hun tager afstand fra kulturen i Aarhus.

Vi kategoriserer hele tiden, på samme måde som pigerne her har klassificeret de andre unge som duller, barbier, snobber, bumser og gangsters. Kategorisering gør noget med mennesker og

klassifikation af individet kan påvirke individets forståelse af sig selv. Pigerne er mest optaget af at kategorisere andre, og der forekommer sjældent klare klassifikationer på egne vegne. Faizia og Minerva klassificerer sig som outcasts på et senere tidspunkt i interviewet, og identificerer sig med andre outcasts ude i verden gennem internettet (Interview 1, 2014:6). Pigerne fra Sydhavnen beskriver sig selv som 'slækkeragtige', og stiller deres diskurs som modsætning til unge med anden geografisk tilknytning. Teksterne indeholder to forskellige diskurser, for hvordan man skal være kvinde. Disse diskurser er knyttet til hvor pigerne kommer fra. Beskrivelserne fra Ishøj, Sydhavnen og Kolbotn er anderledes end beskrivelser knyttet til Hellerup. Der er også en forskel på deres talemåde og temaer i forhold til pigerne fra Oslos østkant eller de pigerne som er over 21 år. Diskurserne adskilles ved, at der er tale om en hård og en blød måde at italesætte kvindelighed på. Der ses også en aldersforskel i materialet, hvor beskrivelserne hos de ældste piger indeholder mere selvtillid.

Parallelt med at, de unge piger har lange lister med hvordan de 'er nødt til' at se ud, nævnes også nogle beskrivelser i forhold til hvordan kroppen ikke skal se ud, fx chubby, usund krop, over- eller undervægtig, ubarberet og ulækker etc. (Interview 5, 2014:2 og Interview 6, 2014:33, Interview 2, 2014:11). Solfrid og Frida mener, at det at være ung kvinde i dag handler om 'selvbillede', og at 'alle hader sin egen krop'. De mener, at det er normalt for både piger og drenge på deres alder at afsky deres egen krop, lede efter fejl og at være usikre (Interview 6, 2014:32). Flere af pigerne med anden etnisk baggrund end dansk og norsk taler om at de er heldige, som er unge i Norden. Fordi kvinder står stærkere i dag end tidligere. Overordnet virker det som om de fleste af pigerne er tilfredse med deres liv, er positive og har optimistiske tanker om fremtiden.

Seksualitet

Pigernes beskrivelser af kvindeidealet, det 'pres' de italesætter og nogle af de forventninger de føler, at de skal leve op til, handler om seksualitet. Kvindeidealet sættes af de ældste i undersøgelsen, sammen med ord som stærk, selvstændig, smuk, eftertragtet og sexy (Interview 8, 2014:2). Disse ordvalg henviser til, at det er vigtigt for pigerne at være ønskelige. Ved flere af meningskonstruktionerne kobles kvindeidealer og seksualitet sammen og de tenderer mod en seksualisering af kvinden og kvindekroppen. Ordvalgene indeholder en objektivisering af kvinden. De unge pigers kamp for anerkendelse og bekræftelse ses igennem hvem, som kommer nærmest idealet for skønhed og hvem som er begæret af flest.

"Piger de skal helst virke som om de ikke giver den op til nogen og at de er mega wanted, mens drenge skal bare lave sygt mange" – Stine, 18 år, København (Interview 2, 2014:21). Brug af ordet 'at lave' om pigerne og det at ikke være helt så bekvem om at bruge den samme formulering om drengene, kan hentyde at piger er passive og kun skal lægge krop til og 'blive lavet'. Mens drenge har den aktive rolle. Parallelt med de positive beskrivelser af kvindekroppen og kvindens seksualitet forekommer der også negativt ladede beskrivelser om det samme. Ord som opmærksomhedskrævende og billig er negativt ladede ord, der følger hinanden i empirien. Især om en pige har været sammen med 'mange' seksuelt.

Det som betyder mest for pigerne er hvad andre tænker om dem. De prøver derfor at leve op til normen i ungdomsmiljøet i frygt for at blive udstødt, dette er især gældende jo yngre pigerne er. De føler ikke, at kvinder på lige fod med mænd kan have sex med 'mange' uden at blive stemplet som billige. De føler, at der er flere regler for pigerne end for drengene om hvad der er acceptabelt. Flere undersøgelser på området viser også, at farerne for at blive stemplet som 'billig', 'klam' osv. er større for piger end for drenge (Nielsen et. al., 2010:151). *"Man kan opleve at blive kaldt nogle virkelig grimme ting, hvis man har været sammen med for mange"* (Interview 4, 2014:16). Samtidigt med at pigerne er bange for at blive stemplet som billige, knyttes der negative beskrivelser til 'en gammeljomfru', hvilket kan føre til, at personen tager afstand fra at egen identitet skal knyttes til de samme kategorier. Dette kan bidrage til ønsker om at give sin mødom væk hurtigere. Det kan være vanskeligt for pigerne, at finde balancen mellem 'for få' og 'for mange' seksualpartnere. Det interessante i denne forbindelse er således hvem der dikterer reglerne for pigernes seksualitet. Talemåden om antallet af seksualpartnere ligner den 'listementalitet' informanterne har til flere af de andre temaer.

Igennem definition eller kategoriseringsprocesser indplaceres mennesker som fremviser ikke-kulturelt accepterede egenskaber eller afvigende adfærdsformer, i nedvurderende sociale stereotyper (Jacobsen & Kristiansen, 2011:64). Konsekvensen af en sådan stigmatisering er, at nogen mennesker oplever et voldsomt pres på deres selv, for at fremstå som ikkeafvigende, men også ved at mennesker på finder kreative måder at 'passere' – at fremstå som normale i konkrete sociale sammenhænge (Ibid). Pigernes løsning på stigmatiseringen er, at man ikke skal tale om det. At man ikke fortæller nogen og især ikke drenge om hvor mange man har været i seng med (Interview 2, 2014:42, Interview 8, 2014:38). Frygten for at tale åbent om seksualitet og sit seksualliv kan bidrage til øget stigmatisering og skabe nogle problemer på længere sigt. Dette kan være problematisk ved, at piger der oplever ubehagelige episoder ikke tør, at fortælle det til nogen, af

frygt for at blive stemplet og dømt. Hvilket kan føre til ringe selvtillid, usikkerhed og at de klandrer sig selv unødigt.

Pigegruppen på Vesterbro oplever et tabu omkring deres pigers seksualitet. Hvilket de oplever som et problem, da det er vigtigt at italesætte seksualitet og seksuelle erfaringer, for at sikre, at pigerne kan passe på sig selv (Pædagog i pigegruppen Vesterbro, 2014:4). Pigegruppen på Vesterbro arbejder med dilemmaer i forhold til hvad de definerer som gråzoneprostitution. Begrebet gråzoneprostitution dækker over, at piger i alderen 13-19 år sælger seksuelle ydelser til gengæld for en burger, en togbillet eller en sofa at sove på (Gehlert & Hagemester, 2012). Uden at kunne komme i dialog med de udsatte unge piger omkring deres seksualitet er der svært, at kunne arbejde i forhold til gråzoneprostitution. Det er ingen af mine informanter der har været inde på temaer omkring prostitution, hvilket kan betyde at dette er langt fra deres diskurs.

”Der er grund til bekymring og handling, når en ung anvender sin seksualitet som middel til at opnå noget, som ikke udspringer af den unges egne seksuelle behov, fx i form af kontant betaling eller andre ikke seksuelle modydelser såsom gaver, tryghed, adgang til sociale fællesskaber herunder accept fra kæresten, eller voksenkontakt og omsorg” (Pedersen & Grunwald, 2005:15).

Gråzoneprostitution kan også kaldes ’sugardating’, der er et modefænomen på de sociale medier. Det kan være svært at definere hvor grænsen går, da man kan argumentere for at alle søger tryghed, accept, anerkendelse og omsorg i alle deres seksuelle forhold. Der er her tale om ekstremt udsatte unge, hvilket ikke nødvendigvis er gældende for de piger jeg har talt med. Selvom informanterne ikke har italesat problematikken vil det ikke sige at de ikke har et forhold til den.

Pres og seksualitet

En af pigerne fortæller, at hun har oplevet, at en af hendes ’gamle venner’ pressede hende til oralsex. Hun beskriver dette som ubehageligt, og det har bidraget til, at hun ikke vil være sammen med nogle andre. Hun havde tillid til denne kammerat, og episoden har ført til øgede tanker om egen sikkerhed (Interview 2, 2014:37). Hovedparten af de voldtægter der begås i Norge og Danmark, er voldtægter hvor manden ikke er ukendt for kvinden, også kaldt kontaktvoldtægt (Meaidi et al., 2013:468). Jeg har en metodisk afvigelse i materialet, da jeg i denne del af interviewet har udtrykket min mening om at det ikke er i orden at sætte nogen i en situation hvor de føler sig presset til noget man ikke vil eller føler at ens grænser bliver overskredet. Jeg griber ind, da nogle af informanterne er under 18 år, og jeg er omfattet af den særlige underretningspligt,

hvilket informanterne er oplyst om. Jeg har dog ikke ønsket at fremprovokere en følelse af pigernes beskrivelser som overgreb. Jeg ønsket ikke at konstruere et problem for pigen om hun ikke synes hændelsen var problematisk på daværende tidspunkt. I stedet har jeg gjort klart for pigerne at de altid kan henvende sig om de ønsker at tale mere på et senere tidspunkt.

”Men det er svært at fortælle, for jeg var en gang og jeg var ikke sådan 100 % med på den. Det er derfor jeg godt kan lide at sådan lidt regne den lidt fra, hvis man egentlig ikke har været helt med på det” Josephine 25 år, København (Interview 4, 2014:6). En anden af pigerne fortæller relativt ubekymret om at hun ’ikke var helt med på det’ hvilket har ført til, at hun ikke anser episoden for værdig til at komme på hendes liste over seksuelle partnere. Enkeltheden ordene bliver fremført med, bagatellisering og den manglende reaktion fra de andre piger er for mig bekymrende, da det fremstår som helt i orden at gennemføre et samleje man ikke er helt med på. Beskrivelser som disse kan tyde på, at sex og seksualitet er for nogen andres skyld end deres egen. Inez på 16 år fortæller, at det er sjovt hvordan hendes kæreste på Facebook har tagget hende i et billede som hedder ’tag a mate who deepthroats’. Hun synes det er lidt flovt, men også sjovt at hendes kæreste udstiller hende på de sociale medier for at få ’creds’ af sine kammerater. Der er nemlig ’creds’ for, at han har en ’chick’ som gør sådan (Interview 5, 2014:10). Drengenes lyst og seksualitet forklares som en selvfølgelighed og en naturlig del af det at være dreng (Interview 4, 2014:14). Dette er en gennemgående tanke om hvorfor drenges seksualitet på en eller anden måde fremstår som vigtigere end pigernes egen.

”Ligesom hverdagslivet har en afsmittende effekt på det seksuelle, har det seksuelle også en afsmittende effekt på hverdagslivet. Når oplevelsen har været positiv, kan man genkalde sig lysten og frydes ved den. Men også negative oplevelser sætter sig spor, og fortrydelse, skam osv. kan efterfølgende præge den enkelte” (Nielsen et al 2010:153).

Negative oplevelser i forbindelse med unges seksualitet kan derfor ikke ses isoleret fra resten af livet. En undersøgelse fra 2010 blandt voldtægtsofre viser, at de almindeligste grunde til ikke at anmelde et overgreb er, at offeret er bange eller i panik, fordi det var en ven eller kæreste der havde begået overgrebet og de derfor frygtede for konsekvenserne, de mener det ikke nytter at anmelde det, følte skyld eller om de mente de selv havde lagt op til det der var sket (Mølgaard, 2015). En kvinde der har været udsat for et overgreb, må selv afgøre hvordan hun vil melde dette til politiet. Et overgreb kan være knyttet til skyld, skam og selvbefrejdelse hos kvinden. En anmeldelse kan få offentlige konsekvenser for andre kvinder der har været udsat for overgreb af samme fyr og må give deres vidneudsagn. Der kan ligeledes være offentlige politiske konsekvenser hvis myndighederne

ikke er i stand til at beskytte unge kvinder mod overgreb. Frygten for at myndighederne ikke er sensitive i deres behandling af kvinder der har været udsat for overgreb eller ydmygelse i et retsligt forløb kan få kvinder til at undlade og anmelde overgrebet (Payne, 2006:139).

Ifølge undersøgelsen om unges trivsel og Mistrivsel i tal har lidt over en tredjedel af de unge på et tidspunkt fortrudt, at de har haft sex. Lidt over hver syvende har følt sig billige dagen efter at de har haft sex, og ca. hver tiende har følt sig presset til at gøre noget, de ikke havde lyst til (Nielsen et al., 2010:154). Kvinder har statistisk større sandsynlighed for at have erfaringer med en af disse negative oplevelser (Ibid:155). Undersøgelsen konstaterer en signifikant sammenhæng mellem det at være utilfreds eller meget utilfreds med kroppen og tre ud af de fire negative seksuelle oplevelser: at have fortrudt sex, at have følt sig billig dagen efter og at være blevet presset til noget, man ikke havde lyst til (Ibid:151). Nielsen et al. skriver, at unge der har haft negative seksuelle oplevelser, i langt højere grad end gennemsnittet af alle de unge i undersøgelsen, angiver at de har et dårligt liv, lav selvtillid, ofte har problemer, der gør det svært for dem at klare hverdagen, samt at de er mindre populære end andre unge på deres egen alder (Ibid:130).

Andre oplevelser med pres i forbindelse med seksualitet der diskuteres i empirien, handler om at nogle af pigerne har gearret hinanden op og lavet konkurrencer ud af at overgå hinanden med seksuel erfaring og at skulle tabe sin mødom (Interview 8, 2014:37, Interview 2, 2014:32 & 40). Videre nævnes sexpres på arbejdet og chikane i det offentlige og på snapchat og sociale medier, som relevante problemer i pigernes hverdag.

Delkonklusion

Formålet med dette kapitel var at kaste lys på den lingvistisk diskursive dimension af sociale og kulturelle fænomener og forandringsprocesser i forhold til kvindeligt ungdomsliv i postmoderniteten. Teksterne repræsenterer et konstrueret øjebliksbillede fra beskrivelser om ungdomslivet i to storbyer i Norden. Teksterne viser 8 vidt forskellige pige grupper med 21 forskellige individer. Pigerne har forskellig baggrund og forskellige tilhørsforhold og min analyse er kun en overfladisk dukkert ned i diskursen i grupperne. Teksterne er konstrueret ud fra et bestemt type af materiale. De er transskriptioner af mundtlig tale fra forskellige interviews og er en del af en interview genre.

Gruppedynamikker kan styre hvilken og hvor meget information pigerne udleverer i interviewsituationen. Teksten kan trods produktionsprocesser ses, som repræsentant for en diskurs mellem de unge piger og som en del af disse unge pigers diskursive praksis. De unge piger italesætter herunder det at være ung som knyttet til pres, hurtige skift, image, krops og skønhedsideal. Tekstanalysen har vist et udvalg af ord og beskrivelser, der associeres med hvordan det er at være ung kvinde i dag og kvindens seksualitet.

Ungdomslivet kobles med pres på flere forskellige arenaer af den unges liv. Dette pres handler om manglende tid, store krav og lange lister på alt hvad pigerne skal nå inden de bliver tredive. De har høje forventninger til sig selv samt, at de oplever høje forventninger fra omverdenen. De oplever pres i forhold til skole, arbejde, venner, og fritid. Det største pres italesættes i forhold til udseendet, hvor beskrivelserne i største grad handler om ydre kvaliteter. Ordene opremses som en liste, der dikteres af nogen udenfor gruppen. Pigerne beskriver et snævert skønhedsideal, det er vanskeligt at leve op til.

De yngste piger fra udkanten af storbyerne konstruerer bestemte identiteter på en anden måde end de ældre piger i undersøgelsen. Det er også geografiske forskelle i forhold til hvilke diskurs pigerne abonnerer på i forbindelse med kvindelighed. De yngste piger fra Ishøj og Kolbotn afviger mest, med et hårdere sprog og flere engelske udtryk. De benytter beskrivelser og ordvalg der bruges af fyrene. De diskursive forskelle kan groft sagt inddeles i: joggingstøj, Adidas, gangster slang og beskriver miljøet som 'lidt ghetto agtigt' stillet op mod fx 'pæne piger', 'pænt tøj', 'duller', 'Barbiedukker' og 'de andre' unges overklasseidealer. Diskursen i pige grupperne i Ishøj og Sydhavnen ses organiseret i sproget som en 'os og dem' tankegang. Generelt er de sociale bånd knyttet til tøj, accessoires og geografi.

En af de stærkeste kontraster gennem sprogbrugen er forskelle i forhold til kvinde og mand fx i forhold til en aktiv og passiv ordbrug. Feminine og maskuline ord og billeder er normaliseret i diskursen. Der er en uligevægt i forhold til hvad, som er acceptabelt for drenge og hvad der er acceptabelt for piger i forhold til at være seksuel aktiv. Som pige handler det om at være 'wanted', sexet og objekt for fyrenes begær, samtidig med at man skal dyrke en form for kostbarhed. Jagten på anerkendelse og at blive set, udføres med ydre virkemidler og accessoires man kan købe for penge. Økonomi er derfor en vigtig faktor i ungdomslivet. Pigerne italesætter problemer i forhold til seksualitet og hvordan det er at være ung kvinde i dag som knyttet til stempling. De ønsker ikke at blive opfattet som 'billig' eller 'luder'. Tre af pigerne fortæller at de har følt sig presset til at have sex med en de kender. En seksualiserende kultur er gennemgående i diskursen. Seksualiseringen kommer til udtryk via en maskulin sprogbrug, slang og engelske udtryk. Flere af pigernes største frygt er frygten for at blive hængt ud, især af drengene.

Det er en aldersforskel i empirien hvor de yngre pigers fokus er meget på hvad de andre unge tænker om en, til at de ældre pigers udtalelser tilsiger at det er lige meget hvad andre synes. Jo højere alderstrin informanterne har jo sikrere bliver de i deres sproglige udtryk og beskrivelserne af kvindeidealet indeholder ord som stærk, selvstændig og selvforsørgende. De ældre piger taler om seksualitet for deres egen skyld, mens de yngre taler om seksualitet som noget der tilhører drengene eller skal gøres for andres skyld. Listementaliteten er også gældende i forbindelse med pigernes seksualitet. De taler ikke om hvem der dikterer reglerne for listerne.

Der kan ifølge andre undersøgelser være en sammenhæng mellem pigernes utilfredshed med egen krop og negative seksuelle oplevelser som, at have fortrudt sex, at have følt sig billig dagen efter og at være blevet presset til noget, man ikke havde lyst til. Unge der har haft negative seksuelle oplevelser angiver i højere grad end gennemsnittet, at de har et dårligt liv, lav selvtillid, ofte har problemer, der gør det svært for dem at klare hverdagen, samt at de er mindre populære end andre unge på deres egen alder. Hvis dette også er tilfælde hos mine informanter kan de problemstillinger pigerne præsenterer knyttes til flere problematikker end de der kommer frem i min empiri.

Kapitel 7

Analyse del 2

Diskursiv praksis

Jeg har nu undersøgt teksten som tekst og vil nedenfor uddybe den diskursive praksis, som teksten er en del af. Diskursiv praksis kan ses som et aspekt af en hegemonisk kamp, som bidrager til reproduktion og transformation af den diskursorden, den indgår i og dermed er en del af de eksisterende magtrelationer (Jørgense & Phillips, 1999:88). Denne del af analysen uddyber, hvordan de unge piger i undersøgelsen anvender forhåndenværende diskurser i produktion af teksten. Ungdomslivet i min kommunikative begivenhed er et udtryk af forskellige diskurser inden for og på tværs af grænsen mellem forskellige diskursordener. Gennem nye former for artikulering af forskellige diskurser skifter grænser både inden for diskursordenen og mellem forskellige diskursordener også kaldt interdiskursivitet. Interdiskursivitet er en form for *"intertekstualitet, som vil sige at man aldrig kan bruge ord, andre ikke har brugt før"* (Ibid:84). Informanterne har en kreativ diskursiv praksis, hvor diskurstyper blandes på en ny og kompleks måde i et interdiskursivt 'mix'. Dette er et tegn på drivkraft og sociokulturel forandring (Ibid). Jeg vil starte med at præsentere de diskurser, der tydeligst kan spores hos kvinderne og danner grundlag for hverdagslivets diskursorden. Bagefter inddrager jeg en medicinsk og en politisk diskurs. Disse kan ikke ses i informanternes diskursorden, men de findes i tekstproduktionen og stammer bl.a. fra den sekundære empiri. Under fokusgruppeinterviewerne har pigerne diskuteret forskellige emner på forskellige måder. Emnerne har været givet på forhånd og derfor inddrages diskurser udenfor gruppen, som ikke nødvendigvis ville være italesat, hvis pigerne talte sammen i en anden kontekst. Det skal nævnes, at de forskellige pige-grupper kan være påvirket af mere end det, der blev italesat i fokusgruppen.

Hverdagsdiskurs

Det er i første del af analysen blevet klart, at teksterne repræsenterer to forskellige diskurser, der har hver deres lingvistiske træk, og som konstruerer de sociale relationer mellem ungdom på forskellig vis. Livsstilsorientering og selvopmærksomhed er to vigtige elementer i denne ungdomsdiskurs. De yngste piger fra udkanten af storbyerne konstruerer aktivt bestemte identiteter for piger, på en anden måde end de ældre piger i undersøgelsen og de som geografisk er placeret nærmere centrum af hovedstaderne. Det er også en signifikant forskel i de to diskurser i forhold til, hvordan pigerne taler

om sig selv og kvindelighed i forhold til fyre. Denne forskel ses dog at have mere sammenhæng med aldersspredning end geografi. Gruppens ideologi binder dem sammen og betydning mobiliseres for at opretholde magtrelationer (Ibid:86). Disse magtrelationer kan fx være mellem mand og kvinde. I hverdagslivets diskursorden er der forskellige måder at gøre kvindelighed på.

Meget er tilgængelige for de unge, fx diverse fritidsvaner og events indenfor sport og musik. Der opstår pludselige forskydninger i tøjsmag, og interesser breder sig hurtigt, omfattende og forbigående. Mediebegivenheder og bølger, også kaldt 'grejer', er både afhængige af medier og reklamer, men kan også spredes fra mund til mund eller, som en blanding af alle tre, via sociale medier (Ziehe 2004:131). Ziehe mener, at der er opstået en kulturel af hierarkisering, hvor populærkulturen omkring de unges hverdagssituation i dag er blevet områder, hvor de unge henter deres målestokke og forventningshorisonter til forskel fra tidligere, hvor de blev hentet hos autoritære voksne omkring den unge (Ibid:143). Denne af hierarkisering kan også ses som en magtforskydning, hvor der er kommet mere magt og større spillerum til de, der kontrollerer populærkulturen. Hverdagskulturen er visuel og satser på sansemodi, som hurtige filmklip, hurtige spring, samtidighed og pludselighed. Det meste foregår på et billedsansningsniveau, og derfor opstår en afstand til den sproglige diskursivitet (Ibid:149). Ungdomsdiskursen indeholder derfor et helt nyt sprog: et interaktivt sprog knyttet til computer, mobil og sociale media (Ibid:135).

Det er tydeligt i teksten, at sociale medier og interaktivitet har stor betydning for pigerne. Den elektroniske kommunikation og interaktion er en del af de unges sprog og udtryksmåder. I dag er det almindeligt, at de fleste mennesker ud over at have en fysisk identitet også har en identitet eller flere i den virtuelle verden (Jacobsen & Kristiansen, 2011:67). det kan være stærke argumenter for, at den virtuelle verden er blevet manifisteret som en del af den virkelige verden og at de to ting ikke kan skilles ad på samme måde som tidligere. Det betyder fx noget om du sletter nogen fra Facebook, - det betyder, at du ikke ønsker at snakke med dem i virkeligheden.

Sociale medier som sprog og en del af pigernes diskurs handler bl.a. om, at informalisering og nedbrydning af etikette har ført til, at det offentlige rum bliver influeret af adfærdsformer og stile, som vi tidligere ville have kaldt 'private' (Ziehe, 2004:147). Sociale medier kan ses som en af kanalerne til, at privatlivet sendes ud i offentligheden. Facebook er en måde at informere, provokere og fremvise sig selv, sit liv og alt muligt andet på. Flere af pigerne i empirien synes dette indimellem kan blive lidt for meget af det gode (Interview 3, 2014:20). Hurtige øjebliksbilleder og intime posts er en garanti for nysgerrig anerkendelse. Når kommunikation kan gennemføres uden at

parterne har, nogen egentlig fysisk kontakt, kan den blive mere overfladisk. Hvor man før i tiden henvendte sig på telefon til den nærmeste familie ved alvorlig sygdom, kan man i dag bare lave et post til sine 600 nærmeste venner på Facebook. Snapchat og sociale medier er en alternativ og ofte gratis måde at kommunikere på i det samme rum eller på tværs af landegrænser. Med snapchat kan man have en lydløs kommunikation sammen, hvor man fx ekskluderer andre tilstedeværende. Internettet opleves som et sted for fællesskab, men også et stort, anonymt og åbent forum hvor man kan gruppemobbe hinanden på et meget større plan end, hvad man kan i den virkelige verden (Interview 3, 2014:20). Gruppemobning på internettet er en problemstilling, der blev diskuteret i flere af fokusgrupperne.

Moderne diskurs

Den moderne diskurs kredser rundt en populærkultur, hvor tv, internet og sociale medier er blevet en del af den daglige kommunikation. De unge vinder popularitet igennem offentlighed og medier. Ziehe mener den ejendommelige, kunstige, digitale verden tillægges en fascination, som får face-to-face kommunikationen i den virkelige verden til at føles som indskrænket, hændelsesfattig og skuffende. Det uendelige digitale rum fungerer som en rusagtig udvidelse af jeg'et (Ziehe, 2011:41). *"Det er ligesom fucking at sætte en gulerod ikke og vi bare løber efter den gulerod der. En iphone og et selfiecamera og Instagram og Facebook det er så primitivt"* – Aurora, 21 år, København (Interview 3, 2014:17). Pigerne hverdagsdiskurs indeholder ord og begreber som 'selfie', 'duckface' og 'posts'. Der findes et hav af 'regler' og kutyme for, hvad man kan og hvad man ikke kan gøre på de sociale medier. Følger man ikke de korrekte guidelines for ungdommelig adfærd, risikerer man eksklusion fra fællesskabet.

En *selfie* er selviscenesættelse af høj karakter, hvor du tager et billede af dig selv, gerne oven fra og ned, med tilhørende 'duckface', som er et ansigtsudtryk med opspærrede øjne og trutmund. Pigerne på 16 år i Oslo, tager selfies, hvor de ønsker at ligne på kendisser. Ræsonnementet for at tage en selfie med et duckface, hvor du ligner en kendis kan ifølge Aurora være, på grund af at diverse reklamer opfordrer de unge til at leve op til kendisidealer. Hun mener at folk ikke længer tænker, men bare gør hvad alle andre gør. Hun forklarer dette med den kapitalistiske samfundsstruktur, folks behov for nem underholdning og systemernes behov for profitmaksimering. Nogen af de unge jeg har talt med følger populærkulturen tæt, mens andre tager afstand fra den. De fleste af pigerne er opmærksomme på, hvilke diskurser og agendaer der influerer i deres diskursive praksis.

Ungdomssubkultur kan ses som et lille segmenteret samfund. Ifølge Durkheim vil der i små segmenteret opbyggede samfund være en overvågning af individerne, så de tvinges til mekanisk solidaritet – til at gøre som alle andre (Østerberg, 2002:187). Her kan tænkes, at de sociale medier kan bruges af de unge for at 'overvåge' hinanden og fremme visse former for adfærd. Dette kan forklare vigtigheden i at være som alle andre, samtidig som man skal være et særligt individ. Sociale mediers bidrag til det postmoderne overvågningssamfund kan også forekomme i et parforhold, hvis partneren kræver en ekstremt høj regelretted. Frygt for utroskab og nagende jalousi holdes i skak med hverdagslige overvågningsmekanismer, hvor mobiltelefonen og Facebook tillægges en afgørende kontrolfunktion (Ziehe, 2011:41). Overvågning som en problemskabende faktor i pigernes ungdomsliv blev dog kun nævnt af pigerne ved, at forældrene har en øget overvågningsmulighed i dag kontra tidligere. Hvilket fører til, at pigerne er opmærksomme på, hvilke medier de bruger til hvad (Interview 2, 2014:2).

Der kan være problemer i forhold til, at skabe og opretholde et acceptabelt selv i den elektroniske interaktion. Zeynep Tufekcis (2008) analyserede studerendes brug af sociale medier som facebook og daværende myspace. Analysen viser, at den åbenlyse angivelse af antallet af venner, den vedvarende opdatering af ens aktiviteter, angivelser af smagspræferencer, samt ens tilknytning til bestemte grupper, kan ses som udtryk for, at brugerne er optaget af at bearbejde og præsentere et selv, som andre skal forholde sig til. Ifølge Zizi Papacharissi (2002) er en personlig hjemmeside dramaturgisk ideel til at kommunikere *et selv* til omverdenen. Et selv som afspejler dét særlige indtryk, som man ønsker, at publikum skal have. I det seneste årti er anvendelsen af sociale medier eksploderet i form af Facebook, Twitter, Tumblr, Instagram, Snapchat, Whatsapp, Flickr, datingsites, tinder, apps, interaktive computer spil osv. En stadig større del af den interaktionsorden, som kendetegner nutidens samfund, finder sted på internettet og gennem andre informationsteknologier (Jacobsen & Kristiansen, 2011:69).

Internettet tilbyder en unik mulighed for at vise en kontrol med selvet, som virkelighedens verden ikke rummer i samme grad (Ibid.). P. David Marshals (2010) har analyseret, hvordan kendte mennesker producerer deres internet selv i en kultur, som er præget af forbrugerisme, underholdning, idoldyrkelse og kendisser. Præsentationsmedier bruges til at udtænke, skabe og fremstille kendte personer. Målet er at give et indtryk hos fansene af professionalisme og personliggørelse. Kendte menneskers onlineidentitet er et udtryk for en ny form for virtuel identitetsdannelse, der finder sted i vekselvirkningen mellem det dybt private selv og det offentlige celebre selv (Ibid:70). Marshal konkluderer, at netop denne mulighed for at producere og

præsentere sit designede selv for omverdenen, understøtter en ny ideologisk form for magtfuld individualisme i den demokratiske kapitalismens tidsalder (Ibid.). Selvet bliver med andre ord til gennem hverdagslivets rollespil, hvor vi udfylder socialt producerede roller på måder, som producerer en unik selvidentitet. Det dramaturgiske selv er i følge Collins (1986) fremprovokeret af samfundet. Samfundet gør pigerne til skuespillere (Ibid:57). Goffmans postmoderne selv tilsiger, at de unge piger kan tænkes som kynisk manipulerende individer, der som kamelæoner forsøger at maksimere deres udbytte af interaktionen (Ibid:66). Deltagere skal bekræfte det særlige selvbillede, som spilles ind i situationen, før ejermanen kan siges at opleve en overensstemmelse mellem sit eget indre selvbillede og den ydre, socialt bekræftede identitet (Ibid:55). I dag kan man hurtigt finde en sådan bekræftelse gennem 'likes' på internettet.

Alle informanterne er fuldt klare over mediernes kraft og udnytter dets potentiale til fulde. Populærkulturen og idoliseringen af kendisser er en stor del af pigernes hverdagsdiskurs. De er piger, som ser op til andre piger og udtrykker deres identitet i tråd med de herskende krops og skønhedsidealiserings. Det kan argumenteres for, at selviscenesættelse ikke kun er et postmoderne fænomen, men altid har været en del af det at være menneske. Modificering af udseendet og image er ikke nødvendigvis noget nyt, kun det store udvalg af hjælpemidler for at lave justeringer. Det som er anderledes i dag er også vores mulighed for at række længere ud, hurtigere. Selviscenesættelse kan have sammenhæng med pigernes ønske om at gå fra en kedelig hverdag til at få stjernestatus. Sociale medier fungerer her som blotstillingsformater for at komme tættere på populærunderholdningen. Nettet og mainstream-popkulturen smelter sammen og bliver et 'environment' som følger en hele dagen. Der kan ifølge Ziehe være ambivalens mellem rask berømmelse, offentlig ydmygelse og fiasko (Ziehe, 2011:41).

Selvfremsstilling hos pigerne handler om en symbolsk repræsentation, der skal give indtryk af, at vedkommende besidder nogle bestemte moralske og indre kvaliteter. Det kan være alt fra ansigtsudtryk og kropsholdning til tøjstil og stemmeføring. Identitetsmarkører bliver her frihed, overskud, popularitet, likes, eksperimenterende, 'one of a kind', sund, populær, attraktiv, sexy osv. Pigernes ydre fremtoning bliver tolket som et symbolsk udtryk for et succesfuldt indre selv. De *risikobetonede dispositioner* føjer sig sammen med den *risikobetonede egenverden*. Selviagttagelse, skam, afhængighedskultur og viljeproblemer bliver en del af de unges *egenverden*, både på nettet men også i gruppe relation. Det kræver betydelig mod-identifikation og jeg-styrke for at kunne holde dette på afstand (Ibid.). Individualiseringen og centrering om *egenverden* lader i krisetilfælde jeg'et stå alene tilbage. Jeg'et bliver skånselsløst udsat for både eget og andres blik

(Ibid:40). Ifølge Ehrenberger (2004) kan pigerne skabe højtflyvende umodne billeder af sig selv, samtidig som de har en såret og skør selvbevidsthed. Selviscenesættelse og en skør selvbevidsthed er to kontraster der danner rammen for noget af den ambivalens der kan følge med et postmoderne ungdomsliv. I disse tilfælde kan der være en indre psykisk affekttilstand af utilstrækkelighed og den 'indre ulykke'. Det er ikke længere den skyldrelaterede konflikt mellem godt og ondt, påbud og synd, som står i centrum for lidelsen, men en angst for pinlige oplevelser og fiasko (Ibid:41). Unge piger kan derfor være disponible for skamfølelse til forskel fra skyldfølelsen, som var gældende tidligere.

Mediediskurs

Mediediskursen i den kommunikative begivenhed er delt i to. En del handler om massemediernes udefrakommende fremstillinger af den postmoderne ungdoms grænseløse seksualitet. En anden del handler om de indre tanker hos pigerne, som i høj grad er knyttet op på skønheds- og kropsidealer.

I massemediernes fremstilles unges seksualitet ofte som uhæmmet og grænseløs. De unge lever i en stadig mere seksualiseret ungdomskultur, og de afsøger i en stadig tidligere alder forskellige afkroge af det seksuelle grænseland, hvor det står på gruppesex, analsex og avancerede sexlege (Nielsen et. al., 2010:146). Sættes massemediernes fremstilling op mod forskningen på området, ser det anderledes ud. Undersøgelser viser i følge Herlitz (2001), at nutidens unge har flere 'one night stands' og dyrker sex med flere forskellige partnere end tidligere ungdomsgenerationer. Samtidig som forskningen også peger på, at den seksuelle debutalder ikke har rykket sig nævneværdigt siden 1980'erne, og at det kun er et fåtal af nutidens unge, der har erfaringer med de avancerede seksuelle praksisser, der beskrives som hverdagskost i medierne (Rasmussen 2000 & Nielsen 2007 i: Nielsen et. al., 2010:46). De unge som ikke har haft sex, og ikke lever op til idealet om Graugaards senmoderne seksualitet, er ikke bekymret over deres manglende debut. 87,5% af de unge i undersøgelsen om *unges trivsel og mistrivsel i tal* angiver, at det slet ikke eller blot i mindre grad bekymrer dem.

Trods massemediernes fokus på seksualitet og seksuelle præstationer ser en manglende seksuel debut ikke ud til at være en væsentlig kilde til bekymring hos majoriteten af de unge (Nielsen et.al.,2010:147). De udefrakommende fremstillinger kan fx spores i Graugaards artikel om den senmoderne seksualitet, men har vist sig at ikke være en del af pigernes diskursive verden. Sørensen & Knudsen (2006) og Sørensen (2006) undersøgelse om massemediernes og unges seksualitet viser også, at nutidens unge forholder sig kritisk og reflekteret til den seksualisering af ungdomslivet,

som spredes gennem massemedierne, og at de lægger afgørende vægt på at skelne mellem de billeder af det seksuelle, massemedierne præsenterer dem for, og deres egen seksualitet (Ibid:149). Hvilket også stemmer godt overens med min empiri.

Mediediskursen kan tydeligst spores i teksterne i forhold til de daglige budskaber pigerne udsættes for i forhold til, at de som kvinder skal gøre alt, de kan for at blive smukkere, slankere og få strammere hud. Kropsidealer, kultur og samfund hænger sammen og i dagens samfund er kropskontrollen og kropsbevidsthed højt på dagsordenen (Meaidi, et al., 2013:40). De unge piger jeg har talt med, har tydeligt taget mediediskursen til sig igennem sine talemåder og fokuspunkter, det er dog forskel i grupperne, hvor meget de går op i de forskellige skønhedsfremmende midler.

Det kan være en udfordring at forlige sig med sin egen krop, når idealkroppen præsenteres alle steder. Det gælder for mennesker i alle aldersgrupper. Det er dog nogle særlige ting på spil i ungdomsårene. Den identitetsmæssige udvikling i ungdomsårene er nært forbundet med den kropslige udvikling (Nielsen et. al., 2010:120). Senmodernitetens mulighedssans på det individuelle plan viser sig som en skærpet bevidsthed om ens egne mangler, henholdsvis som krav til ens egen udvikling, understøttes af mediernes virkning (Ziehe & Stubenrauch, 2008:37). Hvilket kan føre til lavt selvværd og øgede krav til en selv. Forskellige diskurser bruger i følge Fairclough (1992) forskellig former for *modalitet*. *Modalitet vil sige graden af sandhed*. Massemedierne fremlægger deres fortolkninger som om de var fakta. Dels ved brug af kategoriske *modaliteter* og dels ved at vælge objektive frem for subjektive modaliteter. Mediernes brug af kategoriske *modaliteter* både afspejler og fremmer deres autoritet (Jørgensen & Phillips, 1999:96). Pigerne tilslutter sig fuldstændig de udsagn der findes i mediediskursen fra analysens første del. De præsenterer mange af de udsagn der kan knyttes op på mediediskursen som fuldstændige sandheder.

Sundhedsdiskurs

Flere af pigerne trækker på ordvalg og beskrivelser, der kan sættes i sammenhæng med en sundhedsdiskurs. Igen er der tale om tjeklister, som de føler, de skal leve op til. Fokusgruppe syv taler en del om 'kropsfiksering', 'treningsgrejerne' og 'treningspress'. Den ideelle kvindekrop indeholder en sixpack, og de tænker meget på at skulle se godt ud længst muligt (Interview 7, 2014:60). I denne verden er det ekstremt negativt, at kategoriseres som en 'slabbedask' eller værende lad (Interview 7, 2014:2).

”Du skal træne meget, du skal spise rigtig. Du skal have masse sex. Du skal have en hot kæreste. Du skal ikke være single for længe, men du skal hellere ikke være gift. Du skal ikke have kæreste over så mange år, at du bare bliver kedelig” - Eple, 23 år, Oslo (Interview 7, 2014:16).

Ungdomsdiskursen har rykket fra halvfemsernes ’skinnyness’, til at tyndhed ikke længer er godt nok - du må også være sund. Hvilket ses i pigernes ønsker om at være ’fit’, have muskler og sixpack. Når kravene til ’sundhed’ strammes i forhold til, hvad der er normalvægt, kan folk blive sygeliggjorte. Idealmålet er en smal talje, og det kan opleves som et nederlag, hvis man har det modsatte, når man ’bare’ kunne have taget det ’rigtige valg’ om en ’sund livsstil’. En af grupperne fortæller, at de oplever en trend på sociale medier, hvor piger tjekker ind i fitnesscentre og lægger ud træningsindlæg på Instagram op til fem gange daglig (Interview 7, 2014:9). Sundhed kan ses som en vigtig del af selvscenesættelsen og de unges image.

”Jeg har også gået meget op i det på et tidspunkt, hvor jeg ikke gad at være sammen med mine veninder hvis de altid spiste pandekager eller havde lyst til en is eller noget, for det sku jeg ikke være med i” – Stine 18 år, København (Interview 2, 2014:47). Ud af de 21 forskellige unge kvinder i min empiri, er der tre af pigerne, der uafhængig af hinanden fortæller, at de har haft spiseforstyrrelser (Interview 1, 2014:4, Interview 3, 2014:46 og Interview 6, 2014:4). Det var flere af de andre pigerne der kendte nogen der har eller har haft spiseforstyrrelser. Generelt var det et stort fokus på krop i alle interviewerne.

Lærke har været behandlet for bulimi, og hun kritiserer behandlingssystemet for at få hende til at føle sig som ’en eller anden fucked up person’ på grund af alle deres uforståelige afkrydsningsskemaer. Det hjalp hende at komme på efterskole og kunne starte med et blankt ark (Interview 2, 2014:48). Pigerne føler ikke, at der tales nok om spiseforstyrrelser og det, at de så åbent har talt om det i undersøgelsen viser, at de synes, det er et vigtigt opmærksomhedspunkt i det sociale arbejde med unge.

Når kropsidealerne bliver snævrere og fylder mere, er der visse problemstillinger, som forstærkes og udbredes. Undersøgelser viser, at nutidens unge i stigende grad kæmper med lidelser, der har kroppen og det ydre som omdrejningspunkt.

”Udover velkendte lidelser som anoreksi, bulimi og overspisning, har der i de senere år været en voldsom vækst i antallet af unge, der ikke direkte kan påhæftes en egentlig diagnose, men som baksler med voldsomme problemstillinger, der i vid udstrækning minder om disse lidelser” (Nielsen et. al., 2010:120).

Det at være utilfreds med sin egen krop og have sultet sig selv, kastet op, følt skyld over at spise, fået eller overvejet en kosmetisk operation, samt det at have taget anabolske steroider, slår negativt ud på alle trivselsforhold i undersøgelsen af unges trivsel og mistrivsel 2010. Sundhedsdiskursen skifter fra dag til dag, og er en del af populærkulturen. Staten påskønner sundhedsdiskursen og en sund livstil med sundhedskampagner, som at man skal spise 5 frugt og drikke 7 glas vand om dagen.

Forbrugerdiskurs

Informanternes hverdag er i høj grad påvirket af en forbrugerdiskurs. Pigerne er meget optaget af materielle ting og accessoarer, der kan købes for penge. De er forbrugere, og noget der skiller de forskellige ungdomskulturerne fra hinanden, er tilgangen til penge. *”Du skal have kone, du skal have børn og du skal have et arbejde og du skal være glad agtig. Du skal bruge et liv på at opbygge alle de her ting hver for sig. Det er jo sindssygt”* – Aurora, 21 år, København. Aurora mener ’The American dream’ har overtaget Norden. Hvor livsstilsikonet dikterer, at hun skal have tre-fire liv i et liv og lykke kan købes for penge (Interview 3, 2014:9). De reklamer pigerne er påvirket af, har rødder i en forbrugerdiskurs, som ligger indenfor en diskursorden vedrørende vareproduktion, distribution og konsumtion. Vareproduktion, distribution og konsumtion har udbredelse i forbrugerdiskursen og er et kraftigt element i ungdomskulturen. Ziehe kalder dette for en Amerikanisering nedefra (Ziehe, 2004:186). Denne amerikanisering er relevant for pigernes konstruktion af kvindeidealer og det ekstreme fokus på ting som tøj, og et udseende, der kan købes for rette sum af penge.

Markedsmekanismerne udvides til et sociokulturelle niveau, som et marked der griber ind i ens egne subjektive dimensioner. Erotikken, udformning af udseende og den livsstil, vi tilstræber, bliver knyttet til markedsmekanismerne (Ziehe & Stubenrauch, 2008:34). Det er nogen som profiterer sig på, at de unge piger skal købe tøj, makeup, hudlotion, hårprodukter og andre skønhedsfremmende artikler. Det findes derfor en interesse i at profilere et bestemt kvindeideal, der kan købes for penge, som handler om store kapitalistiske firmaers profitmaksimering.

De samme ting der fører til større frihed og som udvidelse af de subjektive dimensioner, er også nye muligheder for at blive såret og nye former for udlevering af den industrialiserede kultur. Ungdommen oplever især, hvor anmassende og gennemtrængende kapitalismen er i dag (Ibid.). Forbrugerdiskursen indeholder *risikobetonede dispositioner* for de unge i kraft af en svag jeg afgrænsning (lille selvstændighed) og et afhængighedsforhold til mere symbiotiske objektrelationer (Ziehe, 2011:41). Ziehe mener at jeg'ets sårbarhed frembringer affektive tilstande af indre tomhed og et begær efter 'stadig mere'. Hvor der opstår et umættelig behov efter at fylde sig med slik, høj lyd, piller eller actionfilm på dvd. Brugeren vil stimulere sin egen jeg-tilstand instrumentelt, og snart følger behovet for at øge dosen (Ibid). I forhold til min empiri ses søde sager, alkohol, neglelak, magasiner, streaming tjenester, tøj, makeup etc. som ting pigerne hælder i sig. Hvilket kan skabe en generaliseret afhængighedskultur.

Trods forbrugerdiskursens promovning behøver ikke materielle værdier at spille en afgørende rolle for ungdommen. Da værdier, der undertrykker individuelle valg og præferencer er vigtige (Jacobsen, 2004:19). Ziehe mener dog, at det kan føles smerteligt, hvis man ikke har penge til at købe ting også hvis man foragter materialisme på samme tid (Ziehe & Stubenrauch, 2008:34).

Traditioneldiskurs

Trods populærkulturens massive tilstedeværelse i fokusgrupperne findes der også en traditionel diskurs hos informanterne. Køn og familieformer er et område, hvor modernitetens aftraditionalisering har været omfattende og synlig (Christensen & Rasmussen, 2011:180). Dette kan fx ses ved, at en alternativ seksualitet er accepteret i alle fokusgrupperne. Pigerne abonnerer på en norm om, at man ikke nødvendigvis kun er mand eller kvinde, og at man er det fra fødselen af. I ungdomsdiskursen er det 'normalt' at eksperimentere med egen seksualitet, og man kan kategoriseres som alt fra hetero-, homo-, bi-, og panseksuel⁵ (Interview 6, 2014 & Interview 1, 2014).

I dag er seksuelle møder kun sjældent knyttet til ønsket om reproduktion, men snarere til et bredt spektrum af bio-psyko-sociale motiver og funktioner (Graugaard et al., 2012:18). Dette er tydeligt hos de ældste af mine informanter, hvor nogle af de traditionelle normer er flyttet. Sproget og italesættelsen af sex er aktiv og indeholder maskuline elementer. Løse forhold og akut tilfredsstillelse beskrives som weekendernes højdepunkt med alkohol og 'ikke bevidsthed' som positive ingredienser (Interview 4, 2014:22 & 34). De beskriver det som at gå på jagt. Det findes en

⁵ Panseksuel betyder at tage afstand fra kategorisering og forelsker sig i personlighed ikke køn.

positiv opfattelse blandt informanterne om sex og seksualitet, hvilket kan tyde på, at sex har en positiv kulturel position i ungdomsdiskursen. Sex beskrives af informanterne som noget 'dejligt' og kan sættes i forbindelse med en nydelseskultur.

Parallelt med det moderne er det en dominerende traditioneldiskurs i forhold til parforhold og familieformer. Pigerne har en forventning om, at man skal være to, og at man skal være tiltrukket af hinanden. Ubevidst i flere af pigernes udtalelser om deres fremtidsvision ligger der, at de på et tidspunkt skal giftes og bo i et hus sammen med sine børn. Det gode liv er i et parforhold med en partner, og flere af pigerne idealiserer normen om familie og børn. 'Midtvejskrise', 'Stopper dit liv', 'Kone, børn og hverdagsarbejde' er noget af ordvalget i teksten (Interview 3, 2014:10). 'Barn, mand og stakit', er noget af det pigerne drømmer om parallelt med, at de frygter de samme elementer. Den traditionelle diskurs hos pigerne er blandet med ambivalens i forhold til modernitetens krav om at ikke skulle være kedelig.

Ændringer i samfundsstrukturen og sociale vilkår skaber grobund for ny tradition (Klausen, 2005). Folk søger tilbage til borgerskabets værdier. Hvilket kan forklare, at en traditionel diskurs især er stærk hos de ældste af mine informanter. De traditionelle borgelige dyder begynder at vinde frem igen, men med nyt indhold i et helt andet århundrede (Ibid.). Traditioner lever i ungdomsdiskursen, i hvert fald drømmen om parforholdet, dog er det traditionelle syn på vejen frem til ægteskabet blevet udvidet. Det er flere argumenter i empirien, for at det er en tendens til at traditionelle samlivs- og familiemønstre er gældende i ungdomsdiskursen. Dog med nogle forskydninger, hvor det er plads til at eksperimentere, tilladt at forelske sig i alle typer af køn og alternative måder at skaffe sig børn på, da ens livspartner ikke nødvendigvis kan bidrage til dette.

Medicinskdiskurs

Jeg har som indledning til studiet introduceret unge pigers seksualitet som et socialfagligt problem i forhold til en professionel-, politisk- og en medicinsk diskurs. Jeg vil nu præsentere disse diskurser for at vise, hvordan de står i kontrast til pigernes.

Seksualakten har karakter af et møde mellem mennesker, der interagerer med hinanden omkring det seksuelle. Denne interaktion kan både bidrage positivt til det seksuelle, og ytre sig negativt som magtkampe, pres osv. Negative oplevelser i forbindelse med sex vil ud fra en medicinsk diskurs være kønssygdomme og uønskede graviditeter. Den risikoadfærd og de risikofaktorer der fokuseres på i de indledende undersøgelser i specialet adskiller sig for hvad pigerne fokuserer på som problemskabende. Den medicinske diskurs fokuserer på problemer som; at ikke bruge kondom, øget

risiko for kønssygdomme og uønsket graviditet. Den medicinske diskurs er inddraget i undersøgelsen via perspektivering, i den sekundære empiri, i forarbejdet til studiet.

Pigernes problemstillinger og årsagsforklaringer er mange, men for at kunne sætte pigernes snak om seksualitet i sammenhæng med en medicinsk diskurs, skal jeg næsten lægge ordene i munden på deres. Pigernes diskurs bærer ikke som sådan spor af den medicinske diskurs. Når pigerne bedes diskutere seksualitet, er der ingen som på egen hånd, italesætter hverken, graviditet, kønssygdomme eller kondomer. Disse ting vægtlægges i den sekundære empiri, men fremstår umiddelbart som fjernt fra pigernes verden. Dette ses relevant i forhold til, at der kan være en stor afstand fra de voksnes og en professionel diskurs til ungdomsdiskursen.

Politisk diskurs

Min sekundære empiri, som er de undersøgelser mit studie læner sig op af, indeholder en politisk diskurs. Her kan man sige, at kønnet har fået et politisk anliggende. På den ene side er kønnet forbundet med kropsdisciplineringen: tæmningen, intensivering og fordelingen af kræfter, tilpasning af økonomien og energien. På den anden side er kønnet gennem sine altomspændende virkninger, forbundet med befolkningsreguleringen (Fairclough, 1994:150). *"Seksualiteten er blevet gjort til genstand for politiske operationer, økonomiske indgreb (i form af tilbageholdende med eller tilskyndelse til forplantning), for politiske kampagner, der skal fremme moralen eller mane til ansvarlighed"* (Ibid:151). Seksualitet sættes i forbindelse med sundhed, afkom, race, artens fremtid og samfundets levedygtighed, hvilket gør den 'så vigtigt' og giver den betydningsbærende værdi (Ibid:153). Den politiske diskurs er en udefrakommende faktor, der i stor grad præger de indledende undersøgelser.

Del konklusion

Formålet med denne del af analysen var at vise de forskellige diskurser, der kan findes i empirien, samt at præsentere nogle problemstillinger der kan være i forbindelse med diskurserne. De forskellige diskurser er en del af hverdagslivets diskursorden og viser til den diskursive praksis teksten er en del af. De unge trækker på en kreativ diskursiv praksis, hvor diskurstyper blandes på en ny og kompleks måde, hvilket er en drivkraft for sociokulturel forandring. Denne kreativitet, de unges eksperimenterende adfærd, åbne livsstile og frihedsideal kan ses som dele af en ungdomssubkultur. Hverdagslivets diskursorden er organiseret rundt pigernes hverdag og er stærkt præget af populærkulturen og sociale medier. Pigerne trækker hovedsageligt på en sundhedsdiskurs, mediediskurs, forbrugerdiskurs og en traditionel diskurs i deres beskrivelser af det at være ung kvinde i dag.

Pigernes konstruktion af kvindelig identitet trækker på mediediskursens idolisering af kendisser. Hvor de tager udgangspunkt i forbrugerdiskursens krop- og skønhedsideal og sundhedsdiskursens livsstilsideologi. Pigerne henter deres målestok fra populærkulturen, som i mange tilfælde leveres og spredes gennem de sociale medier. Ungdomsdiskursen indeholder et helt nyt sprog, som er knyttet til computer, mobil og sociale medier. Sociale medier og dele af den virtuelle verden har manifisteret sig i den virkelige verden og betyder meget for disse unge.

De fleste mennesker har en fysisk identitet i den virkelige verden og en eller flere identiteter i den virtuelle verden. Grænserne mellem virkelighed og virtuel virkelighed flyder ind i hinanden. Pigerne har mulighed for at producere og præsentere et designet selv for omverdenen. I følge Goffman kan det opstå problemer i forhold til at skulle skabe og opretholde et acceptabelt selv i den elektroniske interaktion. Berømmelse møder ydmygelse og succes møder fiasko, når nettet og mainstream-popkulturen smelter sammen. Selviagttagelse, skam, afhængighedskultur og viljeproblemer kan derfor blive en del af pigernes *egenverden*.

Næsten alle pigerne udtrykker misnøje omkring krop og udseende, især de yngste grupper. Flere af pigerne taler åbent om, at de har lidt af spiseforstyrrelser og ser det som et stort problem for unge kvinder i dag. Kropsidealet er gået fra et lavt tal på baderumsvægten til at de unge taler om fedtprocent, fitness, muskler og drømmer om en sixpack. Ordvalg som 'fit', livsstil og frygten for at skulle opfattes som doven ses sammenhængende med en sundhedsdiskurs. Sundhedsdiskursen promoverer sundhed, sund livsstil, sundt udseende og andre sundhedsfremmende idealer.

Mediediskursen følges af en forbrugerdiskurs, hvor kapitalismen og industrialiseringens profitmaksimering har en interesse i, at pigerne skal forbruge og købe sig til et bestemt udseende. Materialistiske værdier er livsnødvendige for de unges popularitet og jagten på det gode liv. Om de unge ikke kan købe, kan det ifølge Ziehe føre til lidelser.

Pigerne abonnerer på en traditionel diskurs, der indeholder traditionelle værdier i et nyt format. De moderne forskydninger betyder, at det er plads til at eksperimentere, tilladt at forelske sig i alle typer af køn og alternative måder at få børn på. Familielivet og parforholdet er vigtigt med kærlighed som kerneværdien. Traditionerne er flyttet på grund af, at de unge er eksperimenterende i længere tid før de 'slår sig til ro', og de unge stiller mange krav til en partner. Den traditionelle diskurs er et ideal, men også noget de frygter. Pigerne frygter at skulle opfattes som kedelige og på den måde blive en del af masserne.

Den indledende sekundære empiri og forarbejdet til studiet har været med til at inddrage en samfundsmæssig medicinsk- og politisk diskurs. Disse diskurser kan i meget lille grad spores i teksterne og er ikke en stor del af pigernes diskurs. Den politiske diskurs er alttilstedeværende i samfundet, hvor der er et fokus på befolkningens sundhed og seksuelle sundhed, i form af kropsdisciplinering og befolkningsregulering. Politiske kampagner der fremmer moralen eller maner til ansvarlighed, er hverdagskost for skolelever, selv om ingen af mine informanter taler om dette. Seksualiteten er blevet vigtigt og har gennem den politiske diskurs fået betydningsbærende værdi. Det er forskel mellem den professionelle diskurs og pigernes hverdagsdiskurs ved, at de unge ikke taler om risici i forhold til kondom, kønssygdomme og graviditet på noget tidspunkt. Dette på trods af de mange sundhedskampagner er rettet mod unge.

Jeg har i analysedel to bestræbt mig på at uddybe de unges hverdagslivs diskursorden. Den diskursive praksis indehold er hentet fra sprogbrug i fokusgrupperne, samt en professionel diskursorden der påvirker den diskursive praksis af kræfter uden for pigegruppen. Den samlede diskursive praksis trækker på elementer fra en moderne diskurs, mediediskursen, sundhedsdiskursen, forbruger og promoveringsdiskurs, traditionel diskurs, medicinsk diskurs og politisk diskurs.

Analyse del 3:

Social praksis

Jeg har nu undersøgt teksten som diskurs og diskursiv praksis. Nu skal disse to inderste kasser i den tredimensionelle model placeres i forhold til den yderste - i forhold til den bredere sociale praksis de er en del af (Jørgensen & Phillips, 1999:98). Jeg ønsker at kortlægge nogen af de ikke-diskursive sociale og kulturelle relationer og strukturer, der skaber rammen for den diskursive praksis også kaldt diskursens sociale matrice (Ibid.). De institutionelle og økonomiske betingelser for hvordan det er at være ung kvinde i dag, kan ikke besvares med diskursanalysen alene. Jeg inddrager derfor tidligere brugt teori om senmoderniteten sat i en postmodernistisk kontekst, samt Bourdieus begreb om den maskuline dominans.

Jeg har hidtil valgt at præsentere en diskursive matrice bestående af en hverdagsdiskurs, hvor sproget er interaktivt, billedligt, hurtigt skiftende og indeholder slang og engelske udtryk. Hverdagslivets diskursorden består af en populærdiskurs, mediediskurs, sundhedsdiskurs, forbruger diskurs, promoveringsdiskurs, medicinsk diskurs og politisk diskurs. Jeg vil nu tilføje et større samfundsmæssigt og historisk perspektiv for at danne ramme om den bredere sociale praksis. Denne kontekstualisering vil tilføje kontekst til hverdagslivets diskursorden. Jeg har i denne tredje del valgt at tage udgangspunkt i kvindelighed og seksualitet. Denne sidste del af analysen handler om diskursive kampe i det postmoderne ungdomsliv. Diskussionen i denne del af analysen spænder mellem pigerne som moderne individer, der er ofre for 'de frie valgs fængsel' og set ud fra et minoritets perspektiv, der er ofre for en maskulin dominans.

Kulturel frisættelse

Ungdommen er et samfundsmæssigt produkt, der opstod med den begyndende industrialisering, hvor skolen fik til opgave at producere 'ungdom' (Jacobsen, 2004:17). Efter industrisamfundet har fænomenet ungdom ændret sig. Ungdomstiden varer længere, fordi ungdommen er længere tid under uddannelse (Ibid:18). Mørck (2005) mener de sociale skillelinjer er afgørende forandret og drejer sig i dag om meget andet end social klasse, herunder etnicitet og køn og en mangfoldighed af individuelle belastninger (Juil, 2009:57).

Durkheim skriver, at hvis antallet af mennesker og hyppigheden af kontakt øges, skabes der et pres på hvert enkelt individ (Guneriusen, 2007:76). Han argumenterer for, at den materielle

struktur i samfundet påvirker individernes handlinger. Teknologiske ændringer, forandringer i kommunikationsmidler, ændringer i bosætningsmønstre (fx urbanisering) har konsekvenser for handlingslivet, uden at dette i udgangspunkt var aktørernes hensigt (Ibid.).

Unge i dag har udvidet adgang til videns-, tegn- og erfaringsverdener end tidligere. Det handler om teknologisk viden, viden om politik, sport, mode, rejser, musik, viden om parforhold, seksualitet, interaktionsviden, evnen til at fremstille sig selv, beklage sig, engagere sig i andre, evnen til at improvisere og snakke og til at dele, snyde og have medlidenhed, til at finde en fremtid og til at glemme fortiden (Ziehe, 2004:134). Derfor er der mange forhenværende diskurser, der kan præge produktionen af teksten. Der er tale om alt fra individuelle problematikker til samfundsstrukturer. Moderniteten og velfærdsstatens udvikling har skabt nye betingelser for identitet og inklusion. Hvor dette tidligere var noget, der fulgte en afgrænset stand eller social klasse, er identitet og inklusion i dag betinget af, at den enkelte anerkendes for sine særlige egenskaber. Dette indebærer en opskrivning af menneskenes muligheder for at realisere deres særlige individuelt valgte livsveje. Samtidig som det samme vanskeliggøres af en moderne anerkendelsesorden, der favoriserer bestemte livsveje på bekostning af andre (Juul, 2009:75).

Ungdom i Norden kan ses som frie autonome væsner, der har hele verden for sine fødder. De er smukke, vitale og heldige, som vokser op i de nordiske velfærdssamfund. Ziehe mener, at ungdommen trods alt den frihed er umættelige og aldrig vil kunne blive tilfredse (Ziehe, 2004:134). De frie valg og postmodernitetens vilkårlighed burde ifølge Ziehe ikke ligestilles med social desintegration, da den kulturelle frisættelse både har positive og negative aspekter (Ziehe, 2011:40).

Den kulturelle frisættelse bevirker en udvidelse af det, man forventer, drømmer og længes efter i sit eget liv, også selv om det ikke kan opnås i det virkelige liv (Ziehe & Stubenrauch, 2008:30). Denne kulturelle frisættelse kan både være berigende ved nye muligheder gennem frisættelsen fra traditionerne. Dette gøres gennem at identitet ikke mere erfares, som noget man overtager og hele livet dermed er fastlagt. Identitet kan i dag afprøves, forandres, stiliseres og tages tilbage (Ibid.). Bagsiden ved den kulturelle frisættelse er, at bestemte former for subjektiv belastning øges. Det voksende spillerum for ens egne forventninger, drømme og længsler overfor disse begrænsede omsætning i handling, øger de indre modsigelser (Ibid:33). Ziehe mener, at ungdommen i dag er mere frigjort fra gamle traditioner og normer, samtidig som de er overgivet til flere valg og øgede krav til selvstændighed (Ziehe, 2011:38). Hvis forventningerne er urealistiske kan de unge opleve skam, hvis de møder modgang (Ziehe & Stubenrauch, 2011:38). Ziehe mener vi ikke blot er

delagtige i en omfattende billedliggørelse af den ydre verden, men også i en billedliggørelse og tematisering af vores indre psykiske verden. Dette forstærker processerne med selviagttagelse og selvproblematisering. Det psykiske er ikke længere et hemmeligt område for professionelle specialister, men et tema som er genstand for opmærksomhed i den normale hverdagsverden (Ziehe, 2011:40).

Pigernes overfladiske selviagttagelse tjener ifølge Ziehe til sikring af selv billedet, men kan også medføre, at man bliver fanget af selvet (Ibid.). Durkheim mener, at omgivelsernes værdier er blevet internaliseret i personligheden fra barndommen af. Hvor en oprindelige ydre tvang er blevet til en indre tvang i form af subjektive behov og motiver (Guneriusen, 2007:77). Det pres pigerne oplever, kan derfor både ses som noget, der kommer udefra og indefra.

Ziehe mener 'holdepunkt' ikke er noget, der længere kommer gratis i kraft af familie, slægt eller arbejdskolleger, men er noget, der hele tiden må sikres og vindes på ny (Ziehe, 2004:225). Dette kan skabe usikkerhed. Holdepunkt kan i forhold til pigerne være via et parforhold, selvvalgte venskabsgrupper og dagliglivets privat-offentlige nærmiljø. Pige grupperne og især de yngste piger kan ses som del af et gruppefælleskab i form af en subkultur. Ungdomssubkulturer implicerer en innovationsrelateret synsvinkel og retter sig mod miljøer eller individer som er 'åbne' i deres livsstils eksperimenter, det vil sige kulturelle unge, der ikke nødvendigvis tilhører en aldersgruppe, der klart kan afgrænses. Subkultur vil knytte det at være ung med det at være åben for livsstile (Ibid:214). Ungdomssubkultur kan være positivt for de unge, da mennesker i fællesskab er i stand til at gøre ting, de ellers ikke havde magtet og sammenholdet gør dem stærke (Østerberg, 2002:30). Disse grupperinger kan opfattes som et sted at høre til og skabe et holdepunkt for unge, der ikke passer ind i normen. Nogen af pigerne har negative holdninger mod andre udenfor subkulturen. Negative holdning til masserne kan have en sammenhæng med, at massen fornædret individet, da individet moralsk set er højerestående end massen (Ibid.). Ungdomssubkulturen ses herigennem vigtig for at kunne føle sig speciel. Flere af disse undergrundsmiljøer er knyttet sammen via internettet.

I følge Jespersen (2000) handler sociale problemer i dag mere om at forbedre den indre end den ydre velfærd. Flere politikere og samfundsdebattører mener, at den økonomiske fattigdom er blevet afløst af social og kulturel fattigdom, der er præget af mangel på bærende normer (Larsen, 2009:25). Det er i dag en ny type af problemer, hvor mennesker ikke er en del af fællesskabet, er ensomme og mangler selvværd og netværk (Ibid.). Ifølge min empiri føler alle de 21 piger sig

presset fra postmodernitetens frie valg på forskellige arenaer af deres liv. De unges problemer handler ikke alene om materiel fattigdom men mere fundamentalt om at klare det moderne liv og den eksistentielle usikkerhed, der knytter sig dertil. I følge Honneth (2003) & Taylor (2002) har friheden til at vælge i den moderne kultur en tendens til at slå over i individuelle belastninger (Juul, 2009:58).

Socialrådgiver i LOKK præsenterer en anden type af unge, end dem jeg har talt med i min undersøgelse. *"Vi snakker om de her unge, de må ikke engang. De må ikke engang have sex. Altså så det der med at nå der til. Det niveau det er ikke aktuelt som jeg ser det"* - Socialrådgiver i LOKK (Ekspertinterview 2, 2014:7). Hun mener, at 'den senmoderne seksualitet' og det at konstruere en seksuel identitet ikke er relevant for de piger, hun er i kontakt med gennem sit arbejde med mødomsbrevkassen. For disse unge handler det om, om de i det hele taget må have lov til have en seksualitet. Herigennem kan det ses som, et luksusproblem at skulle finde ud af 'hvad er jeg til' (Ekspertinterview 2, 2014:7). Dette citat er taget med, da det er vigtigt at nævne, at det ikke er alle unge, der er frie og deres egen herre over, hvilken livsstil de vil eller må vælge. For nogen unge eksisterer denne valgmulighed ikke. Derfor behøver postmoderniteten ikke for alle unge at forholde sig lige så 'moderne' som henholdsvis Ziehe og Graugaard argumenterer for. Afstanden mellem livsvirkelighed, de og den kulturelt producerede forventning gør det sværere for de unge at leve op til egne forventninger under et øget realitetstryk fra omgivelserne, hvilket Ziehe og Stubenach kalder for den kulturelle frisættelses ambivalens (Jacobsen, 2008:271). Den kulturelle frisættelses ambivalens kan ses i de diskursive kampe mellem modernitet og tradition.

Maskulin dominans

Sat ind i en bredere social sammenhæng indikerer de diskursive forskelle i analysens del to, at der foregår en kamp om, hvordan seksualitet og kvindelighed kan gøres og forstås blandt pigerne. Denne diskursive kamp ses både mellem de forskellige piger, mellem pigerne og drengene, og i forhold til det øvrige samfund.

Diskrimination mod kvinder er fortsat udbredt på arbejdspladser og i tildelingen af velfærdsgoder. Kvinder er dårligt stillet økonomisk og socialt, især i ressourcetsvage lande (Payne, 2006:329). I dag har kvinder og mænd formelt set samme rettigheder, men alligevel har vi ikke opnået et samfund med ligestilling. Det hersker en kønsmagtsorden der, hvor kvinder er underordnede mænd (Hydèn & Månsson, 2007:260). Ifølge Sands & Nuccio (1992) og Dominelli (2002) skaber samfundsdiskursen sociale antagelser om, hvordan kvinder er og bør behandles

(Payne, 2006:324). Biologiske forskelle mellem kvinder og mænd omsættes gennem kulturelle antagelser til kønsforskelle, som påvirker sociale relationer (Ibid:323). Informanterne accepterer ulighed mellem kønnene i deres stereotypiske beskrivelser. Når det gennem brugen af sproget konstrueres en verdensopfattelse, som opnår social accept og påvirker andre, opstår der magtrelationer (Ibid:210). Disse magtrelationer kan fungere som undertrykkelse, der opleves som pres og som systematisk indskrænkning af kvinden (Ibid:305).

Bourdieu mener, at der er en maskulin dominans så dybt integreret i vores underbevidsthed, at vi knapt kan forstå dens dimensioner, som udøves i form af skjult magt på alle områder i samfundet (Bourdieu, 2007:31). Disse dominansstrukturerne er et resultat af historisk reproduktionsarbejde (Ibid:48). De unge kvinders beskrivelser af kvindelighed, skønhedsideal, familieideal og 'de pæne piger' er historisk forankret i hele vores etik og æstetik. Denne etik og æstetik består i systemer af de væsentligste adjektiver, høj/lav, ret/forvreden, stiv/blød, åben/lukket, osv. Disse adjektiver kan knyttes til kroppens dispositioner, som fx sænket hoved og oprejst pande (Ibid:40). Bourdieu mener, at en underkastet kropsholdning stadig er gældende i dag for kvinder i Europa, fx ved at smile, sænke blikket, acceptere afbrydelser osv. Frigga Haug har forsøgt at genfinde de følelser, der forbindes med de forskellige dele af kroppen: rank ryg, ben der ikke må være spredte osv.; alt sammen positioner, der er ladet med en moralsk betydning. At sidde med benene spredt er vulgært, at have en tyk mave vidner om mangel på viljestyrke osv. Når kvindelighed måles efter kunsten at 'gøre sig lille' forbliver kvinderne spærret inde i et slags usynlig fængsel, der begrænser deres territorium (Ibid:41). Nancy M. Henley viser, hvordan samfundet lærer kvinden at optage rummet, at gå, og at antage passende kropsholdninger (Ibid:40). Dette kan have sammenhæng med, hvorfor de unge kvinder er så optaget af deres umiddelbare fremtræden og at fremstå på en bestemt måde for at leve op til et bestemt kvindeideal. Eller gøre det modsatte for at tage afstand fra det traditionelle.

Kvindekroppen er ikke kun fysiske objekter. Deres fysiske karakter og anderledeshed i forhold til mandekroppen er sammenvævet med kulturelle antagelser og forventninger. Sociale antagelser om hvad der er en god eller attraktiv kvindekrop, varierer mellem kulturer og forskellige præsentationer af en krop, fører til sociale antagelser (Payne, 2006:337). Bourdieu mener at kvindelighed kan øges i forhold til jo mere en person bliver behandlet som en kvinde (Bourdieu, 2007:81). Majoriteten af pigerne dyrker en feminin måde at gøre kvindelighed på. Dette kan forklare, hvorfor der i min empiri dyrkes feminin kvindelighed i større grad jo ældre pigerne bliver. Forskning, der baserer sig på konversationsanalyser viser, at antagelser om menneskelige kategorier

skabes af de involverede personers antagelser eller af de sociale instansers strukturelle krav (Payne, 2006:214). Når kvinder socialiseres og presses ind i forskellige roller som fx omsorgsroller gennem antagelser om, at det er det, som er naturligt for dem, bygger det på at omsorgsfuldhed er en naturlig egenskab, fordi blot kvinder kan være mødre (Payne, 2006:214).

Undertrykte mennesker reagerer på oplevelser på måder, der typisk indebærer en accept af deres underlegene status (Ibid:305). Undertrykkelsen af informanterne kommer ifølge Payne til udtryk ved at pigerne imiterer undertrykkerne, når de unge kvinder fx idoliserer og efterligner kendisser. Undertrykkelsen i min empiri kan også ses i forhold til kvindernes identitetsflugt, ved at pigerne afviser væsentlige aspekter af den identitet, der skaber adskillelsen. Når pigerne går i joggingstøj og har aggressive engelske beskrivelser af kvindekroppen i en overdrevet udgave af drengenes 'macho' adfærd (Ibid:306), kan det være et forsøg på at udjævne forskelle mellem kønnene. Ifølge Bourdieu tager de dominerede de kategorier i anvendelse, der er konstrueret ud fra de dominerendes synspunkter på dominansforholdet, og får således disse kategorier til at fremtræde naturlige. Hvilket kan føre til en slags systematisk selv-nedvurdering og selv-nedrakning (Bourdieu, 2007:49). Den sociale virkelighed i min empiri som dominansen frembringer, kommer til at bekræfte de forestillinger, som dominansen påberåber sig for at kunne udøves og retfærdiggøres (Ibid:46). De diskursive kampe mellem kønnene kan derfor både udjævne og forstærke forskellene.

Kvinden tildeles en social status ved henvisninger til de traditionelle modsætninger mellem det indre og det ydre, følsomhed og fornuft, over eller under, passivitet og aktivitet (Ibid:24). Disse parallelle alternativer beskriver kønsakten som et dominansforhold (Ibid:29). En maskulin dominans tilsiger, at et seksuelt forhold fremtræder som et socialt dominansforhold, fordi det er konstrueret gennem det grundlæggende princip for opdeling mellem det maskuline, aktive og det feminine passive (Ibid:31). Denne maskuline dominans kan ses i forhold til pigernes ordvalg og talemåder, hvor mænd er den aktive part og hvor kvinderne blot skal lægge krop til. Bagatelliseringen af egen seksualitet og det, at pigerne i sin talemåde retfærdiggør drengenes seksuelle behov, kan ifølge Bourdieu være et udtryk for den maskuline dominans, vi har i samfundet.

En politisk-sociologisk analyse af kønsakten ville ifølge Bourdieu synliggøre, at de kønspraktikker og forestillinger, som altid er tilfældet i et dominans forhold, på ingen måde er symmetriske. Dette er fordi piger og drenge, har meget forskellige syn på kærlighedsforholdet, der oftest tænkes af mændene ifølge erobringens logik (især i samtaler mellem venner hvor praleri over

kvindeerobringer har stor plads). Fordi selve kønsakten opfattes af mændene som en form for dominans. Kvinder bliver socialt forberedt på seksualiteten som en intim og stærk følelsesladet oplevelse, der omfatter en bred vifte af handlinger. Deraf kommer afstanden mellem de sandsynlige forventningerne hos mænd og kvinder (Ibid:30).

Hvis det er en maskulin dominans i dagens samfund, kan det moderne frisind være bygget på fejlinformation, der hævder mandens ret til at udlevere sine undertrykkende seksuelle lyster. Den måden vi opdrager børn på og taler med hinanden på, kan være med til at bagatellisere kvindens seksualitet og give drengene lov til at gøre ting, som pigerne måske ikke er helt med på. Ungdomskulturen kan favorisere mænd og fungere som redskab for maskulin dominans. Maskulin dominans kan give drengene større indflydelse i ungdomskulturen.

Et andet aspekt af den maskuline dominans er knyttet til kvindens udseende. Bourdieu mener, at kvinder er dømt til at blive stemplet som hysteriske og som indehavere af et uberettiget lune. Kvinden reduceres til hendes kvindelighed gennem at henlede opmærksomheden på hendes frisure eller et andet kropslig træk eller ved at bruge ord som 'lille ven', 'skat' osv. i en formel kontekst. Sammenlagt bidrager dette til at konstruere kvinders forringede situation (Ibid:79). Sat sammen med promovings- og forbrugerdiskursen kan man sige, at pigernes opmærksomhed i stor grad henledes mod accessoarer. Flere af pigerne drømmer om det perfekte ydre og den perfekte krop, ikke nødvendigvis om at kunne udrette noget i denne verden. Hvilket ud fra Bourdieus tanker er en konspiration fra mændenes side om at henlede kvindens opmærksomhed på overfladiske ting.

Den maskuline dominans konstituerer kvinderne som symbolske objekter og har den virkning, at den hensætter dem i en permanent tilstand af kropslig usikkerhed, eller rettere sagt af symbolsk afhængighed: de eksisterer først og fremmest gennem og for andres blik, det vil sige som imødekommende, tiltrækkende og disponible objekter. Pigerne forventes at være kvindelige, smilende, sympatiske, hensynsfulde, underkastede, tilbageholdende, endog selvudslettende. Den såkaldte kvindelighed er ofte ikke andet end en form for eftergivenhed over for de mandlige forventninger (Ibid:87). Pigerne har brug for andres blik for at konstituere sig selv, derfor det store fokus på fx udseende, image og hvad drengene synes. Man kan ud fra et minoritetsperspektiv argumentere for, at drengene fastholder undertrykkelsen af pigerne gennem den rolle, de spiller ved at overvåge og opretholde konventionelle patriarkalske relationer.

Kønsroller

”Indtil for nyligt blev reproduktionen sikret af tre hovedinstanser, familien, kirken og skolen, som var objektivt organiserede og havde det til fælles, at de indvirkede på de ubevidste strukturer” (Ibid:110). De samlede instanser bidrager til reproduktion af kønshierarkiet (Ibid:113). Familien, kirkens og skolens selvfølgeligheder er i dag draget i tvivl, samtidig med den gennemgribende forandring som kvinders vilkår har undergået (Ibid:113). Det er i familien, at der påtvinges en tidlig erfaring, dels af den kønslige arbejdsopdeling, dels af den legitime forestilling om denne opdeling garanteret gennem loven og indskrevet i sproget. Familien har hovedrollen i reproduktionen af den maskuline dominans (Ibid:110).

Det at det er kommet nye familietyper, sammensatte familier og nye former for seksualitet, som er offentligt synlige,. Dette bidrager til at udvide folks muligheder (Ibid:115). Definitionstydningerne på den seksuelle adfærd og på formerne for hverdagskommunikation har ændret sig radikalt de seneste år (Ziehe & Stubenrauch, 2008:28). Der er ifølge Kofod (2005) sket et skift med hensyn til kønsrollerne i forhold til indholdet i de gamle normer. Forandringer i præventionsteknikker og familiernes størrelse påvirker, at tidspunkt for ægteskab og børn udskydes til en senere alder (Klausen, 2005). Afbrydelser af det professionelle arbejdsliv ved barns fødsel forkortes og antallet af skilsmisser stiger, mens antal af indgåede ægteskab falder (Bourdieu, 2007:114).

Borgerskabet er karakteriseret ved selvkontrol, man skal styre sine følelser og man holder etiketten. 20-40 åringer er vokset op i en tid, hvor man kan sige, at alting blev lavet om til en fest, hvor tingene var flydende og det var ingen begyndelse og ingen slutning. Disse vil ifølge Kofod søge rammer som en modreaktion til deres forældres opgør (Klausen, 2005). Postmodernismen viser kvindens seksualitet som om, at det er hende, der bestemmer og hun er den udfarende, hvilket ikke var gældende for 50 år siden (Ibid.). Synlighed, iscenesættelse og individualitet spiller en stor rolle for unge i dag. Der er ifølge Klausen en tendens til, at alle vil være unikke på hver deres individuelle måde (Ibid.).

Noget der ses relevant i forbindelse med de piger jeg har talt med er, at sexlivet kan være en social markør for, hvor succesfulde de er. Ifølge Graugaard giver et spændende sexliv status, og hvis vi ikke lever op til de gældende sociale standarder, så skammer vi os (Graugaard, 2014). Graugaard påpeger, at menneskers vurderinger af eget sexliv og parforhold er meget følsomme for de normer og idealer, der er til stede i deres samtid, i medierne og i de sociale netværker. I dagens

samfund er der en generel selvfølgelighed i at have et aktivt sexliv. Denne selvfølgelighed tager udgangspunkt i sex som noget positivt, sundt og fantastisk (Ibid.) og læner sig op ad både populærkulturen, en sundhedsdiskurs og en mediediskurs. Mediebilledet advokerer for et aktivt sundt sexliv, og Christian Graugaard mener, at dette får betydning for folks identitet.

”Ja når man er i et forhold så er det normalt at have sex to til tre gange i ugen og jeg blev sådan helt shitt, vi har bare haft sex to gange den her uge og vi mangler en gang (...) ja, men så gør vi det bare lynhurtigt også har vi nået det der, og jeg har det travlt, men så er vi stadig det der normale kæreste par” Josephine 25 år, København (Interview 4, 2014:17).

Flere af pigerne citerer deres sekundære erfaringer og mediebilledet. Dette kan fx ses i forbindelse med deres beskrivelser i forhold til de forskellige ’opskrifter’ på, hvordan det er acceptabelt at tabe sin mødom. Flere af tankerne omkring disse emner har hentet inspiration fra magasiner og ung pigeromaner. Ziehe mener børn i dag har kendskab til den genitale seksualitet allerede før, de gør sine egne seksuelle erfaringer. Ungdommen er i fare for at komme til at citere deres sekundære erfaringer og deres medieformidlende viden forud for viden i handlingsmønstrene. De sekundære erfaringer kan fx være taget fra magasiner, film eller romantiske ung pige noveller. Ziehe & Stubenrauch mener dette kan blive så ekstremt, at når nogle unge kommer ud for en seksuel situation, kan de handle ud fra en drejebog, der er nøje indstuderet i forvejen (Ziehe & Stubenrauch, 2008:37). Hvilket kan føre til skuffelser. For Josephine kan det se ud som om det er vigtigt, at følge en sådan drejebog, så hun kan passere for normal og for at være i et normalt forhold. Medierne og sundhedsdiskursen har sygeliggjort det at være aseksuel, hvilket kan fremme de unges seksualitet. Josephine er et eksempel på at den kvindelige seksualitet gøres for nogen andres skyld end både sin egen og sin partners. Hun føler hun skal leve op til bestemte idealer, så man hun kan passere for at være normal. Citatet viser at seksualitet og samliv også kan tilføres som afkrysningspunkt på den uendelige lange liste med krav og pres, som pigerne føler hænger over deres hoveder.

De ældste af pigerne kan sættes i sammenhæng med Graugaards tanker om den senmoderne seksualitet. Pigerne er en aktiv del og tager ansvar for egen seksualitet. Mindst to af grupperne er ekstremt bange for at opfattes som kedelige, eller for at få et kedeligt liv. Eller at skulle blive ’den kedelige kone, uden overskud, der ikke gider at have sex’ (Interview 4, 2014:17 og Interview 7, 2014:18). Aktivitet seksuelt er blevet til en yderligere ting på kvindens ’to-do’-liste. Og ord som ’overskud’, ’ikke at gide’ og ’ligge der helt slap’ (Interview 4, 2014:17), giver associationer til sundhedsdiskursen. Hvor et aktivt sexliv igen er en del af det at være ’sund’ og at have et ’sundt’

forhold. Graugaards senmoderne seksualitet kan derfor for nogen opleves som en yderligere stress og pres faktor i ungdomslivet. Hvor sex bliver en pligt og en ekstra ting på listen over gøremål. Fremfor at være en fin ting, man deler med en anden.

Den interdiskursive blanding af medie- sundheds- og forbrugerdiskursens promovning af bestemte former for livsstile i forbindelse med det postmoderne ungdomsliv og den traditionelle diskurs i pigernes drømme, kan forstås som udveksling af grænser mellem to diskursordener. På den ene side har du hverdagslivets diskursorden og på den andre side har du populærkulturens diskursorden. Hvor mediernes promovningsdiskurser blandes med traditionelle diskurser. Ifølge Fairclough er den samfundsmæssige udvikling i senmoderniteten, at markedsdiskurser er i gang med at kolonisere flere og flere privat, samt de offentlige institutioners diskursive praksisser (Jørgensen & Phillips 1999:84). Udbredelsen af promovningsdiskurser på tværs af diskursordenen er en drivkraft i den brede samfundsmæssige udvikling. Dette betegnes af Fairclough som en 'marketization diskurs' (Ibid:99). Fairclough anvender teori om forbrugerkultur for at forstå udbredelsen af promovningsdiskurser som et led i udbredelsen af forbrugerkulturen, og omstrukturering af økonomien fra et fokus på produktion til et fokus på forbrug (Ibid.). Hvis man analyserer teksterne med andre sociale praksisser i Norden, kan ungdommens brug af promovningsdiskursen forstås i lyset af at en forbruger diskurs, sundhedsdiskurs og en populær diskurs har spredt sig på tværs af sociale og politiske domæner og har bidraget til social, kulturel og politisk forandring. Forandring der ifølge Ziehe går ud på, at folks sociale relationer og identitet ikke længere baseres på faste sociale positioner, men skabes gennem forhandling i hverdagens interaktioner.

Afslutning

Som kritik mod Bourdieus begreb om den maskuline dominans er det vigtigt at tillægge pigernes egne synspunkter. Pigerne fremhæver, at det er vigtigt for dem at være uafhængig af en mandlig hovedforsørger og tjene deres egne penge. Postmoderne kvinder repræsenterer ikke den traditionelle husmorrolle, men i stedet hvad de unge kvinder betegner som glæden ved at være kvinde og retten til at markere femininitet og forskellighed mellem kønnene (Christensen & Rasmussen, 2011:183). Bestræbelsen på kulturel frisættelse for unge kvinder kommer ifølge Christensen & Rasmussen til udtryk som en insisteren på, at der skal være plads til familien, men også at balancen mellem arbejde og familie primært er noget, man selv er ansvarlig for. Der er tale om en høj grad af individualisering, hvor hverken mændene, staten eller på forhånd definerede ligestillingspolitikker

skal bestemme, hvordan kvinder skal tilrettelægge deres liv (Ibid:184). Unge kvinder i dag har en opmærksomhed mod samfundets generelle kønsulighed og på de uretfærdigheder, de støder på i hverdagen i form af chikane, stereotype og undertrykkende konstruktioner af kvinder og mænd. Hvilket også er tydeligt i min empiri.

Ziehes begreb om den kulturelle frisættelse kan bruges til at tematisere, hvordan nutidens unge kvinder markerer individualisering og anderledeshed i forhold til mødrenes frisættelsesprojekt. Nutidens unge kvinder forbinder feminisme med den radikale og venstreorienterede rødstrømpebevægelse. Hvor feminisme fungerer som en negativ identitetsmarkør. Generelt er unge kvinder i dag opmærksomme på ligestillingsproblemer mellem kønnene, men de har samtidig den opfattelse, at hvis man ønsker at ændre ulighederne, må man selv gøre noget ved det. Grundlæggende ser de ulighed og undertrykkelse som et individuelt problem, hvor kollektive strategier står i modsætning til den individualisering, de søger. Der kan være en ambivalens mellem ønsket om mere lighed og en insisteren på frie, individuelle og refleksive valg. (Ibid:181-183).

Empowerment og frisind i ungdomssubkulturen kan tolkes som en diskursiv kamp for at frigøre kvinderne. Nogen vil måske indvende, at mange kvinder i dag har brudt med de traditionelle normer og former for tilbageholdenhed og betragter fx kvindernes kontrollerede udstilling af kroppen som et tegn på 'frigørelse'. *"Herover er det tilstrækkeligt at gøre opmærksom på, at denne anvendelse af sin egen krop naturligvis forbliver underordnet det maskuline synspunkt"* (Bourdieu, 2007:42). Ifølge Bourdieu er det i dag passende for kvinden, at på den ene side at besidde en magt og en tiltrækning og forførelse som tjener til at ære de mænd man er forbundet med; og på den anden side en pligt til selektiv afvisning, som til virkningen af det 'demonstrative forbrug' føjer eksklusivitetens pris (Ibid.). Dette kan ses hos nogle af de unge piger, jeg har talt med, gennem strenge normer omkring at pigerne skal ligge et sted mellem at være ekstremt eftertragtede, uden at skulle være sammen med 'for mange'. Hvilket ifølge Bourdieu skal tjene til at ære den fyr hun er eller ender op med at være sammen med. Pigerne ønsker også flest mulige bejlere, for så at kunne afvise samtlige, hvilket skaber status i venindegruppen og måske også hos drengene.

Jacobsen mener, at nutidens ungdom er vokset op mellem overbeskyttelse, krav og en usikker og uvis orden i familien og i skolen. Mange unge oplever voksne, der ikke magter at tage afsked med deres ungdom. (Jacobsen, 2008:266). I stedet for modstand og oprør og afgrænsning træder selviscenesættelse, ritualer og oplevelser til. De unge søger efter orden, forudsigelighed og familieliv (Ibid.). Den herskende kultur er ifølge Ziehe & Stubenrach ikke i stand til at besvare

ungdommens sult efter liv og kærlighed, længsel efter nærhed og tryghed, krav efter meningsfulde gøremål og fælles virksomhed som bekræfter værdien af deres egen person (Ziehe & Stubenrauch, 2008:265). Ziehe mener aftraditionaliseringen er normaliseret i de unges tilstand, så de ikke længere tilstræber opbrud, fornyelse og eksperimenter, men snarere udvikler modsatrettede stabiliseringsønsker for at undslippe de evige diffusiteter (Ziehe, 2004:8). Disse stabiliseringsønsker kan føre til et øget antal regelsæt, som de unge påfører sig selv og andre. I værste fald kan ønskerne om stabilitet fremme et gammelmodigt kvindesyn og opretholde den maskuline dominans, der ellers af mange opfattes som reartikuleret i de mange diskursive kampe, der har fundet sted inden postmoderniteten.

Del konklusion

Ungdomslivets bredere sociale praksis indeholder en diskursiv matrice, bestående af populærkultur, moderne-, sundheds-, medie-, forbruger-, promoveringsdiskurs, samt politisk og medicinsk diskurs. Den samlede sociale praksis har en social og historisk forankring, der også påvirker den diskursive praksis, pigerne er en del af. Tredje analysedel diskuterer den sociale praksis i forhold til Ziehes teori om senmodernitet og kulturel frisættelse sat op i mod de undertrykkende mekanismer i Bourdieus begreb om den maskuline dominans. Teoriene er årsagsforklarende i forhold til de problemstillinger pigerne fokuserer på i hverdagslivets diskursorden. Den bredere sociale praksis, strækker sig udenfor den diskursive praksis de unge kvinder italesætter. Den sociale praksis, handler i denne sammenhæng om herskende opfattelser af de unge kvinders seksualitet og kvindelighed.

Ungdomstiden har forandret sig efter industrialiseringen og er nu længere end tidligere. Urbanisering og teknologiske forandringer kan ifølge Durkheim skabe et pres på individer i samfundet. Ungdomskulturen, venner og subkultur kan være et sted ,hvor de unge finder de holdepunkter, der ikke længere kan hentes i familien. De unge kvinders problemer handler ikke alene om materiel fattigdom, men mere fundamentalt om at klare det moderne liv og den eksistentielle usikkerhed, der knytter sig dertil. Pigerne værdsætter modernitetens frie valg, samtidig som de føler at friheden kan være problemskabende. Nutiden kan derfor ifølge Ziehe føre til handlingslammelse og viljesproblemer hos pigerne. Få stabile ydre strukturer gør, at det subjektivt er vanskeligere at opbygge egne indre strukturer. Dette kan påvirke pigernes identitet og identitetsdannelse ved at deres selvstyring svækkes, de kan blive ubeslutsomme, mangle vilje til at binde sig og de kan komme til at stå for udsættelser og afbrud. Ungdomstiden kan ændre pigernes psykiske strukturer hvor de får en negativ selviagttagelse, danner afhængighedsstrukturer og får vilje problemer.

Industrialisering har gjort pigerne til forbrugere og mediernes promoveringsdiskurser blandes med pigernes diskursorden. Skønhedsbranchen og sundhedsbranchen har en interesse i at opretholde de nuværende idealer og værdier og er afhængig af de unge som forbrugere for at kunne maximere sin profit. Skønhedsindustrien vil have en interesse i at de unge piger ikke er tilfredse med sig selv så de kan sælge flere varer. Det kan derfor være diskursive magtkampe mellem pigernes individualitet og frihed og promoveringsdiskursens afhængighedsskabelse.

Pierre Bourdieu mener, der er en maskulin dominans så dybt integreret i vores underbevidsthed, at vi knapt kan forstå dens dimensioner, og hvordan den udøves i form af skjult magt på alle områder i samfundet. Ungdomskulturen kan favorisere mænd og fungere som redskab for maskulin dominans. Maskulin dominans kan give drengene større indflydelse i ungdomskulturen, og kan forklare pigernes fokus på, at ikke ville blive dømt eller stemplet af fyrene. Det er afstand mellem forventningerne hos mænd og kvinder til seksualagten. Det seksuelle forhold fremtræder som et socialt dominansforhold, fordi det er konstrueret gennem det grundlæggende princip for opdeling mellem det maskuline, aktive og det feminine passive. Dette er tydeligt i pigernes udtalelser i forhold til, at mænd er den aktive part og at kvinderne bare skal lægge krop til. Den herskende opfattelse af kvindens seksualitet kan hæmme eller fremme pigernes seksualitet. Den sociale virkelighed i empirien, som dominansen frembringer, kommer til at bekræfte de forestillinger, som dominansen påberåber sig for at kunne udøves og retfærdiggøres. Dominansstrukturerne er et resultat af historisk reproduktionsarbejde. Pigerne anvender kategorier, der er konstrueret ud fra de dominerendes synspunkter på dominans forholdet, og får således disse kategorier til at fremtræde naturlige. Dette kan føre til en slags systematisk selv-nedvurdering, -nedrakning og -nedprioritering.

Empowerment og frisind i ungdomssubkulturen kan tolkes som en diskursiv kamp for at frigøre kvinderne. Grundlæggende ser kvinder i dag ulighed og undertrykkelse som et individuelt problem, hvor kollektive strategier står i modsætning til den individualisering, de søger. Der kan være en ambivalens mellem ønsket om mere lighed og en insisteren på frie, individuelle og reflektive valg. Der foregår kampe mellem diskurserne om, hvordan kvindelighed kan gøres i dag kontra tidligere.

Det er vigtigt at pointere at, samtidig med at der kan trækkes tråde til en maskulin dominans i pigernes diskursorden, lægger de selv vægt på at det er vigtigt for dem at være uafhængige. Unge kvinder i dag har en opmærksomhed mod samfundets generelle kønsulighed og på de uretfærdigheder, de støder på i hverdagen. Denne bevidsthed kan være med til at mindske den maskuline dominans. Den diskursive praksis prøver på at reproducere diskursordenen og kan medvirke til at opretholde status quo i den bredere sociale praksis. Derfor kan man se forklaringer på ungdomskulturen, som forbundet med opretholdelse af den sociale integration og dermed bevarelse af social praksis.

Konklusion

Jeg har nu præsenteret en kritisk diskursanalyse af 21 pigers beskrivelser af, hvordan det er at være ung kvinde i dag, med fokus på emner som ungdomsliv, image, kropsideal, seksualitet og sociale medier. Analysen fokuserer på, hvordan pigerne konstruerer sociale identiteter og betydningssystemer i diskurs og viser nogle af de selvfølgeligheder, vi tager for givet både i og udenfor sproget. Undersøgelsen sigter på at beskrive og acceptere diversitet i ungdomsmiljøet og handler i mindre grad om at forstå og at forklare.

De unge kvinder i denne undersøgelse er ikke nødvendigvis repræsentative for alle unge piger i Norden. Udsatte unge kvinder i dag abonnerer på forskellige diskursive forståelser af deres kvindelighed og dertilhørende seksualitet. Socialt udsathed er ofte usynlig, og det er først når undersøgelsen kommer bag pigernes facader, at der er socialfaglige bekymringer knyttet til det postmoderne ungdomsliv.

Analysen har vist at de unge kvinder i min empiri, abonnerer på diskursive forståelser der inkluderer en moderne diskurs, mediediskurs, forbruger- og promoveringsdiskurs, sundhedsdiskurs og en traditioneldiskurs i forhold til seksualitet og kvindelighed. Informanterne italesætter det at være ung kvinde i dag med et nyt, kreativt og interaktivt sprog. De nye talemåder, den eksperimenterende adfærd, åbne livsstile og frihedsidealer kan ses som dele af en ungdomssubkultur.

Pigernes diskursive forståelser kan knyttes op på alt fra individuelle problematikker til samfundsstrukturer. Pigerne lægger selv vægt på problemer i forhold til det 'pres', og de krav der omgiver dem. De bekymrer sig meget om fremtiden, og det at skulle 'designe sit eget selv'. De taler om pres i forbindelse med skole, fritid, arbejde, udseende, popularitet, krop, image og tidspres i forhold til alt hvad de skal nå. Beskrivelserne af pres indeholder en 'listementalitet' hvor pigerne har mange krav til sig selv. Når pigerne er ansvarlige for egen succes er det også kun deres egen fejl om de mislykkes, hvilket kan øge den individuelle belastning.

Pigerne føler sig presset til at skulle leve op til bestemte krop- og skønhedsideal, der promoveres af medie og sundhedsdiskursen. Mediediskursen konstruerer en kvindelig identitet, der idealiserer kendisser og tager udgangspunkt i forbrugerdiskursens krop- og skønhedsideal og sundhedsdiskursens livsstilsideologi. Pigerne taler om den perfekte kvinde som en, der har

overskud, styr på alt fra karriere til kærligheden, samtidig med at hun ser smuk ud. Kvindelighed handler om at forene ambitioner og succes med et acceptabelt familieliv. Pigerne henter deres målestok fra populærkulturen, som i mange tilfælde leveres og spredes gennem de sociale medier. Pigerne har brug for andres blik for at konstituere sig selv og derfor er det meget fokus på udseende og image. Synlighed, iscenesættelse og individualitet spiller en stor rolle for disse unge.

Sundhedsdiskursen fokuserer på at skulle leve op til krav om en sund livsstil, en sund seksualitet og fremmer bestemte kropsidealer og et højt aktivitetsniveau. Samfundet bidrager til unge pigers fokus på krop, når de både gennem medierne, men også gennem opdragelsen får vide hvor vigtigt udseendet er. Næsten alle pigerne udtrykker utilfredshed omkring krop og udseende. Det er bekymrende at flere af de unge kvinder selv har eller kender andre der har lidt af spiseforstyrrelser. Når en perfekt krop er lig med en perfekt kvinde har populærkulturen og mediernes store indflydelse negative konsekvenser. Stereotypiske beskrivelser og de mange forventninger til hvordan en 'rigtig kvinde' ser ud og opfører sig kan få pigerne til at føle sig forkerte og kan føre til lavt selvværd.

Mediediskursen følges af en forbrugerdiskurs, hvori kapitalismens og industrialiseringens profitmaksimering har en interesse i, at pigerne skal forbruge og købe et bestemt udseende. Pigerne som forbrugerkraft afhænger af at de er utilfredse med sig selv. Materialistiske værdier virker livsnødvendige for de unge kvindernes popularitet og jagten på det gode liv. De unges sårbarhed kan føre til indre tomhed og begær efter mere. Forbrugerdiskursen skaber afhængighed, mangel på selvstændighed og det kan føre til lidelser hvis de unge ikke har penge til at købe ting - også hvis man foragter materialismen på samme tid.

Livsstilsorientering, popularitet, selvopmærksomhed og selvscenesættelse er vigtige identitetsmarkører i den ungdomsdiskurs pigerne er en del af. De har muligheden for at producere og præsentere et designet selv for omverdenen. De unges ansvar handler ikke kun om at vælge den rigtige uddannelse og få sig et godt job, det handler også om at finde den rigtige stil og udforme deres kroppe i overensstemmelse med tidens snævre idealer. Pigerne italesætter kan ud fra Goffman vise et performativt selv, selvrepræsentation og indtryksstyring. *Selvet* balanceres mellem de forskellige hverdagsinteraktioner. Selviagttagelse, selvbebrejdelse, skam, afhængighedskultur og vilje problemer bliver en del af de unges *egenverden*. Stræben efter succes og bestemte former for image kan føre til følelsen af utilstrækkelighed og gøre at pigerne sjældent har tid til være sig selv. Succes i andres øjne er vigtigt for selvbevidstheden. Det værste der kan ske, er at blive taget i

pinligheder eller adfærdsfejl. Derfor bekymrer pigerne sig meget om egen udvikling og anerkendelse fra gruppen. Jacobsen mener, at de unge kan klare at have forskellige identiteter til forskellige tider, da de ikke kender til andet end moderniteten. Ziehe argumenterer derimod for, at den sociale og kulturelle udvikling i det moderne samfund frembringer ændrede psykiske strukturer og processer. Herunder risikobetonede dispositioner: selviagttagelse, skam, afhængighedsstrukturer og vilje-problemer. De unge der kan tænkes at være mest disponerede for de risikobetonede dispositioner er de sårbare unge, hvis liv er udsat for kombinationer af risici.

Kvindeideal og seksualitet kobles ofte sammen, og pigerne tenderer mod en seksualisering af kvinden og kvindekroppen. Ordvalgene de benytter viser til en objektivisering af kvinden. De unge pigers kamp for anerkendelse og bekræftelse ses igennem hvem, der kommer nærmest idealet for skønhed og hvem som er begæret af flest. Samtidig er de unges seksualitet ikke nødvendigvis vild og hæmningsløs, som fremstillet af medierne. Et højt antal sexpartnere kan føre til stigmatisering og stemplingsprocesser der er skadelige for unge kvinder. Pigerne angiver også sexchikane på og udenfor sociale medier som en relevant problemstilling. Drengenes lyst og seksualitet forklares som en selvfølgelighed og en naturlig del af det at være dreng, alt imens pigerne tilsidesætter deres egen seksualitet. Det passive ordvalg i forbindelse med egen seksualitet, kan tyde på sex og seksualitet er for andres skyld end pigernes egen. Pigernes måde at tale på antyder at det er i orden at fyre har presset dem til at gøre ting de 'ikke er helt er med på'. Hvilket er gældende for mindst tre af pigerne.

Der er en socialfaglige bekymring i forbindelse med pigernes negative seksuelle oplevelser og at de bagatelliserer episoder, som de 'ikke har været helt med på'. Negative oplevelser sætter sine spor, og følelser som fortrydelse og skam kan efterfølgende præge den enkelte. Negative seksuelle oplevelsers aktualitet kan forklares ved, at de unge kvinder er undertrykket af en maskulin dominans. Den maskuline dominans er historisk betinget og knyttet til en traditionel diskurs, der står i kontrast til den moderne diskurs om kvindelig frisind. Maskulin dominans påvirker pigernes selvforståelse og kan have indflydelse på, at de tilsidesætter deres egen seksualitet. Det er et problem når drengene har magten til, at definere hvad der er 'normalt' og bruger denne magt til at undertrykke eller kategorisere pigerne som værende forkerte, underlige, unormale, eller billige. Måden pigerne taler på, viser at drengene i ungdomsmiljøet har magt til at stigmatisere. De unge kvinder er gennem deres ordvalg og talemåder med til at reproducere dominansen i den traditionelle diskurs og ofre for at reproducere stereotypiske og stigmatiserende kategorier.

Sproget kan ses som et middel i de diskursive kampe og ungdommen indgår som andre grupperinger i manipulerende diskurser. Sproget pigerne benytter afslører værdier og normer. De yngre pigers talemåde viser en mere aggressiv og ekspressiv måde at gøre kvindelighed på. Mens de ældre pigernes beskrivelser indeholder et traditionelt feminint sprog og beskrivelser. Når sproget sættes i sammenhæng med alder og geografi, kan det indikere, at der er diskursive forskelle i informanternes sprog, der følger graden af social udsathed. Den 'hårdere' måde at gøre kvindelighed på kan også være et udtryk for diskursive kampe. Mens den klassiske kvindelighed kan ses som en accept af en underlegen status. Begge måder kan indeholde elementer af identitetsflugt.

Det er modsætninger mellem den maskuline dominans og pigerne som undertrykt minoritet og pigerne i en moderne diskurs, der ses som ofre for den kulturelle frisættelses 'frie valgs fængsel'. Den kulturelle frisættelse medfører andre problemer i forbindelse med pigernes identitet og identitetsdannelse end den maskuline dominans. Senmoderniteten kan føre til identitetsforvirring og ambivalens. Denne identitetsforvirring gælder ligeledes for de unges forældre, der også er optaget af selvrealisering, i stedet for at være tilstede for børnene.

Når jeg i analysen taler om pigernes hverdagsdiskurs som udtryk for en generations sensationelle opbrud og forandringsproces ses det relevant at nævne, at det eneste konstante for ungdommen og nye generationer er at de hele tiden udfordrer det som har været. I denne forbindelse ville det være mere urovækkende hvis pigerne i min empiri ikke ville forandre sig. Moderniteten er en integreret del af pigernes hverdagsliv og de har lært at leve med ambivalens og modernitetens modsætninger. Pigerne dobbelthed svæver dels mellem subkulturens dyrkelse af det unikke individ og dels ønsket om at være som alle andre. Tryghed, rammer og familieliv er vigtigt samtidigt med ønsker om frihed og at blive set. Denne dobbelthed i hverdagslivets diskursorden indeholder en konflikt mellem en moderne og en traditionel diskurs der har sin oprindelse fra den samlede sociale praksis.

Socialfaglig indsats

Det ses som en udfordring i socialt arbejde med unge og seksualitet at den professionelle diskurs er så langt fra ungdomsdiskursen, og at det er svært for socialarbejdere at få udsatte unge piger i tale. På trods af de mange sundhedskampagner rettet mod unge, taler kvinderne ikke om risici i forhold til brug af kondom, kønssygdomme og graviditet på noget tidspunkt. Dette kan betyde at ovenstående ikke tages seriøst eller opleves som et problem for de unge, men mere af de professionelle voksne.

Når de socialfaglige bekymringer studeres gennem et konflikteoretisk og interaktionistisk perspektiv vil de forskellige problemdefinitioner skabe anledning til forskellige handlingsalternativer. Problemdefinitionen i forhold til et konfliktteoretisk perspektiv handler om den generative mekanisme som undertrykkelse på baggrund af magt- og interesse forskelle i de forskellige diskurser. Årsagene til pigernes problemer på individ niveau har en sammenhæng i underordnings og undertrykkende mekanismer. Det sociale arbejde med pigerne skal derfor fokusere på magt-ubalancer og uligheder, interessekonflikter, undertrykkende normer og værdier og diskrimination.

En diskursanalyse som analyserer sprogbrug for at dekonstruere kvinders position og sociale relationer med henblik på at afdække magtrelationer, kan hjælpe kvinder til at opnå selvtilid og indsigt i deres egen position. Værdsættelse af kvinders kapacitet og færdigheder skaber empowerment (Payne, 2006:330). Når sproget har betydning for social konstruktion, vil det være relevant med antidiskriminerende socialt arbejde og empowerment praksis (Ibid:216). Som en del af det antiundertrykkende arbejde vil det være relevant, at synliggøre den maskuline dominans og de strukturer der opretholder den. Det vil ud fra dette perspektiv, være relevant med radikal social forandring af de følgende undertrykkende mekanismer pigerne lider under; de diskursive praksisser, sproget, normer og værdier i samfundet. Forandring vil som forlængelse af dette ud fra et feministisk teori omfatte, at alle må opfatte mandlighed og kvindelighed som sociale konstruktioner (Hydèn & Månsson, 2007:260). Det er vigtigt, at pigerne ikke skal begrænses af sin kønsidentitet, men have mulighed for at udvikle både mandlige og kvindelige egenskaber. De skal have ret til selv at bestemme, hvad det vil opnå, uden at blive begrænset af deres køn (Hydèn & Månsson, 2007:261).

Faircloughs løsning på de socialfaglige bekymringer kan findes i en kritisk sprogbevidsthed. Her handler det om, at man gennem indsigt i sproglige mønstre identificerer hvordan mennesker konstruerer deres sociale verden. For derefter hjælpe dem med at rekonstruere denne verden ved at

bruge sproget på en ny måde (Payne, 2006:208). Interviewsituationen har skabt mulighed for diskussion og refleksion over hvilke ord og kategorier de selv, og andre benytter om, hvordan det er at være ung kvinde i dag. En kritisk sprogbevidsthed kunne fx videreudvikles i workshops hvor pigerne blev præsenteret for undersøgelsens resultater.

Ud fra et konfliktteoretisk perspektiv er en empowerment praksis relevant. Denne praksis afviser radikale og kritiske teories mål om social forandring og feministiske og antidiskriminerende teories mål om frigørelse og ønsker at hjælpe enkelt personer og grupper til at overvinde sociale barrierer (Ibid:377). Parallelt med at advokere for pigerne kan empowerment bruges til at styrke dem, så de bliver stærke nok til at advokere for sig selv og egne interesser. Bevidstgørelse bør foregå i grupper, hvor man kan sikre gensidig støtte og ligeværdig relation (Ibid:330). Det vigtigt at pigerne definerer deres eget behov og har indflydelse på beslutninger og planer. Det er vigtigt at udstyre dem med personlige ressourcer til at opnå magt ved at udvikle deres selvtillid, selvværd, selvhævdelse, forventninger, viden og færdigheder (Ibid:381). Gruppearbejde er styrkende for Empowerment på grund af dets demokratiske, deltagerinvolverende og humanistiske værdier (Ibid:385).

Når de socialfaglige bekymringer knyttes til et interaktionistisk perspektiv er den generative mekanisme knyttet til problemskabende fortolkninger af omgivelserne og problemskabende fortolkninger i forbindelse med pigernes egne handlinger. Det er en stigmatisering af pigerne på makro niveau i forbindelse med den maskuline dominans, men også en stigmatisering for pigerne på et relationelt niveau. De socialfaglige bekymringer i forbindelse med de udsatte unge piger i denne undersøgelse handlede mere om, at skulle forbedre den indre end den ydre velfærd. Løsningen vil ud fra et interaktionistisk perspektiv være at ændre pigernes talemåder og kategoriseringer af kvindelighed. Det vil her være relevant at arbejde med tænkning, bevisthed, skabe ny mening og selvbestemmelse. Tabuiseringen af pigernes seksualitet kan være problemskabende. Der burde være plads til at tale om de positive og de negative seksuelle erfaringer uden at blive stigmatiseret. Det vil være relevant for pigernes trivsel, at blive styrket til at tage ansvar for egen seksualitet og have fokus på sund seksualitet. Hovedfokus i arbejde med unge pigers seksualitet vil være at sikre, at pigerne kan passe på sig selv.

Litteraturhenvisninger

Bourdieu, P. (2007): *Den Maskuline dominans*. Tiderne skifter. Århus.

Christensen, A.D. & Rasmussen, P. (2011): 'Thomas Ziehe – det ambivalente selv i moderniseringen', i: Petersen, A. (red): *Selvet, sociologiske perspektiver*, Hans Reitzels Forlag, København.

Christensen, D. E., (2003): *Unge og prostitution - et overset problem*. Frederiksberg Bogtrykkeri. Pro-Centret, København.

Collin, F (2012): 'Socialkonstruktivisme', i Jacobsen, M.H., Lippert-Rasmussen, K. & Nedergaard, P. (red.), *Videnskabsteori I statskundskab, sociologi og forvaltning*. Hans Reitzels Forlag. København.

Danermark, B, Ekström, M. Jakobsen, L. Karlsson, J.C. (2002): 'Explaining Society. Critical Realism in the Social Sciences', s. 73-114 i: *Generalisation, scientific inference and models for an explanatory social science*, Routledge, England.

Davies, B. (1992): 'A body of writing', i: Søndergaard, D.M. (red.), (2007): *Feministiske tænkere. En tekstsamling*. Hans Reitzels Forlag, København.

Ejrnæs, M. & Guldager, J. (2010): *Helhedssyn og forklaring*. Akademisk Forlag. København.

Fairclough, N. (2008): *Kritisk diskursanalyse. En tekstsamling*. Hans Reitzels forlag. København.

Fossåskaret, E. (1997): 'Har kunnskab sin egen rett? Etske udfordringer ved å distansere seg frå det nære', s. 257-273 i: Fossåskaret, E. , Fuglestad, O.L. & Aase, T.H. (red): *Metodisk Feltarbejde. Produktion og tolkning av kvalitative data*.

Gehlert, J. & Hagemester, L.M. (2012): 'Unge piger prostituerer sig for mad og husly', i: Kristeligt Dagblad, 12 april, 2012. Danmark.

Graugaard, C., Pedersen B.K., Frisch, M. (2012): *Vidensråd for forebyggelse, seksualitet og sundhed*. Vidensråd for forebyggelse. København.

Goffman, E. (1967): *Interaction Ritual: Essays on Face-to-Face Behaviour*. Anchor Books. New York.

Guneriusen, W. (2007): 'Emile Durkheim', i: Andersen, H. & Kaspersen, L.B. (red). *Klassisk og moderne samfundsteori*. Hans Reitzels Forlag. København.

Halkier, B. (2008): *Fokusgrupper*. Forlaget Samfundslitteratur. Frederiksberg.

- Helweg-Larsen, K., Schütt, N.M. & Larsen, H.M. (2009): *Unge trivsel år 2008 - En undersøgelse med fokus på seksuelle overgreb og vold i barndom og tidlig ungdom*. Statens Institut for Folkesundhed. København.
- Hydén, M. & Månsson, S.A. (2009): 'Køn i teori og praksis', i Meeuwisse, A., Swärd, H. & Sunesson, S. (red). *Socialt arbejde – en grundbog*. Hans reitzels Forlag. København.
- Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (2013): 'Frihet for ungdom i det flerkulturelle Norden, imdi.no, 15. November, 2013. Oslo.
- Jacobsen, J.C. (2008): 'Kids are all right – efterskrift i: Ziehe', T. & Stubenrauch, H. (2008) *Ny ungdom og usædvanlige læreprocesser*. Forlaget politisk revy. København.
- Jacobsen, J.C. (2004): 'Den frisatte ambivalens. En introduction til Thomas Ziehe', i: Ziehe, T. (2004): *Øer af intensitet i et hav af rutine*. Forlaget Politisk Revy. København.
- Jacobsen, M.H. & Kristiansen, S. (2011): 'Erving Goffman – det situationelle selv og selvets dramatiske effekter'. Kapitel 2, i: Petersen, A. (red): *Selvet, sociologiske perspektiver*. Hans Reitzels Forlag. København.
- Jacobsen, M.H. & Kristiansen, S. (2010): 'Forord', i: Goffman, E. *Stigma - Om afvigerens sociale identitet*. Forlaget Samfundslitteratur. Frederiksberg.
- James, A. Jenks, C. & Prout, A. (1999): *Den teoretiske barndom*, Hans Reitzels Forlag. København.
- Jensen, E.H. (2008): 'Forord' s. 7-14 i: Fairclough, N. (2008), i *Kritisk diskursanalyse. En tekstsamling*. Hans Reitzels forlag. København.
- Juul, S. (2009): 'Solidaritet med sårbare og anderledes mennesker', i: *Udsat for forståelse. Antologi om socialt udsatte*. Indenrigs- og socialministeriet, København.
- Juul, S. (2011): 'Solidaritet, velfærdspolitik og socialt arbejde', i: Uden for nummer 22. *Tema om Helhedssyn*. Tidsskrift for forskning og socialt arbejde, 12 årgang nr. 22. 2011. Dansk Socialrådgiverforening.
- Jørgensen, M.W. & Phillips, L. (1999): *Diskurs Analyse som teori og metode*. Roskilde Universitetsforlag.
- Klausen, A.M (2005): 'Den magtfulde mødom', i: Kvinfos web magasin: <http://webmagasin.kvinfo.dk/artikler/den-magtfulde-moedom>.
- Knudsen, L.B. (2007): *Ung 2006, 15-24-åriges seksualitet - viden, holdninger og adfærd*. Sundhedsstyrelsen & Institut for Sociologi, Aalborg Universitet.
- Kristiansen, S. & Krogstrup, H.K. (1999): *Deltagende observation*. Hans Reitzels Forlag. København.

- Kvale, S. & Brinkmann, S.B. (2009): *Interview. Introduktionen til et håndværk*. Hans Reitzels Forlag. København.
- Kvale, S. & Brinkmann, S.B. (2010): *Det kvalitative forskningsinterview*. Gyldendal Norsk Forlag AS. Oslo.
- Larsen, J.M. (2009): 'Forståelse af begrebet socialt udsathed' i: *Udsat for forståelse. Antologi om socialt udsatte*. Indenrigs- og socialministeriet, København.
- Launsø, L. & Rieper, O. (2005): *Forskning om og med mennesker*. Nyt Nordisk Forlag Arnold Busck.
- Meaidi, A. Et al., (2013): *Kvinde kend din krop*. Tiderne skifter. København.
- Mølgaard, M. (2015) 'De færreste voldtægter bliver anmeldt', i: Politiken d. 13 april 2015.
- Nielsen, J.C. & Sørensen, N.U., (2010): *Når det er svært at være ung i DK - unges trivsel og mistrivsel i tal. Resume*. Center for Ungdomsforskning.
- Nielsen, J.C., Sørensen, N.U., Osmec, M.N. (2010): *Når det er svært at være ung i DK - unges trivsel og mistrivsel i tal*. Center for Ungdomsforskning.
- Olsen, H. (2002): 'Dansk kvalitativ interviewforskning – kvalitet eller kvaler? Socialpolitik og marginalisering'. Arbejdsrapport 11. Socialforskningsinstituttet. København.
- Olsen, H. (2003): 'Kvalitative analyser og kvalitetssikring', i: Sociologisk Forskning, nr. 1, s. 68-103. København.
- Olesen T.B., Jensen K.E., Munk C, Tolstrup J.S., Kjær S.K. (2010): 'Liva, en befolkningsundersøgelse af kvinders seksualvaner 2010'. Artikel – resumé i: *Ugeskriftet for læger* 172/47, 22. November 2010.
- Qvortrup, J. (1994): 'Childhood Matters: An Introduction'. Qvortrup, J., Bardy, M., Sgritta, G. & Wintersberger (eds.) in: *Childhood Matters. Social Theory, Practice and Politics*. Avebury.
- Outhwaite, W. (2007): 'Klassisk og moderne samfundsteori. En introduktion til bogen'. Kap 1 i: Andersen, H. & Kaspersen, L.B. (red) i: *Klassisk og moderne samfundsteori*. Hans Reitzels Forlag. København.
- Payne, M. (2006): *Teorier i Socialt Arbejde*. Hans Reitzels Forlag København.
- Pedersen F.H & Grunwald, C. (2005): *Rapport. Metodeudviklings- og forebyggelsesprojekt vedrørende unge og prostitution i Vejle amt*. Pro Vejle og Videns- og Formidlingscenter for Socialt Udsatte.
- Ragin, C. (1994): *Constructing Social research. The Unity and Diversity of method*. Thousand Oaks: Pine Forge Press.

- Rasmussen, M. & Due, P. (red), (2011): *Skolebørnsundersøgelsen 2010*. Forskningsprogrammet for Børn og Unges Sundhed. Statens Institut for Folkesundhed. Syddansk Universitet.
- Rådet for Socialt Udsatte (2009): 'Rådets indledende bemærkninger' i: *Udsat for forståelse. Antologi om socialt udsatte*. Indenrigs- og socialministeriet, København.
- Sabroe, K.E. & Christensen, H.B. (1995): 'Børn, Voksne & Alkohol'. Aarhus Universitetsforlag.
- Scheuer, J. (2005): *Indgange til samtaler. Samtaleanalyse som konversationsanalyse, dialogisme og kritisk diskursanalyse*. Danmarks Pædagogiske Universitetsforlag. København
- Servicestyrelsen (2011): *Håndbog om barnets reform*. Servicestyrelsen. Odense.
- Sundhedsstyrelsen (2012): *Forebyggelsespakke seksuel sundhed*. Sundhedsstyrelsen. Københavns kommune.
- Syberg, K. (2012): 'Om danskernes seksualitet', *Information*, 18 september 2012.
- Søndergaard, P.S. (2004): *I den grå zone - Om betalt sex og prostitutionstruede unge*. Kroghs Forlag. Vejle.
- Thomsen, C.H. (2004): *Anbragte unge, seksualitet og prostitutionslignende relationer*. Pro Vejle og Videns- og Formidlingscenter for Socialt Udsatte.
- Villadsen, S. (2003): 'Det sociale arbejde som befrielse' s. 192-226 i: Järvinen, M. & Mik-Meyer, N. (red): *At skabe en klient- institutionelle identiteter i socialt arbejde*. Hans Reitzels Forlag. København.
- Warming, H. (2011): *Børneperspektiver. Børn som ligeværdige medspillere i social og pædagogisk arbejde*. Akademisk Forlag. København
- Ziehe, T. (2004): *Øer af intensitet i et hav af rutine*. Forlaget politisk revy. København.
- Ziehe, T. (2011): 'Tidstypiske opfatninger- og handlingskriser hos ungdommer'. PAIDEIA nr. 01 2011. *Tidsskrift for professionell pædagogisk praksis*. Udgivet af Høgskolen i Hedmark.
- Ziehe, T. & Stubenrauch, H. (2008): *Ny ungdom og usædvanlige læreprocesser*. Forlaget politisk revy. København.
- Østerberg, D. (2002): *Émile Durkheim – og hans teori om samfundet*. Hans Reitzels Forlag. København.

Bilag

Bilag 1: Interviewguide til fokusgrupperne

Introduktion

- Information: Forskningsprojektet handler om ungdomsliv og den senmoderne seksualitet.
- Introduktionsrunde: Alle præsenterer sig kort (navn, alder, civilstatus, job og uddannelse).
- Interviewet her i dag handler om: Jeres opfattelse af det at være ung pige i dag i forhold til emner som ungdomsliv, den senmoderne seksualitet, kropsideal og sociale media.

Interviewet varer ca. 1 ½ time og det bliver optaget på diktafon og ingen andre hører optagelsen end mig. Dette interview er lidt anderledes end, hvad man normalt forbinder med at blive interviewet. Det bliver ikke stillet en masse spørgsmål, med det er mest jer der skal snakke og diskutere med hinanden. Jeg har x emner og x øvelse, som jeg giver jer en af gangen at snakke om. Forestil jer at det er lige som at snakke med veninderne der hjemme. Jeg er først og fremmest interesseret i jeres egne holdninger, erfaringer, oplevelser og fortællinger. Hvis I står fast og ingen gør noget ved det, så skal jeg nok komme ind.

Interviewguide

Interviewguiden er opdelt i 5 temaer, hvor det handler om at diskutere positive og negative sider ved de forskellige temaer. Underspørgsmålene er til hjælp hvis diskussionen skulle gå i stå. De er også brugt som interviewguide i det kvalitative dybdeinterview.

Ungdomslivet

- Hvordan er det at være ung kvinde i dag anno 2014?
- Hvordan vil I beskrive ungdomskultur i dag?
- Hvilke problemstillinger ser I, i forbindelse med at være ung i dag?

Kropsideal

- Hvilke kropsideal findes i dag?
- Hvem er deres forbilleder/rollemodeller og hvorfor?
- Hvad synes I om deres egen krop og udseende?
- Hvad tænker I om skønhedsfremmende ting og sager?

Sociale media og seksualitet

- Hvordan bruges sociale medier i forbindelse med sex og seksualitet?
- Instagram, blogging, snapchat, facebook, grindr, tumblr, tinder, selfies, youtube blogs osv.?
- Har I oplevet ting som: aftersex selfie, snaps med seksuelt indhold etc. – og hvad tænker I om dette?
- Hvordan udstiller de unge sig, i forhold til krop og seksualitet på de sociale medier?
- Hvilke trends oplever I?

Den senmoderne seksualitet

- Føler I den senmoderne seksualitet påvirker jer? Eventuelt på hvilken måde, positivt og negativt?
- Hvordan oplever I den senmoderne seksualitet?
- Føler I at sex er blevet en del af folks image?
- Ungdom i dag har flere muligheder og flere kategorier at vælge imellem eller tage afstand fra. Hvad tænker I om dette?

Egen seksualitet

- Hvordan vil I sige at unge i dags seksualitet er anderledes end ældre generationer?
- Føler I at, da I er mere udsat for sex omkring jer event. hvordan opleves dette?
- Hvordan føler I at alle identitetsalternativerne i dag, påvirker jer fx i forbindelse med alle de forskellige alternativer 'mærkat' man kan have på sig selv i forbindelse med ens seksualitet?
- Kulturelle forskelle
- Har I et anderledes forhold til sex nu end hvad I havde tidligere?
- Tror I at I får et andet forhold til sex i fremtiden?

Afslutning (Outroduktion – Debriefing)

- Er det nogen som føler de mangler at få sagt noget, eller føler at det er noget de gerne vil supplere med her til sidst?
- Hvordan synes I det har været at deltage?
- Er det noget jeg burde gøre anderledes i forhold til den næste pige-gruppe?
- Information vedrørende transskribering, tilbagemeldinger og muligheden for eventuelle ændringer om pigerne føler sig misforstået eller ikke citeret korrekt. Samt at de altid kan kontakte mig senere om de har nogle spørgsmål eller bare behov for at tale med nogen.

Bilag 2: Interviewguide eksplorativt interview Pigegruppen.

Kan du fortælle lidt om Pigegruppen og jeres arbejde?

Hvordan forenes seksualitet og socialt arbejde i dit arbejde?

Hvorfor valgte du at fokusere på udsatte unge kvinders syn på seksualitet i dit speciale?

Hvorfor er det vigtigt at fokusere på seksualitet i det sociale arbejde?

Ser du nogen særlige problemstillinger omkring emnet i forbindelse med unge piger?

Er det noget ekstra særligt i forhold til udsatte unge og andre unge?

Kan den senmoderne seksualitet have indflydelse på unge kvinder i dag?

Evnet, hvorfor og hvordan?

Hvilke problemstillinger / emner ser du optager de unge?

Hvilke negative erfaringer kan man gøre sig som ung i dag i forbindelse med sex og seksualitet?

Hvordan er de unges holdninger til skønhed, krop og kropsideal?

Hvem tror du har indflydelse på de unges holdninger til sex og seksualitet?

Hvordan oplever du de unges tilgang til sociale medier i forhold til sex og seksualitet?

Hvordan forholder pigerne i pigegruppen sig til seksualitet?

Hvordan kan du som professionel arbejde med de unge kvinders seksualitet? Er det et åbent emne?

Hvordan forholder du dig som professionel, til de unge og samtidig eventuelt familien?

Hvis du skulle arbejdet videre ud fra dit speciale hvad ville det være interessant at kigge på?

Andet socialfagligt relevant.

Eventuelle tips og råd til specialet.

Bilag 3: Interviewguide eksplorativt interview LOKK.

Hvad laver du i LOKK? Kan du fortælle lidt om organisationen og det sociale arbejde?

Hvordan forenes seksualitet og socialt arbejde i dit arbejde?

Hvorfor er det vigtigt at fokusere på seksualitet i det sociale arbejde?

Hvad fik dig til at interessere dig for problematikker omkring kvindens seksualitet?

Ser du nogen særlige problemstillinger omkring emnet i forbindelse med de unge piger du arbejder med?

Kan den senmoderne seksualitet have indflydelse på unge kvinder i dag?

Event, hvorfor og hvordan?

Hvilke negative erfaringer kan man gøre sig som ung i dag i forbindelse med sex og seksualitet?

Hvilke problemstillinger / emner ser du optager de unge?

Hvem tror du har indflydelse på de unges holdninger til sex og seksualitet?

Hvordan er de unges holdninger til krop og kropsideal?

Hvilke problemstillinger oplever du optager pigerne kontra drengene?

Hvordan oplever du de unges tilgang til sociale medier i forhold til sex og seksualitet?

Hvilke trends ser du hos de unge i forhold til sex og seksualitet fx, snapchat, aftersexselfies, kæreste tags, blogs osv.?

Hvordan forholder du dig som professionel, til de unge og samtidig eventuelt familien?

Hvordan tænker du konstruktion af identitet og seksualitet kan påvirke unge piger i dag?

Andre sociale problemer/ Andet relevant.